BUCUREȘTIUL LITERAR și ARTISTIC

Revistă fondată la 1 octombrie 2011 de Coman Șova și Florentin Popescu
Apare lunar • *Anul V, nr. 1 (40), ianuarie 2015*

www.bucurestiul-literar.ro

Editorial

Eminescu, patria și noi

De fiecare data când pășim pragul lunii ianuarie, gândul ni se îndreaptă cu osebire către casa modestă din Ipoteștii Botoșanilor, locul în care a venit pe lume Luceafărul poeziei românești Eminescu – „cel mai mare poet pe care l-a ivit și-l va ivi poate, pământul românesc” (G. Călinescu).

De fiecare dată gândul ne poartă mai apoi către poezia, dar și către proza lui, către teatrul, dar și către paginile de publicistică – toate alcătuind un univers nepereche. Un univers în care trăiește prin veacuri, „omul deplin al culturii românești” (Noica), el fiind „expresia integrală a sufletului românesc” (Iorga) și totodată „Biblia noastră lucrătoare” (Mihai Cimpoi).O biblie în care – iată ! – ne regăsim sufletește și spiritual de mai bine de o sută și douăzecișicinci de ani, de la 1889 încoace, de când marele poet a intrat în eternitate, lăsând în urma lui o operă care nu s-a perimat și nu se va perima niciodată. Dar mai ales ne-a lăsat o operă care, departe de a dăinui doar în cărțile dintr-o bibliotecă, este vie, lucrează și va continua să lucreze și pentru generațiile viitoare.

Acum, când se împlinesc o sută și șaizeci și cinci de ani de la nașterea lui Eminescu, se cuvin a fi făcute câteva comentarii impuse, desigur, de niște realități sociale și culturale din imediata noastră vecinătate.

Întâi și-ntâi este interesant de observat că deși unora dintre conaționalii noștri le sună urât să mai vorbească de patrie și patriotism, Eminescu, eminamente un mare patriot prin tot ce a scris, prin toată poezia și publicistica lui – vastă pledoarie pentru păstrarea tradițiilor și afirmarea țării, a valorilor ei, continuă să rămână pe piedestalul lui. Fel de fel de ipochimeni au încercat, se știe, să-l „demoleze”, să-i întineze memoria și opera, gândind pe semne că așa își vor afla și ei cât de cât un locșor în arealul celebrității și posterității poetului. Zadarnic. În context, îmi amintesc cum, în urmă cu câțiva ani, invitat să vorbească, să-și spună punctul de vedere față de demolatori, Dimitrie Vatamaniuc s-a urcat la tribuna din aula Academiei (unde se desfășura, ca în fiecare an o sesiune omagială) și a spus doar atât: „Să scrie și ei, demolatorii lui Eminescu, măcar o pagină la nivelul lui și apoi mai stăm de vorbă !”

Replica venită din partea unui om care, ca și Călinescu, Perpessicius și mulți alții a trudit întru valorificarea operei marelui poet mi s-a părut sugestivă și totodată definitorie pentru atitudinea pe care un cercetător, un eminescolog, o somitate literară trebuie s-o ia, ca de altfel și orice român de bun simț.

La moara vorbelor, a laudelor sau injuriilor legate de Eminescu și de opera lui s-au măcinat multe și se vor mai măcina și de aici înainte – semn că ne aflăm, cum zice Călinescu, în fața unui aisberg care prin pluridimensionalitatea sa rămâne scufundat cu o parte în apele începuturilor genetice ale lumii și cu cealaltă parte dincolo de lume, în infinitul plăsmuit de Demiurgos și închis astfel în sine.

Firește, nu pretinde nimeni ca opera lui Eminescu să fie luată ca un tabu, să nu mai fie interpretată, în timp, din noi și noi unghiuri, dar de aici și până la a-i nega valoarea și mesajele e o distanță uriașă.

Noi, cei de azi, trebuie să-i fim recunoscători lui Eminescu, printre multe altele, și pentru aceea că ne-a dat o mare pildă de patriotism. Un patriotism sincer și adevărat, cu atât mai limpede și mai demn de luat în seamă în condițiile în care se impune cu necesitate afirmarea și păstrarea valorilor naționale în concertul globalizării.

Florentin Popescu

Mihai Eminescu

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Țara mea de glorii, țara mea de dor ?
Brațele nervoase, arma de tărie,
La trecutu-ți mare, mare viitor !
Fiarbă vinu-n cupe, spumege pocalul,
Dacă fiii-ți mândri aste le nutresc;
Căci rămâne stânca, deși moare valul,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Vis de răzbunare negru ca mormântul
Spada ta de sânge dușman fumegând,
Și deasupra idrei fluture cu vântul
Visul tău de glorii falnic triumfând,
Spună lumii large steaguri tricoloare,
Spună ce-i poporul mare, românesc,
Când s-aprinde sacru candida-i vâlvoare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Îngerul iubirii, îngerul de pace,
Pe altarul Vestei tainic surâzând,
Ce pe Marte-n glorii să orbească-l face,
Când cu lampa-i zboară lumea luminând,
El pe sânu-ți vergin încă să coboare,
Guste fericirea raiului ceresc,
Tu îl strânge-n brațe, tu îi fă altare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Tânără mireasă, mamă cu amor !
Fiii tăi trăiască numai în frăție
Ca a nopții stele, ca a zilei zori,
Viața în vecie, glorii, bucurie,
Arme cu tărie, suflet românesc,
Vis de vitejie, fală și mândrie,
Dulce Românie, asta ți-o doresc !

Mihai Eminescu la Parlamentul României

Joi, 8 ianuarie 2015, orele 15, va avea loc, la Palatul Parlamentului, Sala de expoziții „Constantin Brâncuși", vernisajul Salonului Național „Mihai Eminescu" în cadrul căruia se desfășoară Expoziția Națională de medalii, insigne, plachete, filatelie, cartofilie, carte veche, grafică, pictură și alte materiale dedicate, de-a lungul timpului, lui Mihai Eminescu, poetul nostru național.

Manifestarea este organizată de Camera Deputaților - Centrul Internațional de Conferințe, Direcția de Marketing, în colaborare cu Gruparea Colecționarilor de Medalii și Insigne „Mihai Eminescu", din cadrul Societății Numismatice Române, cu ocazia aniversării a 165 de ani de la nașterea Luceafărului poeziei românești, a celui mai mare patriot român, Mihai EMINESCU.

La această manifestare au fost invitați să participe un număr însemnat de colecționari, pasionați de Eminescu, din diferite colțuri ale țării.

Un frumos program artistic se va desfășura în cadrul vernisajului unde interpreții Valentin Ajder și formația „Celest", din București, actrițele Claudia Motea, Manuela Golescu, actorii Șerban Drăgușanu și Petre Pletosu vor cânta și recita din opera lui Mihai Eminescu.

Un moment important îl va realiza și Cvintetul vocal „ANATOLY" din Brașov.

Expoziția este deschisă în perioada 8-30 ianuarie 2015 între orele 10-16. Intrarea este gratuită !

Mihai Costin

Președintele Grupării Colecționarilor de Medalii și Insigne „Mihai Eminescu" a S.N.R.

Sub vraja versurilor din "Luceafărul"

La Parlamentul României, la Academie, la Ateneu și în alte locuri din București sau din țară au avut și vor mai avea loc în acest an manifestări consacrate lui Eminescu – tot atâtea semne ale prețuirii poetului și a moștenirii lui literare.

Despre toate acestea s-a scris, s-a vorbit și se va mai comenta de-a lungul lunilor și anilor care vin.

Dar nu despre ele mi-am propus să scriu în rândurile de mai jos, ci despre cu totul altceva, pe cât de neobișnuit tot pe atât de mișcător.

Din fața bisericii Sfântu Gheorghe Nou pleacă, precum bine știu toți bucureștenii, tramvaiul 21 către Obor și Colentina. Din când în când în acest vehicul electric mi-a fost dat să văd o tânără de cca. 25-30 de ani, îmbrăcată sărăcăcios și cu mai multe pungi de plastic în mâini, burdușite cu ceva lenjerie și haine, cum ne-am obișnuit să-i vedem pe unii oameni ai străzii. Se urcă în tramvai, se așază „la burduf" (acolo unde se leagă între ele vagoanele) și-ncepe să recite „Luceafărul". Calm, domol, cu voce moderată (așa cum stă bine poeziei când e recitată), atentă la fiecare strofă și la fiecare vers. Cei mai mulți dintre călători o privesc cu indiferență (probabil că nu puțini dintre ei nici n-au habar a cui e poezia pe care o aud).

Și pentru că la cele două stopuri de la întretăierea Căii Moșilor cu bulevardul Carol tramvaiul staționează atât de mult încât unui recitator nu i-ar fi deloc greu să recite atât „Luceafărul", cât și o bună parte a poeziilor eminesciene antume, tânăra nu se grăbește și nici nu-și rotește privirile prin vagoane spre a primi de pomană ori a vedea care e reacția călătorilor. Ea își vede în continuare de treaba ei, iar la stația Eminescu (coincidență sau nu ?) coboară târând după ea sacoșele. Și nu m-ar mira să locuiască (iarăși coincidență) chiar pe strada Eminescu din apropiere…

De câteva ori i-am strecurat în mâini câte o bancnotă de mică valoare. Femeia a luat-o, mi-a mulțumit printr-o înclinare a capului și a recitat mai departe. Se vedea că e transpusă și că trăiește profund cele ce se petreceau în poemul lui Eminescu…

Gestul tinerei este, poate, unul mărunt, însă spune multe despre popularitatea Poetului Național și despre locul pe care el îl ocupă până și în sufletele și inimile celor mai umili și amărâți dintre noi.

Dacă aș putea, i-aș aduna la un loc pe toți detractorii lui Eminescu, i-aș urca în amintitul tramvai, i-aș ruga s-o privească și s-o asculte cu atenție pe acea tânără recitând și apoi am mai sta de vorbă… (**Fl. Popescu**)

Autografe în premieră

Ion Brad
Poetul și criticii săi
(Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2014)

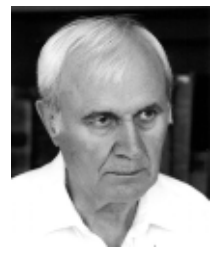

"Volumele (3 la număr) reprezintă o experiență unică în felul ei, fiindcă nu cunosc niciuna în care să se fi făcut o selecție severă a versurilor publicate începând cu anul 1954, însoțită, la fiecare volum, de reacțiile a 75 de critici și istorici literari care s-au exprimat despre aceste cărți."

Florentin Popescu
Convorbiri cu Corneliu Leu
(Editura Realitatea, București, 2014)

"De-a lungul a peste opt decenii de viață Corneliu Leu a convorbit cu mii de persoane, oferindu-le acelora deliciile unor regaluri intelectuale, dar numai eu am avut privilegiul și plăcerea de a aduna dialogurile cu d-sa într-o carte. Un volum despre viață, istorie, lume, literatură și câte altele."

Biografi și editori ai lui Mihai Eminescu

Dimitrie Vatamaniuc

Alexandru Oprea

Mihai Cimpoi

Eugen Simion

Nicolae Georgescu

Poetul Alexandru Philippide depunând flori la statuia lui Eminescu din fața Ateneului Român (1981).
Foto: Vasile Blendea

Eminescu vs Maiorescu

Pentru evoluția ulterioară a lui Eminescu, anul 1876 a avut un rol fundamental, cu multe evenimente ce vor marca pe termen mediu și lung evoluția ulterioară a României. După multe ezitări, Regele Carol I a trebuit, mai ales după formarea *coaliției de la Mazar Pașa*, să înțeleagă că nu poate decide discreționar și să încredințeze sarcina formării noului guvern liberalilor lui Brăteanu, care au și început guvernarea în forță.

Redactor la Timpul. Adevărat este că puțini anticipau, la acea dată, că noii oploșiți la guvernare vor deține puterea o perioadă așa de lungă (12 ani) de a exasperat întreaga lume românească. Dar accesul la putere al liberalilor, majoritatea covârșitoare obținută de liberali la alegerile din iunie 1876 a mai însemnat ceva. A arătat cât de eficientă poate fi o propagandă politică atunci când este făcută de spirite lucide - cu nerv, cu incisivitate și cu o argumentație riguroasă. Era tocmai ceea ce lipsea Partidului Conservator, iar această lacună trebuia repede îndreptată. Partidul lui Lascăr Catargiu avea nevoie de o reformare doctrinară, de o organizare modernă, dar și de o propagandă energică, incisivă, care să-i confere credibilitate și capacitate competitivă, în disputa pentru putere cu Partidul Liberal. Mesajele Partidului Conservator, ideile și principiile promovate în cadrul clubului ajungeau în teritoriu greu, prin întruniri ocazionale și prin deplasări de la centru a liderilor, pentru că partidul nu avea un oficios mușcător, nu avea o tribună de propagandă care să optimizeze comunicarea cu membrii și cu organizațiile teritoriale, cum aveau, bunăoară, liberalii.

Devenise evident că dinamizarea oficiosului conservator, **Timpul,** care în timpul guvernării conservatoare era privit mai mult ca organ al guvernului, trebuia acum, când conservatorii intrau în opoziție, să arate mai multă exigență, aplomb, fermitate și alură diatribică, trebuia să-și îmbunătățească programul și compoziția redacțională.. și să fie asumat ca oficios al partidului.

Recursul la Eminescu pentru revigorarea gazetei era de departe soluția ideală, iar invitația i-a fost făcută prin Slavici încă din decembrie 1876, doar că deplasarea la București va mai întârzia pentru că poetul nu avea banii necesari transportării întregului calabalâc. Poetul lucra încă la **Curierul de Iași**, unde era plătit cu 100 fr. pe lună . *Din ce dracu să plec ?* - îi răspundea fostului său coleg din perioada studiilor vieneze.

Ajunge totuși în redacția **Timpului** în ultima decadă a lunii octombrie 1877, când soarta Războiului de Independență nu era încă hotărâtă, ba chiar era în topul atenției publice de la noi și multă vreme, după luarea în primire a postului de redactor, poetul va continua să rămână, ca și la *Curierul de Iași,* conectat fluidic la eveniment.

Comentator al luptelor din Balcani. Sigur**,** era conectat într-un fel anume, pentru că în comparație cu ceilalți colegi de redacție, era cel mai informat în ceea ce privește mersul operațiilor din Balcani. Era și cel mai interesat, pentru că fratele său, sublocotenentul Matei Eminescu, lupta în cadrul diviziei a IV-a, cea care s-a remarcat în luptele pentru cucerirea redutei *Bukovna* – punct strategic important în economia frontului.

Ne imaginăm înfrigurarea cu care Eminescu urmărea de la Iași sau București faptele de arme ale diviziei din care făcea parte și fratele său.

Maiorescu era un politician abil, care știa să extragă maximum de profit din orice împrejurare, în timp ce Eminescu privea evenimentele vremii dintr-o perspectivă istorică, panoramată generos într-un dincolo de circumstanțial și aleatoriu. Chiar războiul în desfășurare constituia un alt prilej de a-i poziționa diferit pe cei doi corifei ai spiritului public.

Politicianul Maiorescu nu și-a putut asuma riscul de a deveni impopular prin denunțarea ideii de război – sinonimă celei de independență și administrată excelent de fruntașii partidului liberal. Resursele propagandistice antrenate de liberali în susținerea ideii înălțătoare de independență erau așa de generoase că descurajau orice altă opinie discordantă.

Maiorescu, care știa că va recurge la votul celor mulți, nu se putea așeza în contra curentului și nu-și putea permite o opinie diferită de cea unanim acceptată. Ceea ce era valabil în plan exegetic, unde se poziționa curajos *în contra direcției,* era repudiat cu diplomație în plan politic, unde putea răni anumite sensibilități.

Cu Eminescu era altceva. Ca simplu, ziarist se considera mult mai liber decât finanțatorii politici ai gazetei. Sigur, de aici nu trebuie extrasă ideea că poetul ar fi fost împotriva dobândirii independenței, ci doar împotriva implicării României într-un război – *fără zapis și chezășie.* Că poetul avea dreptate, o dovedește faptul că deși victorioasă în război, România a ieșit diminuată teritorial.

Antiliberal era și Maiorescu, dar în locul unei atitudini potrivnice ferme, desfășurate și convingătoare, s-a complăcut în demersuri avocățești angajându-se în apărarea unor întreprinzători ruși de origine evreiască, prestatori de servicii în aprovizionarea trupelor rusești în trecerea lor prin România. Veniturile obținute de Maiorescu din aceste procese au fost atât de consistente că s-a redresat financiar pentru tot restul vieții.

Implicarea lui Maiorescu în ipotetica dublă sacrificare a lui Eminescu. Ceea ce la început părea o simplă ipoteză de lucru și trecea drept un pretext de încercare pentru mulți dintre cei ce vor să-;i verifice abilitățile eseistice, a devenit paradigmă și a antrenat atâtea poziționări truvabile c-a devenit riscant pentru cineva să rămână în afara sau în contra curentului. Totul este, sau pare plauzibil, dar dincolo de speculațiile ce s-au remarcat, și numărul celor dispuși să admită ideea dublei sacrificări a crescut de la an la an, rămâne imaginea lui Maiorescu. Cum apare criticul în toate aceste demersuri eseistice, cu multe goluri umplute de imaginar și de fantezie ?

Partiturile ce s-au procesat până acum ne arată că nu se poate susține ideea dublei sacrificări a poetului fără o învinovățire a lui Maiorescu.

Cum ar arăta cultura românească modernă fără veghea și tutela lui Maiorescu, fără luciditatea și spiritul său critic ? *Titu Maiorescu,* aprecia Ion Petrovici, *s-a socotit toată vremea ca omul unei epoci de tranziție, de la o fază anarhică cu pretenții culturale, către o fază de cultură adevărată. El avea de pregătit o vreme nouă, care nu putea, firește, răsări dintr-o dată (*Ion Petrovici, **Studii istorico-filosofice,** București, Casa Școalelor, 1929, p.252-253).

Nu se poate admite dubla sacrificare a lui Eminescu fără culpabilizarea lui Maiorescu, care, chipurile, ar fi cochetat, sau chiar regizat cabala constituită ad hoc pentru eliminarea din viața publică, civilă a poetului. Și mai consemnăm dispunerea lui Ion Filipciuc, care îl trece în cercul ***amicilor reci*** și-l consideră principalul vinovat de toată drama îndurată de poet după fatidica zi de 28 iunie 1882.

Ionel Necula

Lecția gazetăriei eminesciene

Scriitor total, Eminescu a fost mai puțin cunoscut ca ziarist, deși, așa cum afirma Șerban Cioculescu, poezia și ziaristica au reprezentat pentru el vocații paralele. Acum, când, la 165 de ani de la nașterea sa, avem pe masă **Opera Omnia** eminesciană, putem admira în toată splendoarea ei strălucirea unei personalități creatoare de excepție, manifestată în întreaga ei complexitate, în atâtea domenii (poezie, proză, dramaturgie), între care ziaristica era, până nu demult, un teren cvasinecunoscut, cel mai adesea spațiu al atâtor speculații politice deformatoare. Cititorii de astăzi ai publicisticii eminesciene pot avea, ca și N. Iorga, care, în 1909, publica un volum antologic *„Icoane vechi și icoane nouă”,* revelația descoperirii unui nou Eminescu, a gazetarului, a gânditorului social-politic, angrenat cu întreaga sa ființă în problematica contemporaneității.

Excepțional *„istoric al clipei”,* în sensul camusian al cuvântului, Eminescu a fost un *“copil al veacului”,* un martor patetic al unei epoci de tranziție, tensionate, al trădării idealurilor pașoptiste, al demagogiei patriotarde, al degradării morale, al *“comediei minciunii”.*

Publicistica eminesciană este dovada unui înalt profesionalism, a unei gândiri politice realiste, profunde și pentru multă vreme. Ea este dovada unei sensibilități poetice de excepție, dublată de o erudiție vastă, exprimate în forma desăvârșită a artei care traversează clipa, intrând în eternitate.

Marile idei ale publicisticii eminesciene sunt prilejuri de *afirmare a unui crez,* iar ele au valoare de permanență: elogiul Muncii, al Adevărului, al claselor pozitive, productive, al Culturii și, în același timp, negarea non-valorilor, a frazeologiei, a demagogiei, a câștigului fără muncă, a formelor fără fond.

Eminescu a avut pasiunea ideilor generale, dar, ca sensibil seismograf al epocii, a trăit la o înaltă tensiune și problemele acute ale realității imediate. Eminescu a făcut jurnalistică *de atitudine.* Cu el se fixează *statutul ziaristului profesionist,* care publică articole de o mare diversitate tematică și stilistică. El este *ziaristul complet,* care scrie articole istorice, economice, sociale, politice, filosofice, literare, lingvistice, care face cronică internă și cronică externă, traduceri, elaborează editoriale, foiletoane, studii cu caracter teoretic, recenzii, note și însemnări despre faptele cotidiene, realizând o radiografie completă și complexă a societății românești de acum o sută și mai bine de ani.

Începuturile gazetăriei eminesciene stau sub semnul spiritului polemic, trăsătură fundamentală a operei sale publicistice. Gazetarul debuta cu *“O scriere critică”,* apărută în *“Albina “* din Pesta, în ianuarie 1870 (înainte de apariția primelor poezii în *„Convorbiri literare”*). Tânărul gazetar își afirmă de la început marea independență de gândire, înalta competență și originalitatea stilistică, trăsături care îi vor caracteriza întreaga creație de mai târziu. Ceea ce primează la Eminescu este *atitudinea etică* și în acest sens el elogiază la înaintașii săi (Aron Pumnul și reprezentanții Școlii Ardelene), credința într-un ideal, faptul că au fost *“pionieri perseverenți ai naționalității și ai românismului.”*

Încă de la primele articole, publicate în “Familia”, “Federațiunea”, “Românul”, gazetarul Eminesu își exprimă crezul patriotic, ridicându-se în apărarea unității poporului român (*În unire e tăria),* împotriva dualismului din Transilvania, unde românii, deși populație majoritară, nu aveau drepturi politice. (Articolele: *Să facem un congres, În unire e tăria, Echilibrul* au toate același scop: obținerea de drepturi egale pentru românii din Ardeal, ideea unirii și a libertății naționale).

Idei asemănătoare vom întâlni și la *“Curierul de Iași”,* unde Eminescu va fi redactor din vara lui 1876 până în octombrie 1877, răspunzând de partea culturală, dar publicând articole pe cele mai diverse teme și făcând dintr-o foaie anonimă o publicație celebră, numai prin pana marelui gazetar, care peste tot pe unde a trecut a sfințit locul , lăsând, cum spunea G. Călinescu, *“o dâră sonoră de foc pe traiectoria lui cosmică, dând o lecție de construcție umanității”.*

Din 1877 până în 1833, îl întâlnim pe Eminescu la *Timpul,* organ al Partidului Conservator, unde poetul va veni la chemarea lui Slavici și unde va fi redactor și prim-redactor al ziarului. Este, pentru Eminescu, o perioadă dramatică, dar și glorioasă. Este epoca maturității creatoare, a marilor sale capodopere. Acum se afirmă, cu o forță inegalabilă a expresiei, patriotismul fierbinte al gazetarului, patosul evocator al trecutului, al marilor personalități ale neamului, acum se dezlănțuie mânia nereținută, pe care i-o provoca spectacolul tragi-comic al politicianismului burghez, acum se declanșează viziunea apocaliptică, subiectivă, sarcastică, pamfletară, imprecațiile, violența stilului, forța demonică a deformării, care vor face din Eminescu unul dintre cei mai mari gazetari ai vremii sale. Se întâlnesc în acest temperament artistic **Poetul** și **Luptătorul,** care dau cuvântului scris o forță inegalabilă și o funcție sacră.

Cu profundă mâhnire, marele gazetar constată că *limba, datinile, istoria, munca,* valori fundamentale ale poporului, sunt înlocuite cu false valori, iar implicarea sa în destinul poporului român, al viitorului său, este una gravă, sacerdotală, ce angajează întreaga sa ființă.

Avea, desigur , dreptate G. Călinescu să spună: *“Ridicată dar pe o schelă solidă de idei, cu toate treptele emotivității, caricaturizând abstractiv și speculând concret, gazetăria lui Eminescu e o operă ideologică și poetică totodată, trainic literară tot atât cât și poeziile”.*

Ion Haineș

Ioana Bot sau puținismul la pândă și în acțiune

Pentru că stereotipurile, viața, opera, receptarea lui M. Eminescu proliferează, mă voi referi aici, pe scurt, și la preocupările de eminescologie ale d-nei Ioana Bot. Atingându-mă în trecere de numele dumneaei în legătură cu reacția de respingere pe care a avut-o la facsimilarea manuscriselor eminesciene, îmi revăd, din scrupule de atelier, fișele pe care mi le-a prilejuit – și revin asupra clasificării (desigur, provizorie). „Puținiștii" sunt, pentru mine, cei care excelează cu câte puțin din toate; le-am dat numele de la cărțile lui Al. Graur, puține, subțiri, aducând în domeniul limbii informații de peste tot („Puțină aritmetică" etc.), cenzurând acerb, citând enorm din autori cât mai îndepărtați și necunoscuți, bazându-se pe conceptele altora, pe schemele și teoriile altora pe care le adaptează la realități despre care scriu.

De ce-am inclus-o pe Ioana Bot în categoria „Puținiștilor" ? Păi, iată de ce: din anul 2001, de când a scos cartea aceea fulgurantă: *„Mihai Eminescu, poet național român, Istoria și anatomia unui mit cultural"* (Ed. Dacia) o tot aștept să revină cu precizări, cu sinteze cât de cât cuprinzătoare, cu îndreptări cel puțin – și văzând că marea creația a dânsei a devenit, apoi, pipeta cu otravă din revista *Dilemateca* i-am făcut această imagine de așteptare. Să ne înțelegem: eu îi accept și chiar îi respect pe așa-zișii detractori ai lui Eminescu pentru un singur lucru, că nu-l citează pe Eminescu. Atâta timp cât stau departe de opera lui, pot zice orice pe de lături, discută imagini și se sting în zona epifenomenelor. Pe de altă parte, atunci când îți iei acest rol de demolator îți revine o responsabilitate deosebită, aceea de a pune ceva în loc. De aceea tot aștept ca un T. O. Bobe să-și construiască opera, de pildă – și n-o văd. Acea responsabilitate se răsfrânge și asupra Ioanei Bot întrucâtva – și iarăși o aștept să iasă din zona cărților tip „lamă de ras" și să vină cu studii serioase care să ne responsabilizeze și pe noi. Cu picătura de otravă pusă la locul și timpul oportun nu se dizolvă calea ferată, nici autostrada, chit că sunt ele de modă veche și nu-ți plac...

Până una-alta, revăd fișele mai vechi la cartea dânsei amintită, și în cele din urmă recitesc cele 80-90 de pagini care-i aparțin în propriu. Se comportă ca un puținist tipic în acțiune. Alege cele mai năzbâtâioase întâmplări de dinainte de 1989 pentru a argumenta că în anii comunismului s-a forjat un mit ideologic al lui Eminescu, face afirmații cel puțin șocante, avansează teorii uluitoare și oferă interpretări de-a dreptul vulgare. Astfel, printre aberațiile comuniste de final ar fi și aceasta: *„Marile sărbători destinate comemorării voievodului Mircea cel Bătrân, organizate de oficialitățile ceaușiste la scara enormității dezlănțuite în 1988-1989, au readus în atenția tuturor Scrisoarea III, frecvent invocată, recitată, etc. Înainte de orice altceva, ni se pare semnificativ că un poem romantic de la sfârșitul secolului al XIX-lea, iar nu vreun studiu de specialitate, oferea „narațiunea majoră" a figurii istorice comemorate. Dar, prin versurile lui Eminescu, Mircea afirmă, în monologu-i exemplar, că își apără patria, cu o metaforă pe care orice școlar român o cunoaște pe de rost: „sărăcia, și nevoile, și neamul". În condițiile economice dure ale României vremii,* ***sărăcia*** *figura printre cuvintele nedorite sau chiar interzise de propaganda oficială, care s-a grăbit să îl înlocuiască, în toate situațiile (televiziune, spectacole, afișe, lozinci etc.) cu altul. Alegerea nu era foarte vastă, din cauza structurii metrice a versului: au găsit libertatea („Eu îmi apăr* ***libertatea****, și nevoile, și neamul..."). În noua sa versiune, textul eminescian s-a bucurat de un succes nedorit de autorități și a provocat numeroase glume, pentru că toată lumea înțelegea substituirea cuvântului incriminat ca pe o mărturisire involuntară a stării dezastruoase a economiei socialiste românești. Redusă la tăcere, „scoasă" dintre semele eminesciene ale identității naționale, sărăcia se vedea de fapt pusă sub accent, într-o utilizare a mitului contrară voinței oficiale"* (p.58-59). Sofistica merge, dar argumentația curge din eroare în eroare. Pe ce se bazează ? Cine să fi înlocuit un cuvânt din „monologul" lui Mircea ? N-am văzut, n-am auzit, n-am citit; poate la vreo serbare câmpenească prin cine știe ce sat pierdut de lume să se fi întâmplat asta (acest tip de textualism cărtărescian se practica în epocă). Până atunci, însă, d-na Ioana Bot trebuie să știe că este vorba de un „dialog" între Mircea și Baiazid. Versul eminescian este așa: *„Eu ? Îmi apăr sărăcia și nevoile și neamul..."* , iar poetul folosește figura retorică numită antiteză: Apusul luptă pentru glorie – în timp ce eu, Mircea, duc o luptă de apărare; ei voiau să cucerească (lauri, de pildă) – eu vreau să păstrez ce e al meu. Cum se numește când iei dintr-o relație un termen și-l exhibi ca generalitate ?... Dacă, apoi, „orice școlar român" deduce, de aici, că patria înseamnă „sărăcia, și nevoile, și neamul" (neapărat cu aceste virgule categoriale ale Ioanei Bot; un textualism „à la roumaine", cum îi place dânsei să zică, dar punctual) – este cel puțin vina profesorilor de literatură română că nu-i spun, la ore, despre Lisimah și Dromihete, din antichitate, la care face aluzie aici Eminescu (în *Scrisoarea III* poetul citează mult din Herodot și Eschil, marca identitară a lui Baiazid fiind Xerxes; dacă nu știi, mai bine nu te bagi. Poate că nu știe, bietul profesor... Dar o enciclopedistă ca Ioana Bot – se lasă depășită în materie de informație de „activiștii de partid" ? ! Dânsa l-a editat, parcă, sau a scris o carte despre Dimitrie Caracostea – care, nu este așa, are un text devenit referențial despre *Scrisoarea III*.

Recunosc, este atipic pentru un puținist să folosească informații după ureche, această „semă" n-o prinde pe d-na Ioana Bot, trebuie să regândesc clasificarea. Și nici următoarea fișă a mea nu semantizează această direcție. Zice, așadar, autoarea că mitul Eminescu a fost și mai mult ideologizat, adică dinspre Evul Mediu s-a sărit tocmai în antichitate: *„Subordonarea mitului la „nebunia tracismului", iscată de Ceaușescu în ultimul deceniu al dictaturii, ar fi un alt caz demn de atenție, cu atât mai mult cu cât oferă prelungiri insolite în peisajul postcomunist, al economiei de piață: după ce mitologiile traciste ale discursului oficial își apropriaseră creațiile poetice eminesciene de pretext dacic (****Sarmis, Gemenii, Rugăciunea unui dac, Decebal****) și onomastica inventată de poet (până la a crea linia de confecții „Sarmis" pentru bărbați și „Tomiris" pentru femei, în materie de „îmbrăcăminte sport pentru oraș" (cum erau numite în anii 80 pufoaicele), după așadar asemenea interesante avataruri, astăzi ne întâmpină firma de mașini pentru grădinărit „Sarmis (mașini de tuns gazon, pompe arteziene, hidrofoare, etc)."* (p. 58). Aici se citează un pliant publicitar scos de un magazin cu numele „Sarmis" prin 1998. D-na Ioana Bot vrea să acrediteze pentru tinerii de azi ideea că Ceaușescu citea și cita din *Sarmis* (? !) din *Gemenii* (? ? !), etc. Ba mai mult chiar: că atât de adânc a reușit acest Ceaușescu să implanteze aceste nume din „onomastica inventată de poet" în rândul comuniștilor, încât nici după 10 ani de la căderea comunismului ele n-au ieșit din mentalul colectiv ! Dar e o aberație: Sarmis și Sarmisegetura se cunosc din povești și legende de Alexandru Mitru, de pildă (sau Eusebiu Camilar, etc.) nu trebuia să citească cineva postumele eminesciene ca să le descopere. Tomiris e din Herodot: regina massageților l-a bătut și l-a ucis în luptă pe Cirus, regele perșilor E pomenită de Miron Costin în poemul *Viața Lumii*. Rușii, armenii, georgienii etc. o revendică pentru geografia lor (lupta cu Cirus a avut loc pe lângă Marea Caspică, între fluviile Amâr-Daria și Sâr-Daria) – și dacă de pufoaice va fi fiind vorba la fabrica amintită, care sunt haine rusești, desigur că putea să se inspire din „onomastica inventată de Eminescu" în egală măsură un sovietic bine intenționat, inginer textilist cu simț enciclopedic în sânge. Tomiris a avut și un fiu, Spargapeithes pe numele lui: după raționamentul d-nei Ioana Bot ar rezulta că de la el s-a inspirat Nina Cassian, în același regim comunist, când a inventat *limba spargă*, tot pentru a exacerba mitul lui Eminescu. E ca în bancul cazon (un soldat se trezește întrebând din grad în grad ce legătură este între Ave Cezar și Ave Maria – iar în cele din urmă un colonel găsește răspunsul în fața subordonaților: *„- Mă, dar proști mai sunteți ! Cum, mă, să nu știți ? ! Erau soț și soție, au avut și un fiu, Aveasanul !"*). – Vreau să spun că băișcălia d-nei Ioana Bot invită la reacții simetrice. Foarte instruită în zona teoretică, unde citează o bibliotecă întreagă de scriitori francezi, americani și români pentru definirea mitului (deoarece, noi neavând o enciclopedie, i se oferă prilejul de a epata prin erudiție – și nu-l scapă o clipă) – când trebuie să se racordeze la temă gafează.

Sunt și gafe subliminale în discursul d-nei Ioana Bot, care mi se par chiar interesante pentru un studiu psihologic, mai ales că se repetă. O dată (p. 92, nota), vorbind de misticism, beatificarea lui Eminescu, mistere orfice, texte evanghelice ce-l privesc pe poet etc., citează un „studiu lămuritor" al profesorului Ștefan Cazimir, care aduce noutăți importante (demonstrând, cu exemple de text, că G. Călinescu a fost nevoit să-și cenzureze după 1945 *Viața lui Mihai Eminescu* renunțând la unele sintagme cu iz naționalist sau reformulându-le „proletar") – și exclamă: *„Revelațiile sale, de ordinul istoriei literare, sunt esențiale ..."*. Vrea să spună „relevațiile", sau „sunt relevante, etc. – dar îi stă pe limbă vocabularul misticoid în care a plonjat. Altă dată (p.35) îl citează pe Eminescu...îndreptându-l gramatical într-o manieră inacceptabilă (dar în consens cu puținistul generic, acela care îndreaptă tacit enunțurile altora... ca să-i menajeze). Este a doua oară (și ultima) când citează din opera poetului – după ce, mai sus, văzurăm interpretarea „monologului exemplar" al lui Mircea („onomastica inventată de poet" n-o socotim, pentru că nu citează versurile) – desigur, un text cunoscut, dar astfel: *„Și când propria ta viață singur n-o știi pe de rost, / O să-și bată alții capul s-o pătrunză cum a fost ? / Poate vrun pedant cu ochii cei verzui, peste un veac, / Printre tomuri brăcuite așezat și el, un brac, / Aticismul limbii tale o să-l pună la cântari,/Colbul ridicat din carte-ți l-or sufla din ochelari /Și te-or strânge-n două șiruri, așezându-te la coadă, / În vreo notă prizărită sub o pagină neroadă./ Poți zidi o lume-ntreagă, poți s-o sfarămi...orice-ai spune,/ Peste toate o lopată de țărână se depune."* Ce-l șochează, aici, pe gramatician ? – Desigur, dezacordul: *„O să-și bată alții* capul" (din fericire, nici o ediție eminesciană nu-l gramaticalizează; în epocă acest acord era facultativ – și, în plus, aici este vorba de expresie de limbă înghețată ca atare, dacă am vrea să facem acordul ar trebui, eventual: *„or să-și bată alții* capetele", cu sensul chiar propriu, ceea ce este absurd). D-na Ioana Bot îl acceptă, cum vedem. Chiar în reluare are singularul: „Aticismul limbei tale *o să-l pună* la cântari..." – dar imediat mai jos acceptul dânsei se răzbună subliminal de două ori: „Colbul…*l-or sufla* (...) și *te-or* strânge" (Eminescu are normal, logic*: l-o sufla*, *te-o strânge*, pentru că s-a concentrat asupra unuia singur). În limbaj freudian, asta ar putea să denote o proprietate exacerbată asupra textului și temei, o „apropriere" (termen recurent la Ioana Bot) – și încă mai mult: sentimentul apartenenței la un grup, la un „noi" – deci, o „nostrificare" (iarăși: termen recurent la Ioana Bot). Simplu, filologic, indică primul contact cu textul scris și lipsa de respect pentru poezia eminesciană. Stilistic, în fine, ar fi vorba de un textualism de felul celui incriminat pentru „libertatea" în loc de „sărăcia".

Pentru perioada interbelică, d-na Ioana Bot distinge *„trei trăsături definitorii ale funcționării mitului eminescian"*, și acestea ar fi: *„Utilizarea politică a acestuia, exploatându-se caracterul global și irațional, ca și componentele naționaliste"*; *„Asocierea definitivă a problemei Eminescu aceleia a identității naționale românești..."*; *„Retorica religioasă utilizată pentru a invoca mitul..."*. Dacă ne-ar spune pe ce se bazează... În perioada interbelică s-au elaborat marile ediții ale operei poetice eminesciene: Perpessicius, C. Botez, G. Călinescu, D. Murărașu, I. Crețu chiar – ședeau la rând în cabinetul de manuscrise de la Biblioteca Academiei Române să parcurgă caietele, se consultau unii cu alții, și le dădeau (luau) din mână unii altora: *elaborau*, acesta este cuvântul, acum s-a edificat *mitul laboratorului eminescian*, acum s-a înțeles și s-a explicat că aceste foi manuscrise sunt unice în cultura noastră, pentru că reprezintă viața vie a unui creator înghețată, retezată brusc la un moment dat (28 iunie 1883), în totalitatea ei. Sunt emoționante de-a dreptul relatările lui Pompiliu Constantinescu despre această atmosferă de laborator din jurul caietelor eminesciene (vezi mai ales articolul său *„Să facem dintr-o necropolă – o acropolă"*). Ce ne tot vorbește d-na Ioana Bot despre „caracterul global și irațional" al mitului Eminescu ? Cu vorbele lui Maiorescu însuși: în lături, nu este în chestie !

Rar mi-a fost dat să parcurg texte cu atâtea inexactități, lacune informaționale, partipriuri. D-na Ioana Bot luptă cu o tenacitate infantilă să schimbe o realitate care este foarte puternic configurată altfel decât o vede dânsa. Vorbește în câteva rânduri de „cercetare", „cercetarea noastră". Poate așa se numește la „ei" băișcălia. Nu poți să faci dintr-o stâncă – nici castel de nisip, nici grămadă de noroi. E stâncă, și gata. Avem bibliografii, există studii, documentele sunt încă în arhive și biblioteci. Dânsa încearcă, și aici ca și în *Dilemateca*, să dizolve șinele de cale ferată cu... pipeta de otravă. Cred că este o inadecvare în fișele mele: nu între „puținiști" trebuia s-o încadrez, ci la imitatorii acestora. Orice umbră are pen-umbre, în fond. Cât despre facsimilarea manuscriselor eminesciene, împotriva căreia se ridică atât de insistent, acțiunea crește din acea atmosferă de laborator creată în jurul lor în perioada interbelică: este cel mai frumos vis al culturii române, un mit adevărat, încheiat, împlinit. Corabia s-a desprins de țărm, această hulă pe uscat n-o mai poate opri. Otrăvești marea cu pipeta...

Nicolae Georgescu

Poetul Național în limba lui Baudelaire

Finie la vie…
(S-a stins viața…)

Finie la vie de la très fière Venise !
Ni chants joyeux, ni lumières de bals
La lune passe sur de vieux portails noirs
En blanchissant le marbre des marches grises.

Okéanos pleure sur le canal,
Son âge en fleur n'est pas toujours de mise
Il donnerait son âme à sa promise ;
Il frappe aux murs, aux bords, en désespoir.

Toute la cité – déluge de solitude !
Prêtre resté de la nuit des temps,
Saint-Marc sonne minuit de sa voix rude

Qui parait dire – Sibylle des jours d'antan –
Ces mots profonds, chargés de lassitude :
«Les morts, c'est pour toujours, mon cher enfant !»

1880

Pourquoi je te reviens ?
(De ce mă-ndrept și-acum)

Pourquoi je te reviens une nouvelle fois ?
Puisque sans toi je n'ai rien à dire...
L'avis du monde entier, quand on va lire
Ma poésie, me laisse tout à fait froid.

Faudrait-il que je joue au monde de la lyre ?
II n'a qu'à prendre mes enfants ; Pour moi
Ton avis, ma compagne, vaut mille fois
Le monde entier, j'en tremble, j'en soupire.

L'amour, la mort, éternels ennemis
D'avoir aimé celle-ci, je l'ai toujours cherchée
Mais je t'ai rencontrée, chère enfant, et la vie,

Pour une nouvelle fois tu me l'avais donnée
Avec tous ses biens et tous ses fruits
Prends-la, elle t'appartient à tout jamais.

1876

Perdu dans mes pensées le jour
(Pe gânduri ziua)

Perdu dans mes pensées le jour, veillant la nuit,
Je passe ma vie à souffrir, à pleurer;
Voudrait-elle, la nature, écouter
Mes prières, mes demandes, me donner un abri ?

Tout ce que je veux c'est une tombe oubliée,
Un long repos au chagrin de ma vie –
Au lieu d'aimer sans jamais l'avoir dit
Vaut mieux mourir, les yeux vides et glacés.

Le monde n'est que l'empire de la souffrance,
Ses vagues c'est du chagrin, écume c'est la raison,
Le charme de la vie – le mal de l'existence.

Mais un jour je t'ai vue et, toute ma passion
Me fit connaître l'amertume immense
Du monde entier. Je l'ai bue. À quoi bon ?

1876

Passèrent les années
(Trecut-au anii)

Passèrent les années comme de longs nuages
Qui passent sur des prés. Et ne reviendront plus.
Où sont-elles aujourd'hui les histoires que j'ai lues ?
Où les doïnas, les contes et les présages

Qui couronnaient mon front d'enfant perdu
Dans le mystère caché entre les pages
Des livres ? De tes ombres en vain la cage
Du soir, soleil couchant, me l'ouvres-tu !

Pour que j'arrache un cri à ma tristesse
Pour te faire, mon âme, trembler tout doucement,
En vain passé-je sur ma lyre les doigts de la main !

Perdu le temps heureux de ma jeunesse,
Et toute muette la douce voix d'antan,
Tombe la nuit en moi ... sombre chemin !

1879

Nos jeunes gens…
(Ai noștri tineri...)

Nos jeunes gens à Paris étudient
Le comment faire à la cravate le nœud,
Puis ils nous viennent rendre le peuple heureux
Avec leur tête frisée de sage brebis.

La gent des rues les regarde ahurie
Quand ils passent en voiture, la moustache en queue
D'hirondelle, au coin des lèvres, un cigare en feu
Car c'est tout ce qu'ils savent faire de leurs jours,
de leurs nuits.

Piliers de bordels, de tavernes, ils nasillent,
Roulent les mots en saltimbanques, leur vie
Ils se la coulent douce sans jamais travailler.

Et ces machins légers, ces pâles zombies,
Qui, la langue des ancêtres l'ont déjà oubliée,
Se prennent pour des étoiles dans le ciel de mon pays.

1876

Quand la voix même
(Când însuși glasul)

Quand la voix même de mes pensées se tait,
Me berce le chant d'une infinie douceur
Et je t'appelle; me viendras-tu, mon cœur ?
De la froide nuit vas-tu t'en délivrer ?

Ensereineras-tu sa noirceur
De tes grands yeux engendrant de la paix ?
Relève-toi de l'ombre du passé
Et reviens-moi en rêve – nouvelle aurore.

Viens plus près de moi, ma toute chère,
Penche-toi sur mon visage en souriant,
Par un soupir l'amour montre-le-moi,

Caresse de tes cils mes paupières,
Fais-moi sentir le frisson de tes bras
Femme à jamais perdue et, douce infiniment !

1879

Bien des années passèrent
(Sunt ani la mijloc)

Bien des années passèrent, il en reste beaucoup mieux
Dès l'heure bénie où l'on se rencontra
Mais notre amour je ne l'oublierai pas,
Merveille à la main froide et aux grands yeux.

Reviens ! De tes mots doux enivre-moi,
Que ton regard allume dans mes yeux
Tous les rayons et, pour me rendre heureux,
Fais jaillir de ma lyre nouvelles voix.

Tu ne sais pas combien de ta présence
S'enivre-t-il mon cœur tout doucement
Comme d'une étoile qui brille dans le silence

Et, de te voir sourire comme un enfant,
J'oublie alors toute une vie de souffrance,
Mon âme frémit sous ton regard brűlant.

1879

Parle-moi tout doux
(Vorbește-ncet)

Parle-moi tout doux, n'arrête pas l'appel
De ta voix chère – vraie source de caresse
Car tous tes dires sont pleins de sagesse
Et le sens de tes mots – rayon de miel.

Te regarder seulement ! D'autre richesse
Je n'en demande pas, ő, ange du ciel !
Lorsque tes yeux me montrent avec zèle
De la pitié, de l'amour, de la tendresse.

Ma chère idole, toi, ma douce lumière,
Reste dans mes bras jusqu'à la fin du temps
Car à toi seule lève mon âme des prières.

Parle-moi tout doux, regarde-moi toujours,
Est pleine de ton image ma vie entière.
Ô, mon unique merveille, mon seul amour !

1876

La mer profonde
(Adânca mare)

La mer profonde, sous la lune qui passe
Et qui la dore de ses froids rayons blonds,
Rêve de mondes perdus dans le tréfonds
En portant des étoiles sur sa face.

Demain fière, par ses larges tourbillons
De sombres mondes invités à la danse,
Dans ses bras forts, en terrifiante balance,
Elle fera s'écrouler des nations.
.
Aujourd'hui déluge, murmure demain,
Vraie harmonie sans fin, sans frontières –
C'est ça la mer, c'est ainsi son destin,
C'est ainsi l'âme de cette antique mer.

Que lui emportent joies et chagrins humains,
L'immense, l'insouciante mer solitaire !

1873

Traducere de Paula Romanescu
Grafică: Adina Romanescu

Dedicații la altarul Luceafărului

TREBUIAU SĂ POARTE UN NUME

Eminescu n-a existat.

A existat numai o țară frumoasă
La o margine de mare
Unde valurile fac noduri albe
Ca o barbă nepieptănată de crai.
Și niște ape ca niște copaci curgători
în care luna își avea cuibar rotit.

Și, mai ales, au existat niște oameni simpli
Pe care-i chema: Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare,
Sau mai simplu: ciobani și plugari,
Cărora le plăcea să spună
Seara în jurul focului poezii –
„Miorița” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”.

Dar fiindcă auzeau mereu
Lătrând la stâna lor câinii,
Plecau să se bată cu tătarii
Și cu avarii și cu hunii și cu leșii
Și cu turcii.

În timpul care le rămânea liber
Între două primejdii,
Acești oameni făceau din fluierele lor
Jgheaburi
Pentru lacrimile pietrelor înduioșate,
De curgeau doinele la vale

Pe toți munții Moldovei și ai Munteniei
Și ai Țării Bârsei și ai Țării Vrancei
Și ai altor țări românești.

Au mai existat și niște codri adânci
Și un tânăr care vorbea de ei,
Întrebându-i ce se tot leagănă fără vânt ?

Acest tânăr cu ochi mari,
Cât istoria noastră,
Trecea bătut de gânduri
Din cartea cirilică în cartea vieții,
Tot numărând plopii luminii, ai dreptății, ai iubirii,
Care îi ieșeau mereu fără soț.

Au mai existat și niște tei,
Și cei doi îndrăgostiți
Care știau să le troienească toată floarea
Într-un sărut.

Și niște păsări ori niște nouri
Care tot colindau pe deasupra lor
Ca lungi și mișcătoare șesuri.

Și pentru că toate acestea
Trebuiau să poarte un nume,
Un singur nume,
Li s-a spus
Eminescu.

Marin Sorescu

PORTRET DE LUCEAFĂR

Îl vedeam și cu ochiu-nchis :
Era frumos cum numa-n vis:
Un zeu păgân, privire mândră
de un albastru clar de undă
cât să înece-n large zări
marea *cu negrele-i corăbii*
Pe mișcătoarele cărări…

Venea din cerul lui, căzând
în apa mării (de comând ?)
și fără veste-o umbră grea
cu noapte mă învăluia
iar briza ca un glas de brume :
Taci ! Din ce vezi, nimic nu spune !...

Când ochii i-am deschis, în zare,
discul din soarele-răsare
o umbră aureola
albastră, care se făcea
și pod, și cale de lumine
între cerul înalt și mine –
Eu – fir de neștiută iarbă
gata să-nfloare-n land de lavă
sub ochiul rece-al vreunui zeu
deșertul verde-al sufletului tău.

ÎNCHINARE

Îți mulțumesc, mărite domn,
Pentru răcoarea serii
Înmiresmată de salcâm în floare,
Pentru bucium
Și corn sunând din timpi apuși
De glorii și răstriște, duși
Cu noi ‘napoi spre Mircea, la Rovine,
Pentru Scrisoarea gândită pentru mine
Și pentru codrul ce fără ploi sau vânt
Se leagănă întruna
Când în tărie luna
Varsă spre noi neliniște și somn...

Îți mulțumesc, prealuminate domn
Al graiului român din care cresc
Și dor, și plâns, și cântec omenesc,
Spre-a dăinui în noi cât va dura
Sub cerul lumilor ecou de stea.

Paula Romanescu
Grafică: Adina Romanescu

IPOTEȘTI – LÂNGĂ LAC

Iar Luceafărul de seară
Basmul lumii-1 fulguiește
Luna, chipul mut de ceară,
In adâncuri și-1 privește.

Legiunile de astre
Vin să-și spele visteria,
Peste-ntinderile-albastre
Saltă sceptrul poezia.

Liniștea a-nchis zăvorul,
Vântul s-a oprit tiptil –
Sună stins în prund izvorul
Ca un scâncet de copil.

Doar pădurea-n taină-i trează
Stând la pândă ca stihia
Și părelnic tot oftează
De sub iarbă veșnicia...

Lacul – magic giuvaier
Poleit de-astral tezaur,
Pare-un ochi deschis sub cer
Spre câmpii de-argint și aur.

Totul sub a firii lege
Doarme-n noaptea-ntunecată,
Tu, al poeziei rege,
Peste veac te mai arată !...

RECVIEM PENTRU HYPERION...

Peste mii și mii de leghe
Din al cerului amvon
Va rămâne-n veci de veghe
Recele Hyperion...

Va clipi spre Ipotești
Și edenica-i „vâlcioară”
Peste codrii de povești
Și un lac cu unda clară...

Către-o frunte grea de gânduri
Ce i-a fost muzei stăpână –
Unde vremea, rânduri, rânduri
Turmele sihastre-și mână...

Neînfrânt și singuratic
Peste un deșart Olimp,
Timpul, zeul enigmatic
Și-a urzit un tainic nimb...

Vor căta ochii tristeții
Care veșnic nu se-ascund
Basmul adormit al vieții
Și izvorul susurând...

Nici departe, nici aproape
Va pândi un tainic dor
Peste codru, peste ape
Și în murmur de izvor.

I-a fost dată lui menirea
Lângă sânul sfânt al gliei
Să-și zidească nemurirea
În regatul poeziei...

Scrisă-a fost a lui chemare
Ca prin stih, prin vis și dor
Să aducă alinare
Pentru un întreg popor – Eminescu

Dumitru Dumitrică

Mihai Cimpoi, omagiat editorial

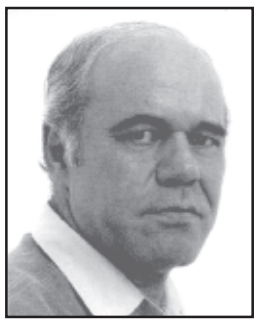

Florentin Popescu

„Examinând centrii și metacentrii interiori ai lirismului lui Eminescu, cu imaginile, simbolurile și miturile lui arhetipale, criticul a reușit să refacă și să tălmăcească întregul cosmos poetic al marelui clasic. Motivele imagistice magistrale: *oglinda, mașina lumii, muzica de sfere, stupul, furnicarul, luna, masca, steaua, izvorul, orologiul, roata, miezul nopții, văzul, marea arfă* –, și-au aflat în Narcis și Hyperion o interpretare critico-filosofică pertinentă și revelatoare. Autorul a știut să dezvăluie nu numai „mecanismele" poetice ale gândirii lui Eminescu, ci și filosofia lui artistică, psihologia creației, parametrii esențiali ai viziunii, ideile lui fundamentale. (…) Alte două exegeze pe această temă ale autorului cu incontestabile contribuții *Căderea în sus a Luceafărului* (1993) și *Spre un nou Eminescu* (dialoguri cu eminescologi din lume (1995) îl consacră pe Mihai Cimpoi ca pe un erudit și reputat eminescolog care se remarcă prin mijloace și unghiuri de interpretare mereu înnoite printr-o neobișnuită putere de penetrație și demonstrație estetică, prin originalitatea demersului critic, nu arareori polemic" (Acad. Mihai Dolgan).

Am desprins acest fragment dintr-un eseu intitulat *Mihai Cimpoi sau nevoia de critică eseistico-estetică*, apărut sub semnătura acad. Mihai Dolgan, text aflat la începutul unui cuprinzător volum (*Mihai Cimpoi, eminescolog și filosof al culturii*, Editura Profesional Service, Chișinău, 2014) din colecția „Academica", lucrare apărută sub egida Academiei de Științe a Moldovei și a Institutului de Filologie, un florilegiu de contribuții prin care amintitele instituții îl omagiază pe unul dintre cei mai mari eminescologi de azi.

Format, după propria-i mărturisire, la școala lui G. Călinescu (nu întâmplător unul dintre autorii din cartea despre care este vorba îl numește chiar așa „Un Călinescu dintre Prut și Nistru") dl. Mihai Cimpoi, a cărui operă numără cca. 70 de volume (despre Eminescu, dar și despre scriitori precum Heliade Rădulescu, Vasile Cârlova, Lucian Blaga, Grigore Vieru ș.a., precum și *O istorie deschisă a literaturii din Basarabia*, ca să ne oprim doar la această sumară enumerare) este la ora actuală o autoritate în domeniu, recunoscută ca atare nu numai dincolo și dincoace de Prut, ci și în Europa.

Cărturar cu un imens bagaj de lecturi în spate, în permanență informat asupra curentelor, tendințelor și esența mișcărilor critice și estetico-filosofice, d-sa trudește de decenii întregi la reconsiderarea valorilor naționale, la mai buna și corecta lor înțelegere – prin monografii și studii, prin interpretări de o uimitoare pertinență și modernitate, aducând, din acest punct de vedere, servicii enorme culturii naționale.

Fără îndoială, cea dintâi și cea mai mare iubire a d-lui Mihai Cimpoi rămâne Eminescu, despre care a scris un șir de volume ce pot umple, ele singure, un întreg raft de bibliotecă. Și cu siguranță cel mai valoros, chintesența tuturor celorlalte de dinaintea lui, *Dicționarul enciclopedic Eminescu* reprezintă „vârful" studiilor sale, fiindcă în el a „topit" și a comentat cu înalt profesionalism cam tot ce se știa/ se știe la ora actuală *despre* și *în legătură cu* Luceafărul poeziei românești. Iată ce ne-a fost dat să citim într-un text intitulat „Cimpoi despre Cimpoi sau mărturisiri de jurnal intim", inclus și el în culegerea de texte despre care scriem aici: «Procesul redobândirii românismului cultural s-a desfășurat sub semnul călăuzitor al lui Eminescu. Întâlnirea cu Eminescu, eveniment cheie al vieții mele, avusese loc în anii studenției, semnificând atât o relație de ordin cvasimistic – căci e modelatoare, luminătoare în sens exiologic și ontologic –, cât și un impact stimulator, productiv. Opera și personalitatea sa sunt pline de *ontos* – românesc și general-uman, demersul său artistic și intelectual fiind unul prin excelență *ființial*. Calificativele superlative de „omul deplin al culturii românești" (Noica), de „patronul canonizat al scrisului românesc" (Perpessicius"), de „sfântul ghiersului românesc" (Arghezi), de „expresia integrală a sufletului românesc" (Iorga) nu sunt formule encomiastice, bune de persiflat în stil postmodernist sau „dilemator". Ele denumesc o realitate valorică ce se impune prin reprezentativitate, productivitate și interpretativitate. Eminescu rămâne statornic Biblia noastră lucrătoare, fiind o statuie a meditației în mișcare (precum zicea Baudelaire despre Hugo). (…) Cu Eminescu am obținut o demnitate estetică și etică, pe care nimeni și nimic n-o mai clintește din loc".»

Editorii (între care figurează nu mai puțin de patru academicieni la care se adaugă mai mulți eminescologi au grupat textele omagiale în două secțiuni: *Sinteze* (unde sunt publicate cronici, portrete de creație, eseuri din străinătate și dedicații poetice) și *Mihai Cimpoi prin el însuși* (cu o selecție din studiile monografice, din eseurile și analizele aplicate, din intervențiile publicistice și discursurile de rezonanță și din interviurile pe care le-a luat sau le-a dat Mihai Cimpoi). O minuțioasă bibliografie a publicațiilor și un scurt album fotografic (cu imagini de familie și din viața literară) încheie cele aproape 340 de pagini ale acestui volum consacrat celui care „în tot ce face este preocupat de fenomenele culturale de pe întreg spațiul românesc și de interconexiunile dintre literatura română cu alte literaturi în spațiul dialogului valoric european și universal" (Acad. Gheorghe Duca).

O carte ce se cere citită în amănunt, fiindcă dă seamă de viața și activitatea unui mare cărturar și scriitor cu suflet de mare patriot.

Un roman întru totul captivant

Don Roșioru

În stilu-i arhicunoscut în care registrul de proză tradiționalistă interferează cu cel reportericesc, Dorin Ivan, cunoscut jurnalist și scriitor buzoian, semnează o nouă și la fel de captivantă carte, cu suspansuri demne de un roman polițist: **Falsul Mesia** (**Editgraph,** Buzău, 2014). Unul dintre protagoniști, Petru, este chiar reporter de investigație la o publicație regională și tocmai se ocupă de un caz interesant când directorul său, cunoscător doar al limbii ruse, îl trimite să însoțească și să joace rolul de ghid pe lângă o delegație de francezi, așa ziși medici fără frontiere, descinși cu ajutoare și medicamente în orășelul de la Curbura Carpaților. Jurnalistul e un personaj în care-l ghicim, și ne întărește această convingere și persoana gramaticală întâi scăpată ici și colo în discursul prozastic, pe autorul cărții. Acesta, în excesul său de bună credință și de ospitalitate românească proverbială, va comite imprudența să-i ducă pe oaspeți tocmai unde nu trebuie: o dată la Maternitatea în care se afla un băiețel a cărui mamă fusese ucisă de gloanțele Revoluției, în învălmășeala și confuzia generală produsă de cei ce se pregăteau să preia puterea în stat, și, a doua oară, La Stațiunea viti-vinicolă de la Pietroasele unde se pot vedea copiile pieselor Tezaurului unic în Europa. Reporterului însoțitor nu pot să-i scape interesul și curiozitatea maladivă pe care francezii le manifestă atât într-un caz cât și-n celălalt. Romanul rezultă din împletirea narativă a acestor două fire epice ingredientate cu numeroase și meșteșugite întoarceri în istoria comorii blestemate, realul și ficționalul de factură fantastică și religioasă reușind să coabiteze și să se potențeze reciproc pe tot parcursul întru totul captivantei narațiuni. Însăși venirea pe lume, în chiar ziua de Crăciun, a copilului ce urma să ajungă la un orfelinat pentru că nu i se cunoștea nici măcar tatăl biologic, stă sub semnul mitului creștin. Când l-au scos din pântecul mamei, mamoșul a zis livid, marcat de o voință străină. „Copilul ăsta parcă ar fi din neamul împăratului David, Doamne iartă-mă. S-a născut râzând, este măsliniu la față, are doi ochi albaștri și mari și s-a bucurat de lumina soarelui. Aduce mai degrabă a zeu, decât a om și pare fericit să participe la aventura terestră ! Să-i punem numele de Iosif !"

Investigatorul realizează că delegații francezi nu-s deloc ceea ce voiau să lase impresia că ar fi și va descoperi treptat că sub măștile lor așa-zis umanitare se ascundeau cu totul alte caractere. Ei nu veniseră să ofere, ci să-și însușească bunuri din patrimoniul material și spiritual al poporului care tocmai făcuse, transmisă în direct, o baie națională de sânge nevinovat. O belgiancă, numită de ziarist *Mama orfanilor*, e prinsă de vameși în timp ce scotea din țară icoane pe sticlă vechi de trei sute de ani. Conductorul caravanei, David Lourdes, întreținea iluzia că fiul său, Adeotatus, e viitorul Mesia și nu Iosif care ar fi putut fi noul mântuitor al țării în care se născuse. Adoptările orfanilor de către străini constituie, după cum se va demonstra, o afacere deloc umanitară, ci una a unor secte religioase cu intenții dintre cele mai meschine. Francezii se vor dovedi niște trișori. Ei se debarasează pe parcurs de serviciile ziaristului-ghid și vin în România fără să-l mai anunțe, cum ar fi fost firesc. În timpul acestor descinderi incognito ei ajung până la orfelinatul în care se afla, sub protecție, micul Mesia, iar la Stațiunea viti-vinicolă nu doar că fotografiază insistent copiile tezaurului, cu predilecție Patera, ci se interesează atât de cele 10 piese dispărute cât și de urmașii descoperitorilor care au avut, după cum bine se știe, destine dintre cele mai tragice.

Istoric de formație, Dorin Ivan cunoaște bine povestea **Cloștii cu pui de aur** și s-a documentat minuțios în această privință cu prilejul elaborării romanului **Athanaric** inspirat din popasul goților pe pământul primitor și bogat al vechii Dacii. În romanul de față el extinde sau aduce la zi problematica tezaurului, cel mai important din lume până la descoperirea celui din mormântul lui Tutankamon, și insistă asupra nenorocirilor abătute asupra celor ce au avut de-a face, într-un fel sau altul, cu aurul goților. Inițial au fost 22 sau poate chiar 24 de piese, cântărind circa 40 de kilograme. Povestirea mereu palpitantă a comorii intră treptat în trama cărții ce câștigă mult și condimentat în substanță epică. Este incorporată aici și o meditație despre rolul pe care-l joacă în societate și-n lume femeia însetată de putere și de respect. Arborele genealogic și aventura unei asemenea femei care a cunoscut în pușcărie o asistentă ce „lichidase" prin „magie albă" câțiva „nebuni" ostili regimului comunist și apoi își „adormea" definitiv, prin „magie neagră", de data asta, soții bătrâni și putrezi de bogați, sunt redate cu minuție și apetit romanesc balzacian și fac dovada de nezdruncinat a talentului de povestitor al prozatorului jurnalist. Pe aceeași linie se situează povestea Luanei, prințesa sumeriană care, convinsă că în Munții Karpatos s-ar fi aflat mitologica lână de aur, a poposit în Monteorenia și și-a propus să-i civilizeze pe locuitorii ei, chit că n-a reușit: „Prințesa nu a reușit să-i facă pe monteoreni mai războinici, dar i-a făcut mai înțelepți. Deseori ei se întorceau la fetișuri și la idoli și îl ignorau pe Marele Divin. Așa se face că au fost mai puțin dezbinați când au năvălit războinicii stepei în căutare de pământ și apă, căci ei s-au refugiat în munți și au durat o civilizație care a durat o mie de ani". Ideea lânei de aur truvabile în Munții Buzăului a stat și la baza unei strălucite epopei în versuri a lui Dumitru Sârbescu-Lopătari, un scriitor din păcate astăzi ignorat.

Dintr-o perspectivă civică sănătoasă și patriotică e abordată problema adopțiilor orfanilor români de către occidentali sau de către americani. Autoritățile române se lasă șpăguite de miliardarii străini, iar micuții „adoptați" ajung cel mai adesea la cheremul unor secte religioase suspecte de legături cu teroriștii. Francezii implicați în această aventură aveau în Munții Alpi o astfel de bază condusă de un Guru venit din India. Nici în cadrul Bisericii lucrurile nu sunt prea clare. Oamenii în sutane se află în dispute interminabile, chiar dacă unii sunt firi vizionare sau „sfinți în viață" precum Părintele Mihail pe care jurnalistul ține să-l consulte și căruia i se confesează. Interesantă este și întrevederea dintre ziarist și Fratele Visarion, un călugăr hăituit de Securitate, închis în temniță și torturat pentru credința lui într-o perioadă de ateism deșănțat. Prigonit și de Biserică, el a venit c-o idee luată oarecum din recuzita ideologică a celor ce militau pentru egalitatea dintre bărbat și femeie, susținând că și aceasta din urmă poate sluji în altar. Și-a făcut „uceniță" câtă frunză și iarbă. Ziaristul îi cântă în strună și-i amintește că nu toți cei ce sunt admiși ca preoți au și harul necesar.Concluzia este că respectivele piese au fost făcute pierdute de către Alecu Ghica, poreclit Căciulă Mare. Colanul s-ar putea să se afle încă în posesia cuiva. Tezaurul a fost lucrat în Imperiul Roman, a ajuns în mâinile lui Iulian, Caesar de Galia, iar acesta l-a dăruit regelui got care l-a îngropat spre a îndepărta blestemul ce s-ar fi putut abate asupra poporului său. În statueta Zeiței Cybella se află cel de al treilea cui din crucea Mântuitorului. E mobilul pentru care francezii sectei ce-și are baza la poalele Munților Alpi, în Noul Tibet, subtilizează această piesă, sfidând blestemul care nu-i va ocoli, dovadă că se vor sinucide, ritualic, în grup, convinși că se eschivează astfel din fața timpului care nu mai are răbdare cu Terra.

Falsul Mesia e un roman alert, bine articulat și de o mare forță argumentativă, împletind ingenios și mereu motivat două fire narative mai mult decât seducătoare.

Seniorii literaturii noastre

"Sunt un general de Flotilă Aeriană, veteran de război, care a înlocuit tunul axial și cele două mitraliere cu tragere prin elice cu stiloul ..." (II)

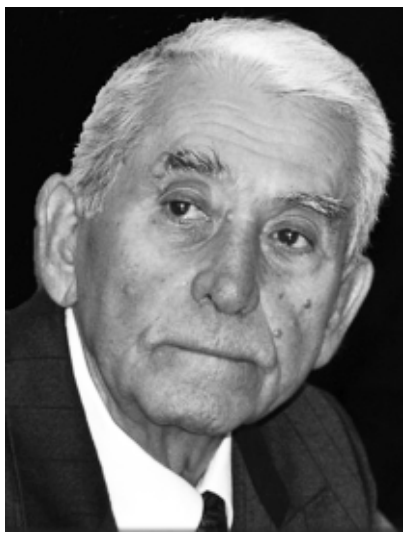

Radu Theodoru

Urmare din numărul trecut

Florentin Popescu: *În „Dicționarul general al literaturii române", editat de Academie, în articolul consacrat dumneavoastră se spune că „Naratorul beneficiază și de experiența unui om de aventură, pilot profesionist și marinar de ocazie, multe peripeții trecând din viață în cărți." Cât este de adevărat și cât nu în această apreciere.*

Radu Theodoru: Apreciere superficială. Autorul articolului confundă aventura existențială, căutare de sine în condiții limită cu aventura ca peripeție exterioară pe canavaua întâmplărilor stresante. Zborul de luptă, războiul sunt aparent „aventuri" în sensul obișnuit, banal al cuvântului. Pentru mine zborul de luptă a fost profesie, vocație devoratoare plină de lirism pur, dumnezeiesc, dar și de o finalitate dură. Necruțătoare. Mereu la limita dintre viață și moarte: zborul de luptă închinat apărării cerului românesc, conform jurământului, care mă exprimă ca ofițer, bărbat și român. Zbor de luptă circuitat de o sumă de adiacente subtile: de la paranormal la psihologia fricii, a stresului, la paralizia reflexelor, blocarea gândirii, moartea psihică inducând moartea fizică, catastrofe. Am fost instructorul de luptă al unității mele. Adică un fel de psiholog al subiecților, pe care îi testam în situații apropiate de cele limită. Același lucru în expedițiile mele marine, pe mici iahturi cu pânze. În afara poeziei infinite (o găsiți în „Cărțile mării", care nici pe departe nu sunt cărți de reportaje) autoteste și teste ale subiecților-echipaj în infinitatea de situații impuse de claustrare, viață în comun pe câțiva metri cubi de scândură plutitoare, raportul individ-infinit cosmic, furtuna și efectele ei fizice și psiho-morale, mirajul descoperirii altor lumi, altor geografii, altor istorii. Am tot respectul pentru cei care îmi îndeasă opera într-o sinteză de câteva pagini, firesc fiind ca, din nefericire, să nu înceapă să dea pe dinafară.

Florentin Popescu: *În 1988, pe când eram redactor la Editura Albatros (unde ați publicat unele dintre cărți) am asistat, împreună cu Alfred Neagu și alți colegi la „lansarea la apă" a micului dumneavoastră iaht cu care, dacă nu cumva mă înșel, ați eșuat undeva în apropierea Odessei. Această nefericită experiență v-a lecuit pentru totdeauna de aventurile pe mare, sau ați mai făcut și alte încercări ?*

Radu Theodoru: O corectură. N-am eșuat în preajma Odessei. M-a eșuat șeful de cart, un brav inginer de la Televiziunea Română, în strâmtoarea Dardanele, în drum spre Egeea, într-o noapte dură. A fost una din experiențele marine bune și un test socio-psiho-moral de vârf, relatate în cartea *În luptă cu valurile.* Nici gând să abandonez. Dimpotrivă. După ce mi-am luat revanșa în Egeea, care te confirmă ca navigator pe mici bărci cu pânze sau te trimite hrană la pești, pe două iahturi metalice, „Decebal 1" și „Decebal 2" am tentat o circumnavigație. „Decebal 1" s-a dovedit a fi un fel de coșciug plutitor. Prost conceput, prost construit (pe atunci nu aveam nici măcar un rudiment de industrie de gen) n-a rezistat condițiilor dure din Egeea. Am reușit să-l aduc acasă, salvând iaht și echipaj. „Decebal 2" a bătut recordul național de distanță: Tomis – Arhipelagul Madeira – Arhipelagul Canare, unde, când să luăm startul la regata anuală de traversare a Atlanticului, autoritățile statului mi-au tăiat agenturarea, obligându-mă să repatriez iahtul și echipajul la bordul motonavei „Războieni" (pe atunci aveam o flotă). Povestea este scrisă în volumul *Decebal Circumterra*, o tentativă refuzată, Editura Yaht Club, București, 2002. În postdecembrism depășisem de mult vârsta unor asemenea explorări de sine, de alții, de peisaje mirifice și de Ocean cu alizee, pești zburători și meduze uriașe. Așa că am revenit la brazdă.

Florentin Popescu: *Același Dicționar de care am amintit mai devreme vă apreciază printre altele, „meșteșugul în crearea unor personaje colective", ca și „ceremonialul sau culoarea de epocă". Vi se pare corectă aprecierea ?*

Radu Theodoru: Dar nu numai. Fără falsă modestie sunt un doct în materie de secolele 16 și 17 est-europene. Ca să fii autentic într-un roman istoric realist cum l-am conceput eu, spre a înțelege personajele, conflictele, concepțiile, spiritualitatea, cultura, este nevoie să depășești cu mult informația unui istoric. Să cunoști totul – de la mercurialul pieții la modă, la armament, la tactică, strategie, geopolitică, onomastică, toponimie, tipărituri, filosofie, arte, tehnici, conflicte religioase, droguri, otrăvuri, gastronomie, hanuri și prețurile lor, mijloace de transport, circuit financiar, procente la dobânzi, comerț – o enumerare săracă dintr-o documentare strivitoare spre a înțelege suma interdependențelor care au intrat în alchimia formativă a personajelor reale, de legătură, imaginare a conflictelor interumane, a celor interstatale, interese geopolitice, geoeconomie, nebunia nebuniilor. Nu m-am mințit și nu mi-am mințit cititorii. Am vrut ca toată arhiva asta să devină viață. Prin artă. Ce să mai vorbesc de limbă. De rolul arhaismelor. Al limbii liturgice, poporane, a la soldat, de curte, de cancelarie. Unde mai pui, domnule Florentin Popescu, că am bătut absolut toate drumurile lui Mihai Viteazul. De la Istambul la Viena și Praga, dublând documentarea de arhivă și bibliotecă printr-o minuțioasă documentare în teren. Numai muzeul militar din Istambul, unde sunt exponate în mărime naturală (cai, spahii, ieniceri) îți făceau părul măciucă. Imaginează-ți într-o oștire de 100.000 și pune-i în fața celor 10 000 de la Călugăreni. Îi retezi atunci brutal unui postmodernist dubitativ exercițiile lui deconstructiviste. Dar asta e o altă problemă

Florentin Popescu: *Fără îndoială, la apariția lor mai toate cărțile dumneavoastră au constituit veritabile lecții de patriotism, mai ales pentru tineri. Erau tipărite în tiraje de masă și acestea se epuizau rapid. Astăzi, când multora dintre concetățenii noștri le repugnă ideea de patriotism, iar istoria țării e minimalizată (ca să nu spun bagatelizată) chiar și în manualele școlare, credeți că o asemenea literatură mai are/ mai poate avea priză la cititorii din tânăra generație ? Dacă **Da**, argumentați. Dacă **Nu**, explicați, vă rog, cauzele !*

Radu Theodoru: Scumpul meu domn, să nu generalizăm ! Tânăra generație nu este o masă informă, trasă la xerox după șabloane doconstructiviste, postmoderniste ale neokominterniștilor reșapați întru nihilism apatrid. Sigur, cu dascăli de istorie ca Zoe Petre, care a purificat etnic Facultatea de Istorie, cu istorici cu burse Sõrõs sau aproape, ca Lucian Boia, cu programe TV acefale, cu subliteratură produsă de pornotropi decalibrați sexual sau fiziciano-filosofi, factori de influență plătiți de „Servici" ca degenerata progenitură kaghebistă pe numele ei de ocară. H.R.Patapievici și coechipierii lui, toți școliți pe la „Inteligence" Pleșu și Liiceanu, sigur zic s-au creat breșele în conștiința identitară a tineretului. Zic breșe. Mai adânci. Mai largi. Dar breșe. Am avut întâlniri răvășitoare cu adevăratul tineret al țării. Nu cel de spelunca și bordel cultural. Tineret responsabil. Nu tineretul, în general, este vinovat de neaderarea lui la România de astăzi. Degenerata, corupta, iresponsabila zisă clasă politică este responsabilă. Miniștri, ei au acceptat manualele alternative. Miniștrii ei au asasinat cercetarea arheologică. Miniștrii ei au transformat armata într-o tejghetereală de grade la vârf. Miniștrii ei, mulți certați nu cu istoria, mai trist, cu gramatica, își bat joc de supradotați, crema generației tinere, oferindu-le ce ?

Este slugarnică și ticăloasă și trădătoarea politică a exportului demografic spre a face loc altora.

Să revin !

Aveți dreptate. M-am bucurat de tiraje de masă în antedecembriadă, am atins bine peste trei milioane de exemplare. Atunci cartea era considerată bun cultural de primul rang. Astăzi cartea este marfă. Să pricopsească tot felul de escroci. Nu generalizez. Am avut și am parte de editori responsabili. Patrioți. Hărțuiți financiar de mafia antinațională, rezistă și tipăresc cărți esențiale de românitate.

Fenomenul este mult mai complex. Cartea este unul din obiectivele principale ale ofensivei globalizatoare. Cartea, cultura, cyberspațiul. Aici îmi îngădui o analiză militară. Fără menajamente. Fără echivocuri. Fără politichie.

Spre a fi globalizată, adică avuția națională să treacă la suprastatul planificat este nevoie să se distrugă unitatea națională. Adică familia, cultura națională, instituțiile fundamentale: școala, justiția, biserica, armata. Treaba se face în postdecembriadă printr-un război atipic, excelent planificat pe termen scurt, mediu și lung. Război atipic general cu ofensive declanșate asupra obiectivelor cheie, care, șubrezite sau anihilate duc la destructurarea și prăbușirea din interior a statului național.

Prin manipularea legislativă s-a distrus cadrul legislativ tradițional, care interzicea vinderea pământului la străini, proteja industria și agricultura națională, expulza sau întemnița calomniatorii poporului român, pedepsea escrocii, cavalerii de industrie, hoții din avutul privat și public.

Legea 18 confisca averile dobândite ilegal. Legislația actuală, planificat permisivă, aplicată unei societăți planificat sărăcită într-un stat pseudodemocratic de factură comunistă, el însuși, decapitalizat, deindustrializat, deagriculturizat a creat cadrul instituționalizat al degringoladei sociale. Miniștrii și liota lor de clientelă politică bugetativă fură, se pricopsesc, cumpără insule, hoteluri, vile aiurea, depun valută aiurea, fac câțiva ani de pușcărie în condiții de lux, după care, rentieri din hoție, banditism și escrocherie se retrag din viața publică și trăiesc trai dulce și fără muncă.

Țara este a celor ce stăpânesc pământul. În rata accelerată în care se vinde la străini, va fi a acelora. Nu mai insist. Prin politica economică planificat dezastruoasă, combinată cu cea legitimă, s-au obținut rezultate spectaculoase în ofensiva asupra demografiei: rata ridicată a divorțurilor, deci distrugerea familiei, rata negativă a nașterilor, depopulare prin dezertare în masă a forței de muncă, momeală intelectuală în căutarea unor salarii care să asigure supraviețuirea, deci mică densitate de locuitori pe km^2, deci spațiu de repopulat prin cei ce cumpără pământ. Dintr-o țară cu 23 de milioane de locuitori, din care 80% români, am ajuns ca românii etnici să se împartă în două – o slabă majoritate în țară, o mare minoritate răspândită pe Terra. Exact planificarea Ocultei, spre a-i globaliza și pe unii și pe ceilalți. Este doar o schiță de răspuns. Răspunsul complet l-am dat în cărțile mele de literatură politică – document, gravitând pe volumul *România ca o pradă.*

Urmare în numărul viitor

A consemnat Florentin Popescu

Autori din ultimul val

Petru Solonaru

VÂSLAȘ PRIN CLAR...

(Tetradă)

Renunță-ajuns în criptica lumină
la sfeșnicul ce-a sfârtecat s-ațină
al beznei drum de sufletu-ți departe !...
Abandonând cuvintele, cu vină

a ști în **Verb** potrivitor să poarte
misterul pur, prisos.... cenuși de carte.
Nu gând reflect pe lujere ce-apleacă
dreptarul viu spre larmele deșarte,

ci sub puțin, amintea de împacă
cel necesar cu prezumtivul „dacă”,
să-ți fie frâu corăbiei arhee !
Vâslaș prin Clar, talazul tău să tacă

ambroziei din somnul ce încheie
oceanul calm sub toarsele-i trofee...
Dar de întors rămâne ca din vină
să-înveți muri egalu-ți... în idee...

Alensis De Nobilis

SATURNALII

Ard catapetesme în amieze,
Se mai coc iluzii sub umbrare,
Evadăm din calmele asceze
Să ne pregătim de sărbătoare.

Înălțăm litanii spre înalturi,
Ne-nfruptăm din ape de lumină
Să dansăm ca-n anticele rituri
Celebrând păcatu' curs în tină.

Când, târziu, ospețe stau să-nceapă,
Într-un dans sălbatic de bacante,
Focuri pe pământ, în cer, pe apă,
Se aprind în albe hierofante.

Înecați în râuri reci de vin,
Istoviți tanatic de orgie,
Zăcem beți ca-ntr-un profan amin
De delir, păcat și poezie.

Iar târziu, în ceas etern, vecia
Ne ridică-n umbre, îngeri stranii,
Să ne ierte parcă erezia
Ce o săvârșirăm noi golanii...

Ioan Vasiu

ÎȚI SCRIU

îți scriu cu pana înmuiată-n crin
și-ți mirui fruntea cu polen de maci
mă oglindesc în ochiul tău senin
tu plângi și râzi și mă rănești când taci

îți scriu acum cel mai frumos poem
pe frunze ruginite de castani
mereu te caut și mereu te chem
într-un tărâm mirific din Balcani.

Diana Adriana Matei

GENEZĂ

Stejarii care cresc necontenit
vor lua deodată forma
cețurilor de catifea cântate la vioară
frunză cu frunză
până le vor îngălbeni note
devenind tu
întru totul
eu

Ionuț Caragea

CER FĂRĂ SCĂRI

poți să privești așa la Cer
ca înecatul la suprafața apei
nimeni, dar nimeni nu-ți întinde o mână

poți să privești așa la Cer
ca la o țesătură fină de stele
cu care moartea-ți acoperă ochii
nimeni, dar nimeni nu-ți întinde o mână

și mai poți să privești așa la Cer
ca la tavanul vecinului de deasupra
care se uită la tavanul vecinului de deasupra

Dumnezeu locuiește la ultimul etaj
într-un Cer fără scări

Carmen Focșa

VISCOLEAU FLĂCĂRI...

Ne adunam în noi ca niște păsări speriate
Într-o clopotniță veche
În care clopotul, cu fiecare dangăt sorbea
Veninul argintat al mereu aceleiași ierni.
Doar nouă ni se părea că auzim din înalt
Prăbușindu-se stoluri de îngeri
Și doar sperietoarea din mijlocul câmpului
Se rotea spre nicăieri,alungându-i
Amețită de aromele mereu abia așteptate
Iar noi îngenuncheam, dar numai pe jumătate
Și-atunci viscoleau flăcări, viscoleau, viscoleau...

Alexandru Cazacu

MESAJE CĂTRE IULIA

Este miezul nopții Iulia și este iarnă
De nepronunțat toate cuvintele
sărace ,vechi și fără miez
așa cum tufele de trandafir din grădina engleză
sunt acum
un minuscul snop de nuiele
Prin întunericul rece și mat
clipele cad sub propria greutate
Îți simt trupul asemenea unui obelisc
lângă care lumi deosebite se pot asemăna absurd de mult
Fiecare mărturie pare o denunțare când pregătindu-ne
să înfruntăm ce-i mai rău
devenim noi înșine răi
Obiectele pierdute rămân definitiv pierdute
printre arabescurile rococo ale unui *love-story*
deloc melodramatic
din care suntem gata să ieșim
ca dintr-o cameră de hotel luată cu ora

Adrian Bucurescu

HOMO NOVUS

Dacă nici frunza plopului
nu mai foșnește,
înseamnă că un pericol mortal
ne urmărește.

Din ce în ce mai surd,
monotonul bâzâit al albinelor
se depărtează de noi
spre tărâmul ruinelor.

Desigur, n-am meritat miracolele
ce sublimau pământul.
Va veni o vreme teribilă,
când nu va mai bate nici vântul.

Nu vor mai sclipi stelele,
nici măcar licuricii.
Flori carnivore ne-or aștepta
în laboratoarele Fricii.

În spatele ușilor zăvorâte,
vom geme de jale și de urât,
iar pe bancnote va rânji
o efigie cu ochi roșii și rât...

Marian Hotca

LABIRINT

am primit de la Icar ultima aripă cioplită
lumina vopsită în ulei curgea încet
pe chipul meu necunoscut și eu
mă deșteptam cu fiecare clipă naivă
ce eșua la granița fanteziei
mi-am pus strigarea vorace sub aripă
căutând un răspuns incomplet
sau o cărămidă neterminată
poate soarele îmi va zidi din ea
un labirint compensativ
și-atunci mă voi pierde
în galerii de cuvinte neesențiale și-apoi
voi avea timp să măcelăresc vorbele nescrise
voi avea timp să tânjesc după argumente ilogice
voi avea timp să spun inexprimabilul
voi avea timp să fiu Helios
voi avea timp să topesc lumile nezidite
voi avea timp să fac dintr-un fir de nisip un munte de zahăr
voi avea timp să mă joc cu nonsensul
voi avea timp să trag de coarne minotaurul
voi avea timp să fiu stewardesă pe bordul unui gând
voi avea timp să decolez cu plăsmuirea
voi avea timp să scriu încă un poem

Petre Ioan Crețu

POEMUL DE LUNI

cineva îmi spunea că păpădiile au prostul obicei de a încărunți din plictiseală

– ridică-te Lazăre tu ești Dumnezeu și biserică ia-ți patul și te du și s-a dus
nici el nu știe unde s-a trezit deodată așa în pustiu c-un pat în spinare și cu o mare durere în suflet
de abia se obișnuise cu moartea mai schimba și el o vorbă
cu Dumnezeu sau cu alte persoane interesate de nimicuri

în lumea mea mofluz fac vaporașe din hârtie cu două etaje
și ele plutesc așa boțite și nepăsătoare prin sângele meu îngroșat
până când îmbibate deja se vor lăsa încet încet la fund și se vor lipi de vene

nu știu cum de s-a nimerit să locuiesc mereu la ultimul etaj
poate nevoia mea de cer poate nevoia mea de aer
îmi bălăngăneam picioarele deasupra orașului
cocoțat pe pervazul ferestrei înainte să sar

Bilanțuri literare 2014 - Proiecte pentru 2015 (I)

Anul care abia s-a încheiat a fost bogat în apariții editoriale. Am considerat că o mică anchetă printre scriitori, unii dintre ei și colaboratori ai noștri, privind realitățile literare ale lui 2014 ar fi foarte binevenită. Interesante acum, la început de an, ni se par a fi și proiectele acestora pentru 2015. De aceea, am formulat trei întrebări care presupun răspunsuri pe deplin lămuritoare:

1. *Cum apreciați anul literar 2014 ?*

2. *În plan personal ce a însemnat 2014 pentru dvs. ?*

3. *Ce proiecte literare aveți pentru 2015 ?*

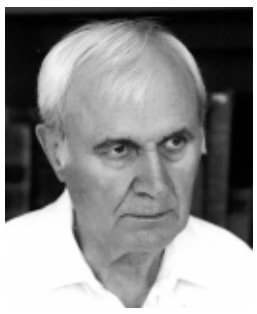

Ion Brad

1. Anul literar 2014 a fost oglindit și prin târgurile și expozițiile de carte din țară și din București. „Gaudeamus" le-a întrecut, parcă, pe toate. Dar, în afara acestor sărbători publice ale cărții, eu m-am bucurat să primesc și să citesc câteva volume care mi-au devenit dragi.

Printre acestea, 3 cărți esențiale ale academicianului Eugen Simion: *Dimineața poeților*, *Cioran – o mitologie a nedesăvârșiților* și *Ion Creangă. Cruzimile unui moralist jovial*.

Au apărut, în sfârșit, primele două volume din *Schițe și povestiri* de Ion Agârbiceanu, în colecția academică „Opere fundamentale", o ediție exemplar alcătuită de Ilie Rad, cu un cuvânt înainte, amplu și revelator, de Eugen Simion.

De la Filiala din Cluj a Uniunii Scriitorilor am primit un volum monumental: *Scriitori ai Transilvaniei – Dicționar critic ilustrat*, de Irina Petraș.

Biblioteca „Lucian Blaga" din Alba Iulia a publicat noul volum al lui Ion Dodu Bălan: *Viața și opera unui pot exilat: Aron Cotruș*.

Editura „Ardealul" din Târgu Mureș a publicat excelentul volum de versuri *Rătăciri* al poetului Ion Horea.

În sfârșit, editura târgovișteană „Bibliotheca" a tipărit în condiții grafice excepționale *Cartea, cu frumoasa Bilitis*, o altă admirabilă traducere a maestrului Radu Cârneci din versurile unei poete din secolul al VI-lea înainte de Christos, contemporana și prietena celebrei Sapho.

Au mai fost, desigur, și alte cărți despre care am scris în revistele *Cultura* și *Acasă*.

2. La împlinirea celor 85 de ani, m-am bucurat de numeroase atenții, în presă și în manifestări publice, inclusiv în satul meu natal, Pănade, în care se născuse, la începutul secolului XIX, celebrul Timotei Cipariu, părintele filologiei române. În aceste împrejurări, am fost onorat și de apariția mai multor cărți ale mele. Le enumăr în ordinea apariției:

a. *Dialoguri epistolare săptămânale*, o continuare a cărții de anul trecut, cu talentatul scriitor și universitar clujean Ilie Rad; b. *De la Pănade la Blaj*, o antologie lirică de Dan Mircea Cipariu; c. *Cărțile prietenilor mei*, o culegere de articole; d. *Ion Brad – Poetul și criticii săi*, o antologie în 3 volume, publicată de editura Eikon din Cluj-Napoca. O experiență unică în felul ei, fiindcă nu cunosc niciuna în care să se fi făcut o selecție severă a versurilor publicate începând cu anul 1954, însoțită la fiecare volum de reacțiile celor 75 de critici și istorici literari care s-au exprimat despre aceste cărți. Sunt curios ce ecouri va avea această temerară experiență.

3. Proiecte pentru 2015 ? Deocamdată, dacă voi fi sănătos, să continui comentariile la cărțile prietenilor mei. Și, poate, să închei a nu știu câta redactare a unui roman scris înainte de 1989.

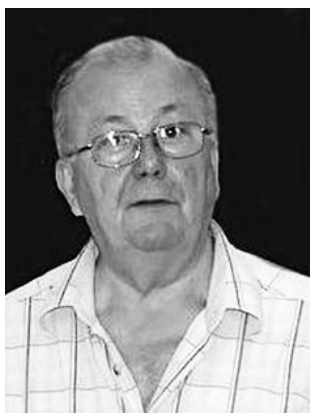

Mihai Stan

Redactor-șef „Litere", director Editura Bibliotheca

1. Afirm, fără teama de a greși, că în 2014, producția literară s-a întrecut pe sine (vezi Gaudeamus, ediția XXI). De aici și mai multe „cărți ale anului" premiate (pentru 2013): poezie („Autoimun" de Ioana Nicolae), proză („Ceață pe Tamisa" de Nicolae Stan), critică literară („O istorie literară a vinului în România" de Radu Voncu), cărți premiate de USR. Cărți ale anului stabilește și ICR: roman („Sophia" de Suzan Mehmed), poezie („În șerpărie" de Daniel Bănulescu; „Fuga din urmă" de Ioan Matiuț; „Colonelul Elf" de Valentin Iacob). Premiile sunt însă mai numeroase: 18 la USR, 13 la ICR. Alte zeci de premii au fost acordate la „Gala Industriilor de Carte din România" și de diferite asociații literare, reviste, edituri. Este acesta un semn încurajator, de normalitate. Și în „provincie" se acordă premii de către edituri, mai ales. Precaritatea financiară face ca acestea să se rezume, adesea, la o diplomă. La Târgoviște, Bibliotheca a decernat numai puțin de 23 de premii pentru tot atâtea „domenii" literare: poezie („Rapsodia naturii" de Florea Turiac), roman („Praful de pe tobă" de Adrian Munțiu), critică literară („Litere și sensuri" de Ana Dobre).

Și totuși, bestsellerul la ediția a XXI-a a Târgului Internațional de Carte „Gaudeamus" a fost cartea lui Klaus Iohannis cu titlul „Pas cu pas", consecvent cu sine însuși, președintele României intitulându-și ultimul capitol „România lucrului bine făcut."

2. Anul 2014, în plan personal poate fi considerat fertil. După reconsiderări, eliminări versus augmentări, am reușit să aduc în formă finală două romane: dipticul „Paradis", „Ieșirea din Paradis" și „Clone" cu cele două volume „Invazia", „Exodul", apărute în 2014, într-o formă finală, bine primite de critica de întâmpinare. Primul urmărește avatarurile intelectualului, un profesor, într-o perioadă cuprinsă între ultimele trei decenii ale așa-zisului comunism și primele două ale mileniului III, în originalul capitalism românesc. Al doilea, „Clone", un pseudo SF, este mai degrabă o alegorie în linia Jonathan Swift în care societatea românească contemporană este plasată într-un viitor deloc prietenos. La acestea se adaugă îngrijirea a două volume de istorie literară „Școala prozatorilor târgovișteni. Receptarea critică" și „Elena Văcărescu și spiritualitatea românească în Europa".

Pentru editura Bibliotheca, anul 2014, cu peste 100 de titluri publicate, a însemnat un an bun. Publicul – testul fiind Gaudeamus – a ales câteva dintre acestea: „Seniorii literaturii noastre" (Florentin Popescu), „Amintirile unui uituc. Exerciții de memorialistică" (Barbu Cioculescu), „Vladimir Streinu, tatăl meu" (Ileana Iordache-Streinu), „Mistificări grosolane ale istoriei României. De la Mihail Roller la Neagu Djuvara și Lucian Boia" (Manole Neagoe). Eu, ca editor, aș alege „Anatomia ființei. Școala literară și artistică de la Târgoviște" (acad. Mihai Cimpoi) și cartea de poezie „Pe Rio Costa" (Dorin N. Uritescu).

3. După ce am definitivat dipticul „Paradis", „Ieșirea din Paradis", transformările, nu din cele fericite din învățământul românesc, deteriorarea locului profesorului într-o societate bulversată, derapajele politicienilor, aproape că m-au obligat să scriu și al treilea volum sumbru intitulat „Întoarcere în Paradis", un fel de „scripted reality", un experiment „antiliterature or frontier literature", în care sunt reluate unele personaje din dipticul amintit, rezultatul fiind o cronică a unei familii de profesori supuși vremurilor de cele mai multe ori în contrast cu idealurile adesea utopice ale dascălului dedicat educării generațiilor succesive cărora le-a fost mentor și model.

Ca editor, pentru 2015, leg proiectele editoriale în mare parte de aniversarea a 20 de ani de la înființarea Bibliotecii „Târgoviște" din Chișinău, Editura Bibliotheca numărându-se printre ctitorii acesteia, dar și printre donatorii vizibili de carte (peste 5000 de volume). „Moldovenii" Mihai Cimpoi, Nicolae Dabija, Iulian Filip, Aurelian Silvestru, Ianoș Țurcanu, Igor Șarov, Vasile Romanciuc și târgoviștenii din echipa Editurii Bibliotheca, cu toții membri ai SST, vor îngriji ediții școlare cuprinzând opera unor scriitori dâmbovițeni care au pus bazele literaturii române moderne, precum și titluri reprezentative pentru Școala de la Târgoviște. Acestora li se vor adăuga câțiva prozatori, poeți, critici și istorici literari târgovișteni contemporani. Proiectul poate părea ambițios, dar este realizabil, fiindcă tirajele vor fi mici, destinate doar Bibliotecii „Târgoviște" pentru că – să nu uităm – în Moldova de dincolo de Prut din 15 apariții editoriale doar 4 sunt în grafie latină.

BUCUREȘTIUL LITERAR și ARTISTIC

La sediul Fundației HURMUZ AZNAVORIAN Coman Șova (director) și Florentin Popescu (redactor-șef) evaluează rezultatele obținute de revista *Bucureștiul literar și artistic* în anul 2014 și proiectele acesteia pentru 2015.
Foto: Bogdan Cofșinski

Bilanțuri literare 2014 - Proiecte pentru 2015 (I)

(urmare din pagina 10)

Ștefan Mitroi

1. Un an ca oricare altul. Nici mai bun, nici mai rău. Am scris, am publicat, am citit, am visat, am iubit, am urât, am iertat, am murit. Nu chiar de tot. De fapt, asta este realizarea cea mai mare a anului, n-am murit încă de tot !

2. Aceleași cărți și aceiași autori ca-n anii trecuți. Unul Eminescu, un altul....Am obiceiul să-i recitesc periodic pe scriitorii care mi-au plăcut. Îndeosebi pe cei tineri !

3. Să pot convinge câteva povești să se lase scrise de mine. Să pot avea norocul de a citi câteva povești noi scrise de alții, mai bune, de câteva ori mai bune decât cele scrise de mine.

Theodor Codreanu

1. 2014 a fost pentru mine unul dintre cei mai rodnici, atât din punct de vedere editorial, cât și prin interesul acordat literaturii contemporane, colaborând cu studii, cronici eseuri la reviste precum *Convorbiri literare, Contemporanul, Bucovina literară, Pro Saeculum, Oglinda literară, Literatura și arta* (Chișinău)*, Curtea de la Argeș, Baaadul literar, Ateneu, Lumină Lină* (New York), *Viața Basarabiei* (Chișinău), *Litere, Flacăra lui Adrian Păunescu, Cafeneaua literară, Vitraliu* ș.a.

Au văzut lumina tiparului *Caragiale – abisal* (ediția a doua revăzută și adăugită, Editura Muzeului Național al Literaturii Române, București), *Eminescu incorect politic* (Editura Scara, București), *Numere în labirint, IV* (Editura Detectiv literar, București), iar în zilele următoare va ieși de sub teascuri o a patra carte – *Literatura română – acasă* (Editura Contemporanul. Ideea europeană, București). Aș mai putea vorbi și despre câteva premii pentru critică: al revistei *Ateneu*, cu prilejul jubileului 50 de ani de apariție, apoi, Premiul revistei *Contemporanul*, înmânat de Nicolae Breban, iar la Salonul Internațional de Carte de la Chișinău *Eminescu incorect politic* a fost încununată cu premiul pentru critică și istorie literară.

2. În 2014, am primit un număr record de cărți, din toată țara, semn că a fost un an editorial foarte bogat, în mai toate genurile, cel dramatic fiind, totuși, ca de obicei, cu mult mai sărac. Firește, dintre cele câteva sute de cărți primite sau achiziționate în acest an, n-am reușit să citesc decât câteva zeci, despre cele mai multe reușind să scriu cronici pe măsura fiecăreia. Când mă gândesc însă că s-au tipărit incomparabil mai multe decât am putut să văd, rezultă o rară efervescență editorială, chiar dacă tirajele sunt modeste, ca și valoarea științifică și estetică a majorității cărților. De aceea, voi fi nevoit a fi foarte zgârcit cu exemplele. Cartea anului, pentru proză, consider că este *Beniamin*, de Eugen Uricaru, al patrulea roman și ultimul dintr-un ciclu care mai cuprinde *Supunerea* (2006), *Cât cântărește un înger* (2008), *Plan de rezervă* (2011), toate apărute la Editura Cartea Românească. Constat cu surprindere că marile cărți de după 1989 au fost create tot de scriitori din generațiile mai vechi. Anul trecut, de exemplu, a venit o nouă piesă de rezistență a lui Nicolae Breban, romanul *Singura cale*. Dintre cărțile de proză primite, în acest an, de la tineri, mi-au reținut atenția *Comisarul Corcodușă* (un ciclu de cinci pseudoromane urmuziene, adunate într-o singură carte), de Adrian Buzdugan și romanul *Văzătorul*, de Carmelia Leonte, afirmată până acum ca poetă. Resurecția urmuzianismului s-a produs și-ntr-un gen la care nimeni nu s-ar fi așteptat, epigrama, prin George Corbu (*Corbigrame*). În acest an, au publicat cărți remarcabile de poezie Aura Christi, Mihaela Grădinaru. Dar evenimentul editorial este apariția, în premieră pe țară, a cărții lui Victor Teleucă (acest „Nichita Stănescu al Basarabiei", cum l-a numit Adrian Dinu Rachieru), *Piramida singurătății*, la Editura Detectiv literar din București. Între criticii tineri, i-aș remarca pe băcăuanii Adrian Jicu și Marius Manta, pe timișoreanca Laura Cheie, autoare a unui studiu comparativ despre G. Bacovia și Georg Trakl, teză de doctorat susținută în Austria. Între criticii consacrați, contribuții valoroase, în acest an, datorăm lui Adrian Dinu Rachieru, Cristian Livescu, Ioan Holban ș.a. Luca Pițu a publicat, la Opera Magna din Iași, două strălucite volume de „anarho-eseuri", în stilu-i inconfundabil, *Prolegomene la o teorie a cumetrialității universitare* și *Teme delicate ale timpului nostru*. O mențiune specială pentru două ediții critice Nicolae Labiș datorate lui Nicolae Cârlan și Mircea Coloșenco. În domeniul cărții de filozofie amtropologică, un eveniment editorial este *Antropologia, o știință neocolonială*, a regretatului universitar ieșean Petru Ursache.

3. *Numere în labirint, vol. V*, o carte cu titlul *Cinci prozatori de Nobel*. Soția pregătește un volum de interviuri acordate mie sau acordate de mine. Poate ar fi necesară o nouă ediție a romanului *Varvarienii*, sugerată de Firiță Carp, pentru „Detectiv literar". Și cine mai știe…

Gheorghe Păun

Redactor-șef „Curtea de la Argeș"

1. Poate nu am văzut eu prea de aproape anul literar, poate e prea devreme pentru asemenea aprecieri, dar nu pot face nicio nominalizare, niciun pronostic.

2. Nimic special. Mi-ar plăcea să continui, să recidivez. Oricum, centrală în preocupări îmi rămâne revista *Curtea de la Argeș*.

3. Trei cărți, inedită pentru bibliografia personală fiind cea de a doua:

a. *Cactus de veghe*, vol. II, Ed. Tiparg, Pitești, 2014 (epigrame, împreună cu Cucu Ureche, autorul caricaturilor)

b. *Vedere de pe Dealul Olarilor*, Ed. Ars Docendi, București, 2014 (tablete umoristice).

c. *Ceasornicar de curcubeie*, Ed. Detectiv Literar, București, 2014 (antologie de poezie)

Petre Crăciun

1. A fost un an obișnuit din punct de vedere literar. Nu am luat nici în 2014 Nobelul, ceea ce ne poate sugera că trebuie să ne detașăm de această fantomă. Aș miza pe *Omul din care a fost extras răul*, de Matei Vișniec (Ed. Cartea Românească) și, în cu totul alt registru, pe apariția revistei „Clipe albastre", a Filialei pentru Copii și Tineret a USR, prima de acest gen din ultimii mulți ani, ceea ce constitutie un fenomen în literatura pentru copii din România. Aștept ca editurile să caute la modul serios autori români contemporani de literatură pentru copii și să îi publice. Ei există. O spun în cunoștință de cauză pentru că, în calitatea mea de inițiator și coordonator al portalului Literatură Copii, am promovat 90 de autori, unii din România, alții din Moldova sau din alte țări.

2. Pentru mine, anul 2014 a fost unul foarte rodnic. Am publicat cinci cărți pentru copii: *Robert cel Cuminte* (roman), *Primul zbor* (poezii), *Fetița din Floare* (povestire), *Basme pentru familia mea* și *Cu Moș Crăciun în Țara Copiilor Neîncrezători* (povestire). Am fost nominalizat la Premiile USR, cu volumele *Basme și Cruciada pisicilor* (poezii), la secțiunea Carte pentru copii și tineret și am obținut Premiul Cartea anului pentru 2013, cu volumul *Basme*, din partea Uniunii Scriitorilor, Filiala pentru Copii și Tineret, în luna noiembrie a.c.

3. Așa cum anunțam și pe scena Primăriei sectorului 2, când mi-a fost acordat Premiul Cartea anului pentru 2013, la Literatură pentru Copii și Tineret, volumul *Basme* face parte dintr-un ciclu de șapte titluri. Al doilea volum, *Basme pentru familia mea*, deja a văzut lumina tiparului, fiind lansat în această toamnă la Gaudeamus. În 2015 voi edita un al treilea volum, care se va numi *Povești din Țara Copiilor Fericiți*. Va fi al treilea pas din această aventură a reimpunerii basmului românesc pe postamentul pe care l-a avut cândva.

Un alt proiect pe care îl pregătesc este traducerea în limba engleză a volumului de povestiri pentru copii *Fetița din Floare*, pentru a accede în circuitul de valori al literaturii pentru copii. Eu cred că merităm un loc în acel spațiu select, în care a mai intrat, în ultimii ani, doar Spiridon Vangheli, părintele personajului Guguță, din satul Trei Iezi. Vangheli a fost tradus în peste 40 de limbi, din Statele Unite până în Japonia. Cred că avem și în România scriitori pentru copii care merită traduși, dar pentru asta trebuie să se implice mult mai mult și ICR-ul.

Anchetă realizată de Marian Nencescu

Nobel Prize - 1939

FRANS EEMIL SILLANPÄÄ

Titus Vîjeu

Probabil că atacarea Finlandei de către URSS la 30 noiembrie a contribuit – sub specia unui *goodwill* – la decizia acordării în acel an a Premiului Nobel pentru literatură lui Frans Eemil Sillanpää, prozator aparţinând unei generaţii ce avea să ducă mai departe moştenirea literară a lui Alexis Kivi (1834-1872), socotit clasicul romanului finlandez. O generaţie ce-şi propusese a urma tradiţia prozei finlandeze şi pe care o relansa în spaţiul european drept o componentă naţională demnă de interes.

Kai Laitinen, autor al sintezei istorice *Literature de Finlande* (Editions OTAVA S.A., Helsinki -1989) rezuma astfel cele câteva caracteristici ale strategiei:

„1) Romanul finlandez tradiţional este aproape de natură; aceasta e prezentată drept prieten sau duşman, uneori sub ambele ipostaze.

2) Viziunea asupra omului e democratică, eroii sunt oameni simpli, adeseori sărmani locuitori ai pădurilor, iar eroul romanului finlandez e uneori un antierou.

3) Fiecare personaj are demnitatea sa intrinsecă, aceasta nedepinzând nici de biologie, nici de poziţia lui socială, nici de averea sa.

4) Revendicările pentru dobândirea dreptăţii sociale joacă un rol important. În conflictul dintre individ şi societate, scriitorii iau partea celui mai slab.

5) Eroii sunt foarte individualişti şi asociali şi sunt descrişi într-o manieră critică şi neidealizantă – transformându-se în antieroi.

6) Romanul finlandez tradiţional a îmbinat totdeauna (...) realismul cu umorul."

Am insistat asupra acestor precizări deoarece în România ştim prea puţine lucruri despre literatura epică finlandeză, chiar dacă la un anume moment romanul-fondator al lui Alexis Kivi *Cei şapte fraţi* a avut un mare succes, tipărit fiind în populara colecţie „Biblioteca pentru toţi", iar mai nou un prozator ca Mika Waltari este foarte preţuit pentru romanele sale (v. *Etruscul*, *Egipteanul*, *Amanţii din Bizanţ*).

Generaţia scriitorilor finlandezi născuţi la sfârşitul secolului al XIX-lea numără autori precum Ilmari Kianto (1874-1970), Joel Lehtonen (1881-1934), Volker Kipi, Maria Jotuni (1880-1943) iar Frans Eemil Sillanpää este mezinul acesteia. A debutat în 1901 cu povestiri în revista pentru copii *Koitto*. Primele sale romane: **Soarele vieţii** -1916 şi **Sfânta mizerie** -1919 îl fixează pe autor în atmosfera rurală a „ţării celor 1000 de lacuri".

„El priveşte oamenii prin mijlocirea naturii. Ceilalţi – privesc natura prin mijlocirea oamenilor. Ceilalţi văd natura din punctul de vedere al omului, el vede oamenii din punctul de vedere al naturii" – scria cândva criticul Kaarlo Marjanen. Observaţie ce poate fi aplicată întregii opere a lui Sillanpää, incluzând romane precum **Stinsă din viaţă de tânără**, [carte cunoscută – după traducerea franceză – şi drept **Silja sau O soartă zbuciumată** (1931)], **Drumul unui om** (1932) şi **Splendoarea şi mizeria vieţii umane** (1945).

„Biologismul" acuzat al scrierilor sale vine din convingerea intimă că viaţa omului depinde de aceea a naturii, că îi este datoare potrivit unui cosmic contract: învăţarea şi respectarea legilor impuse de natură constituie o obligaţie a fiinţei umane iar ideea panteismului derivă automat din această relaţie fermă a omului cu natura atotputernică. Ca urmare, omul este doar un element al uriaşului spectacol al vieţii. El trebuie să se încadreze în energia cosmosului şi să contribuie la asigurarea combustiei necesare pulsaţiei universale.

Evident, o astfel de viziune, limitând drastic antropocentrismul occidental nu se putea naşte – cu atâta putere de convingere – decât în spaţiul acesta nordic al lui Suomi, ţară în care pădurea domină viaţa terestră cu puterile ei misterioase. Iar Sillanpää a fost aedul inspirat al unui perimetru silvestru uriaş, în care omul trebuie să-şi manifeste prezenţa cu bună credinţă şi cumpătare deoarece, aşa cum observa cineva „omul poate dispărea dar viaţa rămâne de-a pururi".

Eruditul poet şi prozator Per Hallström (1866-1960) fost secretar permanent al Academiei Suedeze, traducător al tuturor creaţiilor shakespeareane în limba patriei sale şi el însuşi autor al unor romane (*O istorie veche* - 1895, *Romanul lui Gustav Sparver* - 1903) despre cei doborâţi în lupta pentru viaţă spunea la ceremonia din 14 decembrie 1939 adresându-se laureatului finlandez: „Vreţi să creaţi frumuseţea din ceea ce se află zilnic în natură iar modul în care reuşiţi să o faceţi rămâne taina dumneavoastră".

Chiar dacă primul roman al scriitorului **Elämä ja aurinko** (*Viaţă şi soare* - 1916) fusese acuzat de „libertinaj" şi chiar de „pornografie", Sillanpää şi-a văzut de drum, publicând proză scurtă (**Oameni în vâltoarea vieţii** -1917, **Ţara mea dragă** - 1919, **Hiltu şi Ragner** şi **Cei păziţi de îngeri** -1923, **Töllinmäki** - 1925) sau romane (**Sfânta mizerie** - 1919, **Îţi mulţumesc Doamne, pentru clipa aceasta** - 1930, **Drumul omului** -1932, **Oameni într-o noapte de vară** - 1934).

Mai multe cărţi vor aduce în discuţie elemente autobiografice mai mult sau mai puţin semnificative: **August** - 1941, **Splendoarea şi mizeria vieţii umane** - 1945, **Băiatul ce şi-a trăit viaţa** - 1953.

În România, scriitorul este cunoscut mai cu seamă datorită celor două romane: **Sfânta mizerie** tradus de Radu Joil la Editura de stat pentru literatură şi artă - 1957) şi **Silja sau O soartă zbuciumată**, tradus din franceză de Constantin Ţoiu (Editura Art - 2012) ca şi datorită numărului special consacrat în urmă cu circa trei decenii de către revista Secolul XX.

Născut în 1892 într-un sat din sud-vestul ţării, zonă aflată sub dominaţia ţaristă (Marele Ducat al Finlandei) Frans Eemil Sillanpää va intra în literatură sub influenţa directă a norvegianului Knut Hamsun, a suedezului August Strindberg dar şi a simbolistului belgian de expresie franceză Maurice Maeterlinck. Cu toate acestea, literatura pe care-o va scrie va fi marcată de un spirit finlandez remarcabil. Aidoma lui Alexis Kivi , despre care s-a spus că „personajele acestei cărţi (*Cei şapte fraţi*) sunt familiare tuturor finlandezilor, iar multe din replicile romanului au devenit proverbiale".

Povestea despre „moartea singuratică a tinerei Silja, într-o dimineaţă de duminică" este revelatoare. Nu stingerea fetei este importantă aici ci forţa copleşitoare a naturii, aptă s-o integreze unui cosmic proces:

„Soarele răsărise curând după orele trei şi-şi plimbase privirea peste sutele şi miile de ferme şi ferestre, peste cărări şi tinde – şi pătrunsese chiar şi în camerele unde dormeau oamenii. Apoi privi cuiburile păsărilor, unde venirea duminicii nu-i aşteptată niciodată, căci fiecare dimineaţă însorită e o sărbătoare. El lumină şi lumea insectelor şi a nevertebratelor; şi când o gâză mică îşi luă veselă zborul în oceanul de lumină o rândunică se şi avânta s-o înghită cu lăcomie." (traducere Constantin Ţoiu)

Frans Eemil Sillanpää este – alături de Elias Lönrot, medicul de ţară ce a străbătut ani de zile aşezările din Karelia, reconstituind marea epopee naţională *Kalevala*, de Alexis Kivi, părintele romanului finlandez, de marele compozitor Jan Sibelius şi de eminentul arhitect Aarvin Aalto – exponentul unei spiritualităţi răsfrântă în lumina miilor de lacuri ce constituie efigia acvatică a ţării, dar, mai cu seamă reflectată în sufletul unui popor ce şi-a trăit şi îşi trăieşte cu demnitate istoria.

NUMERE ÎN LABIRINT

IANUARIE – DECEMBRIE 1988

9163. Am ajuns şi-n 1988. Anul începe cu o scrisoare şi cu o carte de la Mihai Cimpoi (*Cicatricea lui Ulise*), trimise prin Ionel Oprişan, care a avut amabilitatea să mi le pună la poştă, din Bucureşti.

9164. Lumea nu evoluează după principiul dialectic al lui Hegel: perpetua combinare a antitezelor în vederea sintezei, ci invers – printr-o veşnică despicare a fiinţei în antiteze, care, învrăjbite dau moartea, împăcate – dau viaţa, cum a intuit Eminescu. În disimetria oglindirii stă secretul bogăţiei, diversităţii, pluralităţii şi infinităţii lumii.

9165. Mama trece iarăşi prin mari necazuri datorită lăcomiei şi răutăţii lui G., fiul mezin, abia ieşit din penitenciar, al fostului ei soţ.

9166. Devine din ce în ce mai limpede că *Varvarienii* nu are nici o şansă să apară. De astă dată din pricina celor de la Consiliul Culturii.

9167. Trec peste multe lucruri în aceste însemnări. Dintr-un sentiment al zădărniciei.

9168. Puţine cărţi promit mai mult decât *Magicianul* lui John Fowlles şi tot atâtea dau la fel de puţin.

9169. În sfârşit, a apărut *Doctrina substanţei*, de Camil Petrescu. Încă un exemplu care se adaugă la cazurile Ştefan Odobleja, Alexandru Bogza, Alexandru Dragomir ş.a. Păcat că autorul n-a revenit asupra textului pentru a-i da coerenţa şi redactarea finală.

9170. Iunie 1988. La Vaslui, întâlnire cu Al. Piru, Eugen Simion şi Al. Călinescu. Cel mai prins de caraghioslâcul vedetismului snob este ultimul, pentru nasul căruia nici o prăjină nu-i suficient de lungă. Piru – degajat şi plin de umor, ceea ce-i atenuează suficienţa din scris. Eugen Simion – o surpriză. Seninătatea simulată bine în scris e contrabalansată de un oarecare „pesimism", ceea ce-l face convingător. Deşi, alături de Manolescu şi de alţii, e unul dintre deţinătorii *puterii* în viaţa literară, se lamentează din pricina adversarilor reali sau imaginari. Îşi închipuie că Eugen Barbu e un scriitor neînsemnat, din pricină că a scris împotriva lui Marin Preda. Am impresia că se exagerează, cu bună ştiinţă, inclemenţa lui Barbu faţă de Marin Preda. Eu cred că Eugen Barbu îl preţuieşte pe Marin Preda mai mult decât falşii săi apărători. Pe de altă parte, are nevoie Marin Preda de „apărare" ?

9171. Scrisori de la Paul Anghel. Încântat să descopere în mine un mare critic. Îmi mărturiseşte că la apariţia eseului meu despre Topîrceanu, în *Luceafărul*, l-a întrebat uimit pe Mihai Ungheanu: *De unde l-aţi descoperit pe acest Theodor Codreanu* ? Cam târzie observaţie !

9172. În *Literatura şi arta*, un studiu surprinzător despre *Miorița*, semnat de Pavel Balan, care a descoperit, în Biblioteca „V.I. Lenin" din Moscova, o primă ilustrare a motivelor mioritice într-un *Evangheliar* de la 1600.

9173. Iulie, 1988. Cu familia, la Căciulata. De aici, ar trebui să plec la nişte cursuri de perfecţionare, la Iaşi.

9174. La Căciulata, deservire mizerabilă. Este aşteptat prim-ministrul Constantin Dăscălescu şi se fac economii acum pe pielea noastră, spre a salva, chipurile, obrazul staţiunii pentru când va veni. Zvonuri care oglindesc starea de spirit a „oamenilor muncii".

9175. Îmi sosesc două scrisori: una de la sora de la Deva, alta de la C. D. Zeletin.

9176. Printr-o minune, dau, la chioşcurile de-aici, peste masivul nr. 3-4/1987 din *Revista de istorie şi teorie literară*. Ca şi *Secolul 20*, RITL apare cu mari întârzieri. Abia seara Teolin descoperă prima parte a studiului meu *Eminescu şi ontologia arheităţii*. Şi doar citisem cu sârg mai multe articole din revistă !

9177. La plecarea din Căciulata, dau în librărie peste cartea lui Al. Dobrescu despre T. Maiorescu. O citesc, în tren, cu sufletul la gură. Scrisă tensionat şi foarte bine articulată. Păcat că-i scapă mecanismul cel mai fin al dialecticii subiectiv-obiectiv, de mare trebuinţă în cazul lui Maiorescu. Aş zice că e o premieră, după război, în abordarea mentorului junimist, după maltratările proletcultiste şi după encomiastica reabilitării. Al. Dobrescu dovedeşte *actualitatea prin defecte* a lui Maiorescu, ceea ce va supăra pe mulţi.

9178. De la Căciulata, spre Deva, la Marghioala, căsătorită cu Nicolae Pâs, un mucalit ardelean originar din Lunca. Satul părinţilor lui Nicolae a scăpat necooperativizat. Încă sunt ţărani adevăraţi aici, cu pământ şi vite. Mergem să petrecem câteva zile la ţară. Lina e încântată, pe bună dreptate, de florile câmpului care cresc din abundenţă. E o zonă subcarpatică şi carpatică în care nu bântuie seceta, ca în Moldova. Părinţii cumnatului sunt oameni gospodari, care muncesc cu înverşunare, căci o fac pentru dânşii. Dar tot persistă teama că tot se arată pe aici conţopişti, care măsoară locurile şi se minunează că dintr-un pământ roşcat ţăranii scot recolte bogate, ca la şes, în anii buni. Se zvoneşte că regimul vrea să facă şi aici cooperative agricole, deoarece ţăranii vând prea puţin din recolte către stat.

9179. 1 august. Din Deva până-n Tecuci acceleratul face douăsprezece ore. Am ajuns, luni seara, istoviţi, la Apostu, fratele Linei. O găsim pe Rozica, soţia lui Apostu, într-o stare gravă cu sănătatea. Noaptea, apel la salvare, dar, până să sosească, cumnata moare, sub ochii neputincioşi ai Linei, care-i ţine lumânarea.

9180. Orhideele au forma viespii sau a fluturilor, atrăgându-i, spre a-i fecunda. Mecanism cibernetic.

9181. Edgar Papu se apropie de 80 de ani. Inima i-a rămas mare, dar puterile îl ţin tot mai puţin. Pe doamna am întâlnit-o într-o stare precară.

9182. Cronica mea la *Introducere în opera lui Titu Maiorescu*, de Al. Dobrescu, refuzată la două reviste.

9183. Cum era de aşteptat, cartea lui Sandu Dobrescu a stârnit strigăte de mânie. Unul şi din partea lui Mircea Iorgulescu.

9184. Oamenii se-nţeleg mai bine fără argumente.

9185. În acest an, au murit, între alţii, Şerban Cioculescu, Mihai Beniuc, Al. Graur şi George Ivaşcu.

9186. După un început de vară promiţător, au urmat două luni fără ploaie.

9187. Faimoasa dezbatere dintre Jean Piaget şi Noam Chomsky în legătură cu noimele structuralismului – surprinzător de sterilă, deşi întru totul lăudabilă.

9188. Dialog al meu eşuat, în *Luceafărul*, cu încă necoptul Radu Comănescu.

9189. Întrebare cheie: cine creează *obstacole* în vid ?

9190. Narcis nu recunoaşte că datorează ceva *celuilalt*.

Urmare în numărul viitor

Theodor Codreanu

Ioan Baba
(Serbia)

IOAN BABA. (n. Ion, la 25. noiembrie 1951 la Seleuș în Voivodina - Banatul Sârbesc, Serbia, în familia lui Iosif și a Anei (n. Miclea). Poet, jurnalist, publicist, lexicograf, traducător și editor. Școala generală în satul natal, Școala de economie la Alibunar. A studiat dreptul după ce a absolvit Școala Politică Înaltă „Josip Broz Tito" din Kumrovec (1977-1978), lucrarea de diplomă fiindu-i recomandată spre publicare.

La Alibunar a fost președintele Organizației Comunale de Tineret (1970-1974) unde a înființat Clubul Scriitorilor de Obârșie și revista de literatură și cultură „Informator" care a apărut în limba sârbă, română și slovacă. A fost membru în Secretariatul Președinției Conferinței Provinciale a Uniunii Tineretului din Voivodina (1974-1978); vicepreședinte al Comunității Cultural-Instructive din Voivodina (1976-1984) - astăzi Institutul pentru Cultură al Voivodinei; redactor-șef adjunct și redactor-șef al Programului în limba română al Postului de radio Novi Sad (1981-1989) unde a muncit mai bine de un pătrar de veac.

Redactor responsabil al Programului în limba română la RTV – Televiziunea Voivodinei (din 2005). Este autorul mai multor emisiuni, reportaje documentare, scenarii, filme documentare. Redactor-șef al revistei de literatură, artă și cultură transfrontalieră „Lumina" din (1995).

În „Colecția Lumina" a publicat 36 de volume (18 în ediția „mare", 14 în ediția bibliofilică și 4 în ediția de buzunar.

Cărțile îi sunt publicate în Serbia, România și Republica Moldova. Ca poet, Ioan Baba este tradus în limbile sârbă, maghiară, slovacă, ruteană, engleză, suedeză, rusă și franceză.

INSULA IUBIRII

Când cerul râde
Își învălurează mătasea albastră
Râul curge Râul curge

Toți peștii din mine atunci pleacă
În râul unde-o zână – O fată
Trăiește-mpreună cu scoicile din apă

Pe insula unde iubirea s-a aprins
Se-ntoarce iarăși fata
Viețuiesc peștii
Și zâmbește zâna
În jocu-i cu apa și nisipul din mine

Atunci vântul îi sărută sânii
Atunci luna-i îndrăgește obrazul
Atunci toate sălciile din mine cântă

CONTRASTUL PEISAJULUI URBAN

Satele se urbanizară rapid,
iar procesul este botezat – progres.
Cu dolarii de peste mările sărate
și banii din alte țări,
s-au construit case cu mici parcuri,
cu flori, frumos amenajate.
Pe aci animalele n-au ce căuta.
La noi porcarul Trăian Trulă
pocnea cu biciul când se *vigera*
și trâmbițând din corn aduna porcii.
Trecea apoi văcarul,
și... gâștele porneau ca niște râuri albe...
După încă o zi
petrecută pe covoarele verzi,
bovinele, păsările și porcinele deștepte -
dacă porțile nu erau deschise -
se opreau seara în fața lor.
Străzile tot frumoase erau.

ULTIMUL ROTAR

Vecinul meu Păun Clean
a învățat meseria de rotar la Filip Gean.
După trei ani a devenit calfă
iar pe urmă un vestit rotar.
Făcea trăsurile ca femeile chilimurile.
Lucra pedant ca un artist,
și tot timpul fluiera.
Schimba doinele până nu făcea
loitrele
roțile,
leucile.
Când le vopsea ca pictorul privirea
- atunci cânta.
Cântau apoi și scârțâiau trăsurile ticsite.
Cântau apoi, la nunți, se veseleau.
Dar ce folos căci lumea nu mai ține cai
și trist prin colț de curte
singuratic stă un dric, un perinoc,
cu loiterele e îngrădit porumbul,
dar roțile servesc ca un decor
pe la moteluri, prin vreun pridvor.
Și deodată...
nici doină și –
nici cal,
tractorul cu remorca
traversează prin hotar...
E trist fără rotar.

IUBIREA-N VAL

Apleacă-te val agitat
Cuprinde iubirea din mare
Înfășur-o ca pe o zână
Și adu-mi-o la val

Eu voi plonja apoi în ochii ei
Imaginea o voi picta cu sepia-n pupile
Mă voi juca-n nisipul ei verzui
Ca marea-n inimă și-n ochii de calcan
Din sânii grațioși
Voi ridica la turnuri de castele
Voi luneca pe prima rază ce răsare
Din ochii peștișoarei învăluite de alt val
Eu voi culege apoi ca un stelar
Din firament cu vergurie și peștii boreali

Apleacă-te valul meu agitat
Cuprinde iubirea din ea
Ridic-o-n infinitele spirale
Eu sunt acum ca peștele-cu-spadă
Roș-verde a(z)uriu
Alintat în marea cea mai mare
Cu iubirea mea de după val

Nicu Ciobanu
(Serbia)

Nicu Ciobanu s-a născut la 26 august 1960, la Sân-Mihai, Banatul Sârbesc. Este poet, dramaturg și publicist. Studii liceale, la Alibunar și Vârșeț, după care urmează Facultatea de Drept și Facultatea de Filozofie din Novi Sad. Este licențiat al Facultății de Filosofie – Catedra de limbă și literatură română.

Activitate redacțională la *Radio Novi Sad* (timp de 15 ani redactează emisiunile de teatru radiofonic în limba română, de la primele transmisiuni și până în anii 2000). Din anul 2001, Nicu Ciobanu este ales de Parlamentul Voivodinei, apoi de Consiliul Național Român din Serbia în funcția de director al *Casei de Presă și Editură „Libertatea"* (funcție pe care o îndeplinește și azi).

Mai mult de 10 ani a fost secretar al Societății de Limba Română din Voivodina. Este membru fondator al *Comunității Românilor din Iugoslavia*, membru fondator și vicepreședinte al *Societății (Fundației) Române de Etnografie și Folclor*, în cadrul căreia, ca redactor șef, coordonează activitatea editorială. Este unul dintre fondatorii Partidului Român (și vicepreședinte) – Alianța Românilor din Voivodina, precum și autorul conceptului de program al partidului.

Nicu Ciobanu e autorul volumelor de poezie: *Păsări neînșeuate* (1981), *Om singur visând* (1984), *Împrejurări inexplicabile* (1990), *Depoetizare* (2002), *Vânător din labirinturi* (2007).

METAMORFOZĂ

Înădușeala era prea mare
pentru ca să se întâmple ceva.
Țăranii și-au pus cărămizile
în calapoade de cuvinte
și apoi le-au dat foc.

Era vineri,
la prânz s-a servit fasole.
Atunci ai venit și tu,
călare pe barză.
Din nou s-a amintit
povestea cărămizilor,
fasole nu a mai rămas.
Bunicul ți-a aruncat condeiul,
1-ai pus între buze
și apoi 1-ai înghițit.

S-a născut poetul.

E UN REFUZ TRECEREA SPRE UMBRE

Demult nu se mai luminează de ziuă
peste aceste ținuturi, îmi spune cineva
arătând cu degetul întra-acolo. Acel ținut,
zic eu, trebuie șters din amintire,
Să nu rămână decât citate, zise ochiul.
Și de ce tocmai citate vizând ținutul lipsit
de lumină ?
Fiecare citat ar putea fi o eroare – ținutul
fără de ziuă mereu altfel apare.

Nu vorbe ! De vorbe sunt pline vorbele
și cu vorbele pline de vorbe
nu ridici casa,
nu tai apa din pahar și nici coama calului
nu o vei înălța spre cer.

ÎNTR-O DIMINEAȚĂ LA ȚARĂ

O, și câte va mai trebui să văd,
despre câte să vorbesc –
că-ntr-adevăr, necruțătoare și plină de răni
e lumina ce o respiri – dar trec aproape mut
prin diminețile astea exilate-n lanuri de grâu.

Sperietoarele – singurele însemne ale locului
falnic se-nalță,
străjuind această imensă câmpie.

Toate se vor prăbuși,
se vor face una cu pământul - devastate,
sleite,
decapitate precum roua spicelor de grâu.

O LINIE ÎN IRISUL UNUI OCHI

Ochiul, ascuns într-un alt ochi
se face mai rece
și nici o altă clipă, trecută în clipa
care a fost
clipă,
nu trebuia bănuită.

Degeaba mai cauți o fereastră
în afara acestor ziduri. Nu există fereastră,
nu există început,
nici sfârșit nu există, melcul pământul îl sărută
crezând că e cer.

Zeii căzuți îți veghează clipa cu o tristă
remușcare
și ochiul se închide în sine,
precum cuvântul
se-nchide într-o carte.

Dintre sute de volume

Aureliu Goci: *Liviu Rebreanu. Centrul operei și distribuția tipologică*

Editura Betta, București, 2014

Locul oricărui creator în peisajul unei culturi variază de la o epocă la alta, nerămânând niciodată fix, precum elementele din Tabloul lui Mendeleev.

Dintr-o atare perspectivă, talentatul, harnicul critic și istoric literar Aureliu Goci aduce în conștiința opiniei publice o imagine nouă, dintr-o perspectivă modernă și mult nuanțată, asupra celui mai mare romancier român, în cartea: *Liviu Rebreanu. Centrul operei și distribuția tipologică*, apărută recent la Editura „Betta". Un prim merit al acestei lucrări constă în faptul că n-are în ea viziuni epigonice, sau merge pe căile bătătorite de critica și istoria literară de până acum, dar nici nu bate calea mânzului pe toate coclaurile esteticii post moderniste. De aici impresia de echilibru, de bun simț în deontologia cercetării elementului studiat: Viața și opera rebreniană, într-o bună măsură pe alte coordonate dintre atitudinile iconoclaste și iconodule care au însoțit biografia și aprecierea operei genialului autor al capodoperei ION, de la răutăcioasa cronică a excepționalului poet Tudor Arghezi care afirma la apariția romanului într-un articol: „Cum se scrie românește" că n-a putut rezista la lectură decât până la pagina 27, fiindcă ION e o carte de registratură, nu de scriitor" și până la oribilele articole de la moartea lui Rebreanu scrise de poetul Ion Caraion, N.Carandino și alții. Afirmând judecăți de valoare și puncte de vedere noi, Aureliu Goci nu ignoră opiniile înaintașilor, dintre care trebuie să recunoaștem, unele n-au calitatea vestitelor monografii despre scriitorii mari (Balzac, Tolstoi, Dostoevski, V. Hugo ș.a.) realizate în alte culturi.

Despre Rebreanu s-au scris lucrări micromonografice, cărți pe teme speciale apreciate de Aureliu Goci semnate de Al.Piru, Nicolae Gheran, Ion Oprișan, Ion Simuț căruia îi reproșează poate prea aspru că doar „conspectează școlărește teoriile despre realism și nu face referire la teoreticieni ceva mai noi: Roland Barthes, Umberto Eco, Michel Raymond, Gerar Genette, de care el se folosește, ca și de alții în efortul lui de a ne prezenta un Rebreanu actual, contemporan cu noi, creator pentru secolul al XXI-lea."

Din asemenea perspectivă, Aureliu Goci analizează creația lui Liviu Rebreanu (nuvelă, roman) structurată pe o arhitectonică, având dimensiuni și elemente inedite, realizând un fel de resurecție fericită a unui mare autor în peisajul cultural modern, văzut între tradiția vie și inovația creatoare. În esență, Aureliu Goci pornește de la aprecierea comună că Liviu Rebreanu a cultivat toate tipurile romanești de la romanul realist de tip balzacian (*Ion* și *Răscoala*), la romanul psihologic și psihanalitic (*Pădurea spânzuraților, Adam și Eva, Ciuleandra*), istoric (*Crăișorul Horia*), politic (*Gorila*), polițist (*Amândoi*) și face efortul de a le reașeza pe alte coordonate estetice: psiho-drama, muzica patologică, drumul pe o știință a conștiinței, de la obiectivitate rațională la realismul scriptural, mit, realism romanesc și morală colectivă.

Pe lângă arhitectonica inovatoare a cărții sale și stilul său critic elevat, Aureliu Goci se sincronizează cu metodele cercetării științifice moderne, bazat pe o lectură nouă, într-o cheie actuală și pe insistente căutări prin ziare, reviste, arhive și literatura subiectivă a autorului, jurnale, corespondență.

Așa realizează capitolele: *Curriculum vitae, Cronologia operei, Tânărul Rebreanu, Nuvelistul, Ctitorul de reviste, Redactorul și Ziaristul*. Vorbind despre încheierea ediției naționale Liviu Rebreanu, îngrijită de Nicolae Gheran, trage concluzia că „îngrijitorii de ediții sunt cei mai buni cunoscători ai operei scriitorilor analizați, așa cum rezultă din monografiile „Eminescu" de G.Călinescu, sau „Caragiale" de Șerban Cioculescu. În legătură cu această prea sigură afirmație, aș zice da și nu, dacă ne gândim la atâția harnici autori de ediții care nu și-au fructificat munca și în monografii.

În arhitectonica monografiei sale, Aureliu Goci înalță și alte coloane noi de rezistență, în universul creației rebreniene: Paradigma reprezentărilor textuale în care stabilește cu finețe mult discutatul raport dintre schiță, povestire și roman, comentând opiniile divergente ale lui Mihai Ralea. Camil Petrescu, Eugen Ionescu, cu referiri foarte bine venite la proza lui Thomas Mann, Joyce, Marin Preda ori Mario Vargas Llosa, extraordinarul teoretician al narativității.

Meritoriu este faptul că Aureliu Goci realizează permanent, pe baze tradiționale, deschideri comparatiste către literatura universală și către scriitori ca Mihail Sadoveanu, Mircea Eliade, Ion Marin Sadoveanu, Marin Preda, Eugen Barbu și alții.

Astfel, cartea criticului și istoricului literar român, ne apare ca o nouă propedeutică în universul operei rebreniene, un ghid care conduce cititorul pe noi căi de cunoaștere a specificului creației marelui scriitor, de la nuvele ca *Iți g Ștrul, dezertor*, la *Pădurea spânzuraților*, de la nuvelele cu tematică rurală la romanul *Ion*, afirmând că „se întâmplă uneori ca un prozator să vrea să scrie o schiță, dar ajunge să compună un roman de mari dimensiuni".

Prin ideile inedite dinr-o viziune analitică nouă, modernă și curajoasă, prin multele revizuiri și notele comparatiste, prin cultul autocenzurat față de creația lui Rebreanu, pe care o așază corect, la locul ei real, între multiplele atitudini iconodule și iconoclaste, Aureliu Goci oferă cititorului de azi imaginea unui scriitor genial, arătând că țăranii lui Rebreanu nu sunt aceia întrezăriți, în 27 de pagini, de Tudor Arghezi, ca niște „mortăciuni" pentru că „autorul lui *Ion* a căzut într-o putină cu clei în care se zbate, și când vrea să iasă, cade înapoi și reîncepe. De se vede că uneori «etiam bonus Homerus dormitat» pentru că îi orbește conștiința. *Ion* merita alt titlu mai adecvat, *Musca și sosul"*. Aprecierea aceasta atât de nedreaptă și veninoasă, folosită de unii scriitori invidioși și după moartea romancierului, e anihilată de valoroasa carte a lui Aureliu Goci, pe care o recomand tuturor spre o lectură plăcută și folositoare.

Ion Dodu Bălan

George D. Piteș: *Destine în impas*

Editura Fundația Culturală Antares, Galați, 2014

În condițiile în care tirajele cărților care apar azi sunt fatalmente limitate și volumele ajung (dacă ajung !) cu greutate și sub ochii comentatorilor literari nu e de mirare că lucrări meritorii trec adesea neobservate chiar și de către publicațiile care ar trebui să le semnaleze. În această situație, deloc plăcută ori comodă, se află și poetul, prozatorul și traducătorul George D. Piteș, autor târgoviștean cu un palmares beletristic ce merită toată atenția.

După patru cărți de proză (*Pasărea Phoenix*, 2004, *Dialog cu fața la perete*, 2004; *O viață-n zadar*, 2007; *Destine furate*, 2014), cinci de poezie (*Clipa dintre milenii*, 2003; *Stele răstignite*, 2003; *Un trandafir pe lac*, 2005; *Ce dor mi-e, înger mic, de tine*, 2006; *Valuri cu ochii de smarald*, 2007) și alte paisprezece de traduceri din limba engleză, dl. George D. Piteș a publicat de curând și *Destine în impas*, volum care adună între coperțile lui cincisprezece povestiri, prefațate de Neo Narva (un pseudonim ? Tot ce e posibil…).

Parcurgând volumul, cititorul, ca și criticul literar, descoperă în prozele d-lui George D. Piteș cel puțin două direcții, ambele interesante în care se desfășoară narațiunile: una de introspecție psihologică (*Regăsire, Picătura de eternitate*), în care autorul urmărește traiectoria unor destine puternic marcate de împrejurări de viață, sociale și o alta ce ține de o anumită anecdotică – fie a întâmplării, fie special gândită spre a face deliciul lecturii.

Să ne explicăm. *Regăsire*, care conține în sine sâmburele unui posibil roman, trimițând cu gândul la subiecte de mare vogă în literatura universală, redă povestea unei tinere debusolate, urmărită de ghinion și lipsă de noroc și care abia într-un târziu își reîntâlnește bărbatul pentru care a făcut pasiune cu ani în urmă. Așadar, în final cercul se închide și avem a face cu o poveste verosimilă, impresionantă pe de o parte prin firul narativ în sine, dar mai ales, prin naturaleţea scrierii, autorul dovedindu-se a fi stăpân pe mijloacele lui, preferând să lase faptele să vorbească, fără nici un fel de conotații ori comentarii. *Picătura de eternitate* este, la rândul ei, o nuvelă ce redă situația a două destine cărora le-a fost dat să se întretaie în două împrejurări: cea dintâi a avut loc în urmă cu mulți ani, când un inginer a avut o legătură de dragoste cu o tânără, legătură soldată cu nașterea unui copil, despre a cărui existență tatăl n-a știut nimic; cea de a doua are loc mai târziu, când mama pruncului de odinioară, acum candidat la studenție, îl caută pe tată, ajuns între timp decanul unei facultăți, pentru a-l ajuta pe fiul ei la examenul de admitere în învățământul superior. Și aici, cu a doua întâlnire dintre cei doi, cercul se închide, lăsând să se întrevadă nu numai un final fericit, ci și o împlinire, demult visată, a două destine.

Ceea ce leagă aceste două povestiri, dincolo de factologie, este arta remarcabilă cu care dl. George D. Piteș relatează și descrie, creând totodată cadrul, ambianța, atmosfera menite să dea forță și credibilitate.

Dl. George D. Piteș abordează, așadar, subiecte și teme general umane și universal valabile – de unde și interesul cititorului, al celui care, parcurgând volumul, se regăsește, într-un fel sau altul pe sine. Aceste virtuți ale prozei dlui George D. Piteș nu stau la îndemâna oricui, ele dovedind, între altele, o bună experiență literară, atent și bine valorificată și în paginile de față.

Cea de a doua direcție urmată de autor, poate mai puțin relevantă decât prima, dar nu și mai puțin interesantă, ne dezvăluie un satiric și un umorist ce ne-a trimis numaidecât cu gândul la Teodor Mazilu și Ion Băieșu, dar și la exemple ceva mai îndepărtate: V. Voiculescu din povestirea *Behaviorism* (la dl. Geoge Piteș o proză, *Antenă pentru bulgari*, este construită cam pe aceeași schemă).

Deși pot părea culese din arsenalul scriitorilor amintiți, ori pot avea, la o mai atentă privire, legătură cu ele, subiectele autorului nostru interesează și se remarcă prin concizie, prin economia de mijloace și nu în ultimul rând printr-un anume farmec al povestirii.

Fără a fi neapărat un moralist, dl. George D. Piteș lasă, totuși, impresia adevărului elementar că din toate situațiile de viață avem câte ceva de învățat – chiar și din momentele în care, să zicem, ca părinți, copiii noștri ne pot pune în încurcătură (*Deosebirea*), sau când, dimpotrivă, se poate ieși din dificultate printr-o subtilă lecție dată unui agent de circulație mai puțin școlit (*Ce este logica*).

Se poate trage concluzia, fără teama de a greși, că dl. George D. Piteș este un autor cu vocație certă pentru proza de mici dimensiuni, umorul fiindu-i o haină care i se potrivește de minune. Rămâne de așteptat și de văzut dacă în viitor va mai ieși în lume îmbrăcat cu ea.

Florentin Popescu

COMAN ȘOVA – *Un poet al spațiului nemțean*

Mihai Merticaru

Poetul COMAN ȘOVA și-a petrecut primii 18 ani din viață în județul Neamț, la Humulești Neamț, apoi în satul Suha, unde era o fabrică de cherestea, la Bicaz, Tarcău, Roznov și, în sfârșit, la Piatra - Neamț, localități prin care Ioan Șova, tatăl său, maistru forestier, se tot muta cu serviciul. Între anii 1941-1947 urmează clasele primare la Școala nr.2 din Piatra Neamț, apoi se înscrie la Liceul „Petru Rareș", de unde se transferă la Liceul Tehnic de Silvicultură din Roznov, pentru a-i face pe plac tatălui său, liceu pe care îl absolvă în 1952. În vara aceluiași an, pleacă la București pentru a se înscrie la Facultatea de Silvicultură, cum dorea autoritarul părinte, dar vocația dovedindu-se mai puternică, se înscrie și reușește la Institutul de Teatru, iar după 3 ani se transferă la Școala de literatură „Mihai Eminescu", care în același an devine Secția de literatură și critică literară „Mihai Eminescu" în cadrul Facultății de Filologie a Universității din București, facultate pe care o absolvă în anul 1960, așa cum visa încă de pe băncile liceului când scria poezii și frecventa cenaclul literar condus de profesorul și poetul Constantin Borș.

Între 1962-1964 funcționează ca secretar literar la Teatrul „Barbu Delavrancea" din București, perioadă în care debutează în dramaturgie cu piesa *Iubesc pe-al șaptelea*, urmată de altele precum și de scenariul filmului Ora zero, toate bucurându-se de un real succes. Între 1965-1972 este secretar general de redacție al revistei studențești *Amfiteatru*. În anii următori a fost secretar general de redacție al ziarului *România liberă* (1972-1974), redactorul-șef adjunct la revista *Magazin* (1974-1986), publicist comentator la *România liberă* (1986-1990), iar în anul 2011 fondează, împreună cu scriitorul Florentin Popescu, revista lunară *Bucureștiul literar și artisitic*, îndeplinind aici funcția de director.

În anul 1970 debutează cu un volum de versuri intitulat *Astrul nimănui*, apărut la Editura Eminescu, fiind întâmpinat elogios cu cronici și recenzii semnate de Ilie Constantin, M.N.Rusu, Ion Butnaru, Damian Ureche, Magda Ursache, Nicolae Baltag, Constantin Pricop ș.a. Drept urmare, în 1971 devine membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Tot la Editura Eminescu îi apar și următoarele volume: *Marival (1974), Cuvinte de reazem (1977), Poeme (1980), Unul cu altul (1983), Căderea fructului (1989), Nevoia de alb (1996).* Urmează *Die liebe ist mein alltangskleid* (*Iubirea este haina mea de fiecare zi*), traducere în limba germană de Ioana Crăciun, Editura Neue Literatur, 2010, Jena; *Cuvinte de reazem*, col. Opera Omnia, Editura TipoMoldova, 2012; *101 poeme*, Editura Biodova, 2012; *Frig/Cold*, ediție bilingvă româno-engleză, Editura Semne, 2013.

În același an și la aceeași editură, în condiții grafice demne de invidiat, îi apare volumul *Paharul cu îngeri*, o voluminoasă antologie, într-o formulă originală, în care nu mai apar titlurile volumelor princeps, poemele fiind structurate tematic. Titlul acesteia semnifică diversele ipostazieri ale îngerului: mască a revoltei, semn al nostalgiei vremurilor arcadice, emblemă a purității eului liric și a harului creator. Volumul se bucură de o amplă și pertinentă prefață semnată de Nicolae Balotă, iar în final îi sunt alăturate peste 30 de cronici literare aparținând celor mai strălucite condeie din București și din țară, începând cu Alex Ștefănescu, Dan C. Mihăilescu, Florentin Popescu, Daniela Zeca, Tia Șerbănescu, Ion Roșioru, M.N.Rusu, Dumitru Radu Popa, Dorin Tudoran și terminând cu Ioan Mazilu Crângașu, Fănuș Băileșteanu, Marian Popa, Constantin Sorescu, Mircea M. Pop, Rodica Florea, Ion Cristofor și mulți, mulți alții, toate bucurându-se de formulări elogioase.

În viziunea acestora, Coman Șova este *un poet excepțional, un spirit de esență clasică, un poet pe cât de discret, pe atât de înzestrat și de profund, un însetat de puritate și visare, un poet echilibrat, ocolit de tentațiile originalității cu orice preț, un poet apolinic trăind în idei sublimate pe care le studiază din toate unghiurile, un poet care refuză fraza goală și vidul exprimării plate, fără sens, un talent ponderat și mai ales de sine stătător, evitând pastișa și imitația sterilă, un poet care trăiește nostalgia copilăriei și a pădurilor, ca zonă a purității, posesorul unei voci lirice care a căpătat originalitate și profunzime în exprimare, fiind capabilă să transmită emoții adânci și durabile, un condei remarcabil, un poet ce atinge altitudini lirice nebănuite, un liric ce își exprimă tot mai responsabil suferința universală provocată de lăcomia omului modern etc.*

Referindu-se la poemele sale, aceiași autori afirmă că poezia lui Coman Șova este *senină, echilibrată, plină de bijuterii și de aforisme, de metafore și construcții surprinzătoare, o poezie care aspiră spre clasicitate și reconciliere cu lumea, esențialmente una elegiacă și a spaimelor de cenușiu, o rugă și o nostalgie către un spațiu imaculat, o armonizare superioară la nivelul versului, o poezie de notabilă consistență, care pune în lumină o formulă inconfundabilă, o poezie meditativă, spontană și elegiacă, un îndreptar pentru a înflori planeta încă o mie de ani.*

Un spațiu considerabil al liricii șoviene este rezervat poeziei de dragoste, care ne dezvăluie o sensibilitate autentică, aptă să prelucreze și să potențeze acest sentiment ce reprezintă singura modalitate de a accede la absolut. Metaforic vorbind, el afirmă că "iubirea este haina mea de fiecare zi", metaforă pe care o găsim și în titlul volumului apărut în limba germană.

Poemele erotice excelează prin prospețimea și simplitatea expresiei, prin schimbarea cu naturalețe a registrului stilistic, prin voluptatea privirii și uimirea în fața miracolului lumii, prin cantonarea într-un univers al purității. Poetul percepe iubirea ca pe un miraj, ca pe o stare mereu dorită, mereu pierdută, fiind preocupat de elucidarea misterului ascuns dincolo de imaginea aparenței, erosul declanșând stări reale de reverie. Ca principiu constitutiv al lumii, femeia iubită este o permanență în poezia sa, reprezentând eterna aspirație spre ideal.

Pentru Coman Șova, femeia, simbol al suavității, este o *sărbătoare dulce, o rană, țipăt, trup de vis și aer care colorează cerul cu insomnii și forme, este albastră mireasă care înfiorează pământul cu pași calzi și umezi, aducând lumină și ploi curate, mănunchi de raze, e vis și fruct, alcool și pâine și tot ce se poate, fugă, mister, neființă, pământ, apă și soare, pădure subțire de făget.*

Pentru a gusta din plin frumusețea emoțională a fluidului poetic, cităm un poem în integralitatea lui: *O femeie mi-a ieșit în drum/ cu toți pruncii ei nenăscuți/ în priviri/ cu toate trădările ei/ în priviri./ Își așază ochii în ochii mei/ și-i lasă acolo./ O femeie mi-a ieșit în drum,/ sub pleoapele ei/ respirau fantome/ ce-au bântuit apoi/ vorbele noastre/ săpând adânc izvoare/ de proaspete erori.* (*Întâlnire,* pag. 201)

Funciar duios, absolventului de liceu silvic îi repugnă îndepărtarea insului de natură, de universul silvestru cu atâtea oaze de seninătate, în care el a hălăduit în cei mai frumoși ani ai vieții, univers devenit un topos al statorniciei și fericirii depline. Elementele naturii încep să concerteze pentru a deveni metafore, simboluri și sugestii într-o lirică ce dispune de o mare doză de inefabil. Poetul pune în prim-plan fenomenele naturii, ipostaziindu-se simpatetic în fiecare lucru, pentru a-i decela esența. Pădurea devine un spațiu securizant, intim și protector: *Trec prin munții mei/ pe un cal învățat să zboare;/ nu am arme,/ nu am decât cuvântul omului de aici/ și aerul tare al stâncii* (*Prin munții mei*, pag.269).

Un lamento sfâșietor, dar și un adevărat rechizitoriu conțin unele poeme la adresa celor ce nesocotesc legile echilibrului natural: *Tăierea unei păduri este cel mai trist abator (Medalie fără revers, pag. 283/ sau Când tăiem o pădure,/ omorâm și aerul ei/ și ceva din plămânii noștri./ Când doborâm o pasăre,/ doborâm un vis care rămâne/ și după ce ne trezim/ când vânăm un cerb,/ o stea de pe fruntea omului/ se carbonizează (Carbonizare, pag. 309).*

Anotimpurile („iarna e haina mea de duminică"), ninsorile și pădurea cu toate vietățile ei,, pământul care îl cheamă irezistibil reprezintă obsesiile majore ale poetului. În peisajele sale predomină, cu mici excepții, o singură culoare: albul, albul cireșilor în floare, al ierbii brumate, al tinereții, al purității, al stării de grație, al transfigurării. Nu o dată, asistăm la un spectacol feeric al naturii care invadează orașul, salvându-l de cenușiu și sordid: *O pădure de foioase și conifere/ cu galerii nesfârșite de păsări/ invadase orașul./ Un fagus silvatica/ își rezema coatele de Intercontinental./ Păsările dirijau autobuzele (...)/ Din cinematografe ieșeau/ păduri tinere de mesteceni,/ alimentarele erau pline/ de fructe sălbatice/ și ouă de dropii/ ... iar pe covoarele fermecate/ ale poienilor plutitoare/ iepurii albi/ făceau tumbe (Vis și tumbe,* pag. 337*).*

Apelând la simbolistică, putem afirma că arborii fac legătura între cer și pământ, semnificând continua aspirație spre o ascensiune luminoasă. Binomul om-natură oferă cadrul ideal pentru apropierea omului de esența sa sacră, precum și modalitatea de a ajunge la conștiința spirituală a unei lumi mai înalte.

Cuvinte nodale mai mult decât simple teme, sângele și lumina, simboluri ale vieții, ale dăinuirii, au darul de a reinstaura coerența, armonia, aspirația spre ideal, foamea de real: *s-a făcut lumină, vin fiii ... văd lumini aprinse de sfinții mei tineri ... e-o albă tăcere pe văile ninse/ o albă tăcere coboară în noi ... lumină neizbucnită încă, luminând ... o oază de lumină grea ... aleși bărbați pentru înalt destin/ purtând virtutea pământului în sânge.*

Tehnica sugestiei, pe cât de simplă, pe atât de eficientă, este stăpânită magistral de Coman Șova, care reușește astfel să strecoare destule aluzii la ticăloșiile din anii comunismului: *E noapte peste tot și-n zi,/ e noapte înăuntru și-n afară/ e noapte adâncă în a fi/ și noapte încă se mai cară (Noapte peste tot,* pag. 167*); și niciun fulg curat nu cade-n iarna asta. Pe nevăzute, ning noroaie peste noi (Pe nevăzute,* pag. 368*).*

În viziunea sa, îndeletnicirea scrisului are un rol exorcizator în fața spaimei de extincție. O seninătate mioritică plutește peste poemele cu o asemenea tematică, poetul fiind încredințat că moartea este cea care dă sens vieții: *Nașterea nu este un început,/ moartea nu este un capăt (Labirint, pag. 391)* sau *să fii, să fiu, să fim în nefiind (Albastrul de deasupra,* pag. 443).

Fără să-și împodobească versurile cu artificii stilistice, poetul își rostește discursul limpede, fără stridențe, preferând să-și exprime ideile prin sintagme care să declanșeze șiruri de interogații și răspunsuri din partea cititorului. Nu putem să nu remarcăm și muzicalitatea care se naște din ritmul rostirii, din tonul ușor elegiac, din armonia intrinsecă a asocierii cuvintelor.

O listă lungă putem alcătui doar din temele sale consacrate: dragostea, curgerea ireversibilă a timpului, faptul divers, jubilația, reveria, nostalgia copilăriei, legătura dintre generații, familia și singurătatea, raportul cu divinitatea, criza mondială, problemele ecologice ale planetei, moartea, memoria, uitarea etc. Lumea autorului e o sumă de fragmente de realitate și irealitate, de cotidian și de viață interioară, condensând metaforic durerile unui neam și credința în temeinicia lumii. Printre rânduri, transpare crezul său de o viață în puterea regeneratoare și în taina cuvântului întrupat.

Personalitate polivalentă și proteică, poet cu mari disponibilități lirice, Coman Șova scrie o poezie plină de substanță și idee, firească precum respirația, emoționantă prin autenticitatea trăirii, prin sinceritatea neafectată.

Viața în fișe de roman

Statuile

Vasile Szolga

Într-un mic orășel, în centrul unei piețe, cine mai știe care a fost motivul ridicării lor, existau două statui. Legenda pe care o vehiculează localnicii spune că cele două statui reprezintă doi îndrăgostiți, din două familii rivale care, din cauza rivalității familiilor, au ales să se sinucidă împreună, decât să trăiască despărțiți. În memoria celor doi tineri a fost ridicat acest grup, și spun bine grup, pentru că cele două statui privesc fericite una spre cealaltă, întinzând mâinile unul spre altul. Ani de zile, îndrăgostiții orașului se întâlneau lângă cele două statui; ba, pot spune că multe jurăminte de dragoste se făceau sub oblăduirea celor doi tineri. De multe ori, tinerii cântau cântece de dragoste la picioarele celor doi îndrăgostiți pentru vecie.

Se spune că în nopțile cu lună plină - mulți chiar jură că i-au văzut coborând de pe soclul statuilor - cei doi tineri învie și se plimbă ținându-se de mână prin micul orășel. În celelalte zile ale anului, statuile parcă vorbesc cu păsările, în special cu porumbeii și, lucru curios, acestea nu se găinățează pe cele două statui. Păsările vin, se așază pe mâinile întinse ale celor doi și gânguresc parcă spunându-și cuvinte de dragoste.

La un moment dat, în piața ce avea în mijloc statuile, s-a deschis un bar unde muzica nu mai era cea de dragoste, ci una pe care locuitorii din jurul pieței o catalogau ca fiind una neplăcută auzului, stridentă, chiar distrugătoare. Iarăși un lucru curios: cine se uita mai atent la fețele celor doi, parcă erau acum crispate și triste, iar păsările care veneau se găinățau pe scaunele, mesele și chiar în farfuriile și paharele clienților. Reclamațiile au dus la diferite moduri de încercare de alungare, dar de pomană, pentru că acestea continuau să vină și să murdărească zona barului. Parcă cele două statui erau, pe zi ce trecea, mai triste. Cei care până atunci spuneau că cei doi tineri se plimbau prin oraș în nopțile cu lună plină au încetat să mai vadă acest lucru.

După o noapte cu lună plină și după un chef de proporții consumat la barul din piața celor două statui, orașul se trezi și văzu cu uimire că statuile nu mai sunt la locul lor. Nu se zărea nici o urmă de distrugere, cu toate că ele fuseseră bine prinse de soclurile lor. Părea că cele două statui s-au desprins firesc. Lumea a început să murmure: "poate chefliii au distrus și au furat statuile". S-au făcut cercetări, dar totul a fost în zadar. Statuile intraseră în pământ. Curând, părerea majorității a fost: "statuile se săturaseră să mai asculte și să vadă cele ce se petreceau în piață și au plecat singure". Atât de puternică a fost această credință, încât consiliul local a hotărât ca piața să fie curățată. S-a desființat și barul, care polua sonor și vizual piața.

După o noapte cu lună plină, locuitorii micului orășel se treziră și văzură că pe cele două socluri apăruseră cele două statui, care arătau din nou fericite.

Jurnal bătrân

Paharul cu vin, paharul cu votcă

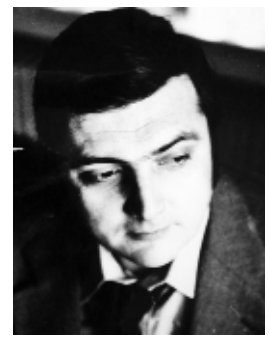

Nicolae Dan Fruntelată

Mă, vouă de cine vă e dor, dușmanii mei, că mie mi-e dor de ei ?

De Grigore Hagiu, răzeșul de la Târgu Bujor, om înalt și frumos, cu cămașa lui albă, cu părul lui retezat, cu chipul rotund, trăsături de han tătar, fugit din Bugeac, ochi de vultur și nas arcuit ca o întrebare de zeu care a simțit miazănoaptea miresmelor. De Grigore, băutorul de votcă albă, cel care, într-o noapte la Craiova, după ce venisem de la o șezătoare nebună la Bechet și la Dăbuleni, cu vin San Giovese și Roșioara lui Baniță, a intrat în camera mea și m-a atacat la fix: „Dane, e miezul nopții, scoate și tu o votcă, acum e ora pentru votcă !". „N-am, Grigore, de unde dracu' să am eu votcă la ora asta ?" „Taci, oltene", a strigat el, „știu că ăștia ai tăi pun votcă în camera alor lor !". „Hai să căutăm", i-am zis, am scotocit prin dulapuri, prin noptiere, prin baie, acolo, la hotel *Jiul*, totul era adormit. Am găsit doar o sticlă cu vin cald, Sâmburești, cred, lăsat de fratele pandur Ilarie Hinoveanu. Am stat pe marginea patului și l-am băut așa, cald și fără noimă, de dragul votcii lui Grigore, pe urmă eu, care urma să prind un tren de dimineață, pe la cinci, m-am culcat și Grigore a venit la patru și m-a trezit așa cum promisese.

Grigore Hagiu a fost un mare poet. Iertare, **este** un mare poet. Dar a fost și un mare om și prieten. Frumos la suflet, de mă doare...

Tot acum, la început de an, mi-e dor de celălalt Grigore, de Vieru.

Frate, spunea el, pentru orice lașitate a noastră, **Kagăbăul** se bucură !

Așa e, Grigore, mucenicule de la Pererâta, așa e, icoană frumoasă a poeziei românești, pe care au mânjit-o cu vorbele lor murdare golanii de Dâmbovița și rusnacii disperați !

Cei care au vrut să așeze în locul tău pe niște poeți fără sentimentul patriei, pe niște **înjurători** ai lui Eminescu, îți aduci aminte, candidatule la Nobel, povestea cadavrului din debara ? Mi-e silă, Grigore, de această lume în care se spune că valorile nu mai au loc !

Și doar mi-aduc aminte:
Ușoară, maică, ușoară,
De-ai putea să mergi călcând
Pe semințele ce zboară
Între ceruri și pământ.

Doamne, ce dor îmi mai este de seniorul de pustă, Mircea Micu, poetul, dramaturgul, prietenul meu din ani mulți, cel căruia i-am vorbit totdeauna ceremonios, „dom' Micu", el, mie, „dom' Fruntelată", câtă prietenie adevărată a luminat între noi, el, parodistul sublim, el, călătorul în Mongolia, el, fratele meu din pustă, omul în care am crezut până la capăt, deși capătul a fost cutremurător, un rug al disperării.

Ultimul, dar nicidecum cel din urmă, este Fănuș. Dragul de Fănuș, prozator genial, gazetar genial, om fără complexe, fără interese, un om care te-njura fără ură, te ura fără durere, te ierta doar din plăcere.

Mi-e dor de zilele de vineri, în care venea în redacția „Luceafărului" Fănuș Neagu. Aducându-și rubrica de, pasămite, sport, în care adula pe Rapid, făcea bășcălie de burghezia roșie și îl mângâia pe creștet pe finul lui, Cornel Dinu. Intra în biroul meu, mă privea cu ochii lui albaștri de lipovean și cerea scurt: „Oltene, scoate votca !".

Vedeți, se încheie ciclul început cu Grigore. Asta nu era o obsesie, era o parolă. Din sertarul biroului meu de redactor-șef, birou sofisticat moștenit de la Ministerul Culturii, scoteam sticla de Stolicinaia, îi puneam o porție lui Fănuș în paharul de apă, el bea atent, zicea: „Oltene, tu de ce nu bei acum, știu că-ți place și ție", eu îi dădeam dreptate, dar nu mai era mult în sticlă, știam că, după ce termină de dictat cronica lui de fotbal nebun, mai vine să încheie ritualul.

E ianuarie, doamnelor și domnilor.

E iarnă, cum iarnă a fost mereu.

Mie mi-e dor de ei. Sigur, nu numai de ei. Dar acum aș vrea să beau două pahare, un pahar cu votcă, un pahar cu vin, în amintirea lor.

Dacă-i știți, beți și voi cu mine...

GRIGORE VIERU

Neagu Udroiu

Ar fi împlinit 80 de ani la mijlocul acestui februarie ce ne bate în fereastră. Se născuse acolo,în Pererâta, satul cu nume oarecum ciudat dar cu meritul de a sesiza mai mult ca prin alte părți câte se întâmplă din Hotin și pân' la Mare. Județul său avea virtuțile cutiei de rezonanță cu proprietăți aparte.

Un ianuarie, nu știe nimeni de ce atât de grăbit, l-a oprit din drum. Nemernicul accident din chiar ziua următoare sărbătorii venirii pe lume a lui Eminescu a hotărât așa.

Capul lui vătuit de podoaba părului alergând de pe frunte din dragul de a se adăposti deasupra umerilor firavi, ochii retrași în orbite cât să-și asigure o panoramă cât mai îmbelșugată, glasu-i feciorelnic mirosind a flori de câmp împletite cu fir de borangic ne caută pe unde suntem, pentru a șopti împreună, la ceas potrivit câte toate: „Ușoară, maică, ușoară...", „Casa părintească nu se vinde, / Nu se vinde pragul părintesc..."

Ni l-am apropiat cu oarece dificultate. Dar ni l-am însușit metodic și durabil. Venea „acasă" târzior, la aproape 40 de ani. Va reveni curând, pornind să ne cunoască prin drumuri lungi, desenate astfel cât să descopere altare risipite prin întreg Ardealul, Moldova și Țara Românească. Casele de editură îi deschid larg porțile iar în capul scării îl așteaptă arhitecți de spiță aleasă: Mircea Radu Iacoban îi publică la „Junimea" volumul „Steaua de vineri" (1978), Mircea Sântimbreanu („Super-Long-ul") îl include în colecția „Cele mai frumoase poezii" cu „Izvorul și apa", carte prefațată de Marin Sorescu (1981), Romul Muntean îi scoate la „Univers" „Rădăcina de foc" (1988). Copiii noștri, fără să-i ceară voie, îngânau în recreații versetele sale înrămate în beteala muzicii din „Maria Mirabela" (1982)

La el acasă, Grigore era cineva. Debuta cu o plachetă de versuri pentru copii la o vârstă când nu se depărtase prea mult de a cititorilor aleși după sufletul său. Va publica în pas de pelerin. În 1964 – putem bănui de unde vine momentul ales – dedica lui Eminescu poezia-simbol: „Legământ". Un fel de „Tot mai citesc măiastra-ți carte, deși ți-o știu pe dinafară...". „În numele tău", volum prefațat de Ion Druță, are poeme dedicate lui Blaga, Arghezi, Brâncuși, Labiș, Sorescu.

Ca să-l vedem la față, a trebuit să mai așteptăm. Unii dintre noi, cel puțin. Eu unul îl întâlneam la primul mers în Chișinău. Am primit interviul de atunci, consumat într-un decembrie geros, la codru. Ne vom revedea, aici, de multe ori. Ultima oară, în toamna de dinainte... Ne aflam alături la o manifestare culturală la Mizil. De pe patul de suferință, Fănuș Neagu ne transmitea gândurile sale despre Agatha Grigorescu-Bacovia, omagiată în respectivul eveniment cultural. Grigore Vieru arăta mai șubred ca niciodată. Fără să-l provoc, ținea să-și mărturisească suferințe de ultimă oră.

Vieru ne este aproape de suflet. Și iată, sunt oameni ce ne bat cu grijă pe umeri. Cu grija de a ni-l păstra lângă noi. O fac iubitorii poeziei sale, ai gândurilor sale, ai cântecelor ce mustesc din lirismul său inconfundabil. Dovadă: când și când suntem scoși din casă pentru ca laolaltă să-l revedem. Prin zicerile sale. La Sala Palatului din București s-a întâmplat-din nou-acest lucru. Câteva ceasuri pline de Grigore Vieru în fața unei săli arhipline. Români de dincolo și de dincoace de Prut au urcat pe scenă cât să exprime dorul nostru de Vieru. Al nostru, al românilor de dincoace și de dincolo de Prut, care am ținut să umplem până la refuz sala ce găzduia spectacolul extraordinar pus la cale cu gândul la cel ce ne-ar fi putut sta alături în redingota de academician, sub sărutul focului onorabilei vârste.

Programul ne-a ținut cu răsuflarea tăiată. Au fost acolo pentru Vieru și pentru noi „Lăutarii" lui Nicolae Botgros. A fost Orchestra Aldea-Teodorovici, dirijată de fiul lor Cristofor, Dida Drăgan, Fuego, Valentin Boghian și orchestra sa, recitatori și interpreți unul și unul: Ninela Caranfil, Cătălin Josan, Vasile Șeicaru, Doina Sulac, Mihai Ciobanu, Nina Crulicovschi, Anișoara Puică, Vasile Iovu, Ana Cebotari, Natalia Barbu, Grigore Gherman, Fotmația Akord, Igor Sârbu și Igor Stirbițki, Grupul Coral Accoustic, dirijor Daniel Jinga. Prezentatori: Ana Maria Ghiur și Grigore Gherman (aceasta și un remarcabil solist). Desigur, câtă bucurie ne-ar fi făcut să-l urmărim pe scenă pe maestrul muzicii, compozitorul Eugen Doga (trecut în program). Dacă am înțeles bine, dificultăți de program l-au împiedicat să participe la exerciții pregătitoare impuse de condiția de transmisiune directă a spectacolului. Regretul rămâne...

De salutat cele două momente integrate manifestării omagiale: expoziția de artă plastică cu lucrări de Galina Vieru și colecția de costume populare românești aduse de acasă de doamna profesoară Niculina Merceanu, Președinte al Asociației „La noi la români"

Toată considerația inițiatorilor și organizatorilor acestui emoționant program muzical-literar. Am reținut ca firme de prim plan Guvernul României, care a contat și de această dată pe calitățile de organizator și intelectual rasat ale doamnei ambasador Iuliana Gorea Costin și Primăria Capitalei. Între parteneri, firme și instituții de prestigiu din București și Chișinău. Nu este prima dată Când Uniunea Ziariștilor din România înțelege să ne reprezinte.

O notă de final: pe când astfel de manifestări de amploare pentru a omagia atâtea alte valori românești ce-și merită cu prisosință recunoaștere și sentimente mai bune ? Ne e teamă cumva de cei care stau cu gândul și sufletul prin debara ?

O autoare și comentatorii ei
IULIANA POPESCU

Cultul și cultura icoanei

Identificasem în poezia din ultimii ani a Iulianei Popescu o aplecare spre meditația cristică („Iisus / mai murmură pe / Crucea de lumină și / poate că ne vom opri o clipă / să Îl ascultăm și să ne oglindim / în lacrima înaltă, în timp ce vom / pluti cu brațele deschise / pe sub Cerurile oarbe...” Trăirea lirică nu se desfășura însă, ca în nenumărate alte cazuri din poezia românească de azi în zona invocației divine ci în aceea a frământărilor interioare: „precum odinioară / stâlpnicii, aștepți singurătatea în / casa înălțată pe trunchiul de mesteacăn / alb și-nvăluit în șuieratul păsării cu / pene roșii, / cauți lumina / dincolo de viață...” Nu avem de-a face deci cu un misticism mai mult sau mai puțin circumstanțial ci cu o experiență gnoseologică determinată de conectarea simbolurilor bimilenare ale creștinismului la existența omului modern, agresat de o civilizație hipertehnologizantă; o coborâre spre izvoarele unei spiritualități remarcabile, aptă să sprijine ființa în încercarea sa de a-și salva rosturile inițiale, adeseori alterate de un parcurs istoric nelipsit de tragice încercări.

Apariția recentă a unei noi cărți a autoarei mi-a lămurit complexitatea demersului liric al Iulianei Paloda-Popescu, dezvoltat în temeiul credinței, al cunoașterii prin asumarea unor valori creștine neconvenționale. E vorba de masivul volum intitulat ***Istoricul constituirii colecției de icoane a Muzeului Național al Satului „Dimitrie Gusti” București. Metodologia conservării și restaurării icoanelor pe lemn și pe sticlă.*** Această informație riguroasă de pe coperta cărții ne trimite automat cu gândul la o cercetare științifică incitantă. Într-adevăr, cartea este în fapt teza de doctorat a Iulianei Popescu, redactată sub autoritatea academică a istoricului Ioan Opriș și susținută la Universitatea „Valahia” din Târgoviște. (De altfel, ea a apărut în tiparnița editurii „Bibliotheca” din același oraș, fostă Cetate de Scaun a Țării Românești și care cunoaște o redeșteptare culturală impresionantă în ultima vreme.)

Rezultat al unor ani de asiduă frecventare nu doar a colecției amintite în titlul lucrării, ci și a unor vetre monahale și muzeistice din întreaga țară, cu erudite trimiteri la alcătuiri similare din afara granițelor noastre, lucrarea de doctorat în cauză este una dintre cele mai solide cercetări întreprinse în perimetrul academic al artelor vizuale. O spun în cunoștință de cauză, ca membru (și uneori președinte) al unor comisii de doctorat din domeniul de cercetare a artelor. Într-un moment în care sursele de informare electronice sunt accesate abuziv, în detrimentul studiului aplicat în biblioteci - lucrarea de doctorat a Iulianei Popescu reconfirmă autoritatea sursei primare a documentului scris prin frecventarea asiduă a manuscriselor și cărților ce susțin viabilitatea subiectului.

Miile de pagini parcurse aduc o informație bogată pe care gândirea originală a autoarei, întemeiată pe o cunoaștere directă a temei, o așază într-un sistem propriu de analiză a „universului mirific al icoanelor” ce i se revelează „ochilor sufletului credincios”, „pline de lumină și mister”. E vorba de acele „creații care ne apropie de Dumnezeu și care, adesea, poartă în ele răni adânci, lăsate de trecerea timpului peste materia trecătoare, fie de acțiunile distructive ale diverșilor factori”.

Am retranscris aceste gânduri aflate în „Argument”-ul cercetării pentru a evidența - măcar în parte - frumusețea expresiei și implicarea afectivă a autoarei în crearea unei axiologii a icoanei în multipla ei ipostaziere. Căci icoana reprezintă un interes teologic (făcând parte din acea „teologie a imaginilor” prin care - după spusele lui Charles Delvoye, aceste „simboluri ale arhetipurilor îngăduiau oamenilor să se apropie de perceperea divinului”), dar și unul artistic, istoric ori științific. În plus, colecția analizată prioritar de doamna Iuliana Popescu, cea de la Muzeul Satului „D. Gusti” prezintă și un eminent caracter etnografic, ea fiind oglinda unei hărți spirituale a națiunii române. Realizate pe lemn, sticlă ori metal (mai nou și pe piatră) „icoanele impresionează în primul rând prin diversitatea tipologică și prin tehnicile artistice folosite de iconari pentru realizarea lor”. Spre deosebire de alte spații ale creștinătății răsăritene, în care identitatea autorilor e cunoscută (cazul colecției de la mănăstirea moscovită Andronikov, consacrată creațiilor lui Andrei Rubliov (1360-1430) și altor discipoli ai vestitului Teofan Grecul ce a impus modelul bizantin în „cea de-a III-a Romă”), la noi a domnit modestia anonimatului unor meșteri populari lipsiți de o cultură specială a imaginii dar cu atât mai surprinzători prin rezultatele artistice remarcabile ale lucrărilor lor.

În cazul icoanelor pe sticlă din Transilvania s-a reținut existența unor ateliere de familie, cum probabil s-au întâmplat lucrurile și cu xilogravurile țărănești (fenomen, se pare, unic) realizate lângă Cluj, la Hășdate. O formă particulară o reprezintă așa numitele „icoane de vatră” aparținând arealului oltenesc, ele „fiind cunoscute pentru funcția lor protectoare împotriva energiilor negative ce puteau pătrunde în casă prin singurul loc deschis - hornul vetrei”. Iată doar câteva realități artistice menite să ne individualizeze și să marcheze contribuția autohtonă la imensul tezaur creștin ce a impus credincioșilor acea venerație (proskynesis) ce avea să susțină credința creștină.

Episoadele iconoclaste din timpul bazileului bizantin Leon al III-lea, cel ce a ordonat incendierea, la 726, a imaginii cristice de deasupra porții Chalke a Constantinopolului, urmate de confruntările sângeroase din timpul lui Constantin al V-lea (741-775) au sfârșit prin restabilirea autorității icoanei care în timp, devine în lumea creștin-orientală legătura spațiului domestic cu divinitatea. Astfel încât „icoanele (...) din Școala românească au fost create fie de zugravii de biserici, fie de iconarii ce au trudit în taină în liniștea casei lor sau pe lângă atelierele mănăstirești, fie de călugării din diverse așezăminte monahale” spre slava Fiului Domnului și a Maicii Sale, a sfinților ce protejează în imaginarul colectiv viețile muritorilor. Cele peste 1200 de icoane aflate în colecția Muzeului Național al Satului „Dimitrie Gusti” reprezintă un tezaur pe care Iuliana Popescu ni-l înfățișează pe larg, în funcție de structura lor materială, tehnicile în care au fost realizate și tematica iconografică, consemnând „caracteristicile esențiale, specifice diverselor epoci și școli” spre exhaustivă cercetare a unui nucleu artistic fundamental, rezultat al unor achiziții și donații inspirate, aflate astăzi la adăpost de degradări inerente, impuse de trecerea timpului și de bio-agresiuni destul de perfide.

Specializată în restaurarea și conservarea icoanelor, autoarea cărții atrage atenția asupra „atitudinilor inadecvate ale factorului uman față de bunurile cultural-artistice manifestate prin ignoranță, nepăsare, violență, manevrarea greșită a obiectelor” și a altor forme primejdioase, propunând în schimb soluții moderne de salvare a unui valoros patrimoniu.

Conceptul de conservare curativă (activă) a icoanelor este asociat principiilor legislative în vigoare, astfel încât dobândim o veritabilă metodologie a conservării și restaurării în care experiența internațională în domeniu și cea indigenă își dau o profitabilă întâlnire.

Realizată în temeiul unei practici profesionale pasionante dar și a unei imense bibliografii [enciclopedii, tratate, albume, cărți de specialitate, surse arhivistice și legislative, publicații românești și străine, site-uri specializate și a unor surse inedite (note de curs, dactilograme ce-și așteaptă editorul etc.)] teza de doctorat a Iulianei Popescu este o dovadă că spiritul științific, susținut cu tenacitate poate conduce la apariția unui studiu de mare interes nu doar pentru specialiștii care lucrează în acest dificil domeniu al restaurării și conservării operelor de artă ci și pentru mai numeroșii iubitori ai acestor mărturii aflate în preajma noastră și care configurează un parcurs spiritual multisecular.

Căci, alături de impresionantele colecții de icoane din această parte de lume, de la Moscova la Salonic, de la Ohrid și Skopje la Rila și Sofia există în inima Bucureștiului acest buchet de imagini ale nevoii sufletești de a concentra însemnele divinității și de a le avea mereu aproape.

Când Iuliana Popescu a scris într-un poem că „voi rosti / cuvinte de lumină, / voi număra stelele albe și / roșii din icoana în care Iisus / Hristos pogoară de pe Crucea / înaltă și trece prin lanurile / vii, cu brațele deschise/ într-un alt veac...” știa fără îndoială că însăși icoana Coborârii de pe Cruce a Mântuitorului îi apără ființa și scrisul.

Titus Vîjeu

Cercetarea și restaurarea icoanelor, într-un studiu complex

Icoanele au constituit dintotdeauna un univers pe cât de fascinant, tot pe atât de puțin cunoscut de către publicul larg. Este adevărat, ele au format de multă vreme un serios subiect de cercetare pentru specialiștii din muzeele noastre. Până acum ne-a lipsit însă, un studiu care să abordeze universul lor. Pornind de la acest adevăr, cercetătoarea Iuliana Popescu de la Muzeul Național al Satului a realizat o lucrare care se adresează în egală măsură atât specialiștilor, cât și (mai ales !) conservatorilor și restauratorilor bunurilor culturale având caracter religios.

Ne-a parvenit și nouă recent această valoroasă și interesantă carte intitulată *Istoricul constituirii colecției de icoane a Muzeului Național al Satului „Dimitri Gusti”, București. Metodologia conservării și restaurării icoanelor pe lemn și pe sticlă* (Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2013). Este vorba de un studiu amplu, rod al unei îndelungate și susținute activități de cercetare, desfășurată de către autoare, atât în colecția amintită, cât și în altele asemănătoare (muzeale, mănăstirești), precum și în Laboratorul de Conservare-Restaurare al instituției menționate.

Întrucât patrimoniul cultural național al României este deosebit de bogat în ce privește acest domeniu, prezentul volum vine și în întâmpinarea dorinței cercetătorilor din instituțiile de profil de a avea un instrument de lucru în activitatea științifică pe care aceștia o desfășoară.

Se cuvine să facem o foarte rapidă trecere în revistă a conținutului cărții.

Pe lângă identificarea provenienței, corectarea datărilor și a încadrărilor stilistice, autoarea analizează tehnici străvechi și propune o metodologie de conservare-restaurare modernă, bazată pe principii științifice, conferind, astfel, lucrării și caracterul unui îndreptar de mare valoare.

Iuliana Popescu cercetează icoanele din unghiul de vedere al muzeografului, istoricului de artă, conservatorului și restauratorului, demers care nu a mai fost întreprins până în prezent, întregul studiu oferind informațiile necesare tuturor celor interesați de acest domeniu: teologi, muzeografi, conservatori, restauratori, evaluatori, istorici, etnografi.

Lucrarea cuprinde cinci capitole, un *Glosar* cu termeni de specialitate și *Bibliografia* studiată, textul fiind bogat ilustrat cu imagini color.

Capitolul I - *Icoana* este dedicat definirii icoanei și prezentării funcțiilor specifice ei, precum și a unui scurt istoric referitor la originile și evoluția acesteia.

În Capitolul II - *Colecția de icoane a Muzeului Național al Satului „Dimitrie Gusti”, București* este prezentată colecția care cuprinde peste 1200 de piese, acestea remarcându-se printr-o mare diversitate tipologică (icoane pe lemn, icoane pe sticlă, icoane de vatră, icoane din metal turnat, icoane pe tablă, xilogravuri țărănești), iconografică și stilistică, precum și prin valoarea deosebită care le caracterizează, multe dintre ele fiind clasate în categoria tezaur.

Pentru ilustrarea tipurilor de icoane menționate, a tehnicilor artistice în care au fost realizate, precum și a particularităților specifice unor autori sau școli, unor centre sau zone de proveniență, unor perioade de timp autoarea oferă o serie de eșantioane reprezentative din numărul mare al pieselor existente în colecție, selectate pe criterii axiologice (istorice, teologice, artistice, etnografice).

În Capitolul III - *Considerații cu privire la structura materială a icoanelor, tehnicile artistice în care au fost realizate și tematica iconografică* sunt dezvoltate informațiile cu privire la piesele din colecție, prezentându-se un scurt istoric al icoanelor pe lemn și pe sticlă, al icoanelor de vatră, al celor din metal și al xilogravurilor populare; de asemenea, se fac referiri la structura materială a icoanelor, tehnica artistică în care au fost realizate și tematica lor iconografică, menționându-se câteva interinfluențe stilistice și de cult din programul iconografic.

Capitolul IV - *Starea de conservare a icoanelor din colecție* se referă la starea de sănătate a icoanelor studiate, la metodele de conservare preventivă și curativă care se impun pentru fiecare dintre acestea, potrivit normelor științifice în vigoare. De asemenea, este subliniată importanța cunoașterii și respectării legislației cu privire la securitatea și sănătatea în muncă, pe parcursul lucrărilor efectuate.

În Capitolul V - *Metodologia conservării și restaurării icoanelor pe lemn și pe sticlă* se evidențiază necesitatea desfășurării activității de restaurare a bunurilor culturale în conformitate cu legislația în vigoare, punându-se accentul pe importanța respectării principiilor restaurării științifice; de asemenea, este prezentat conținutul documentației specifice, sunt menționate etapele de lucru ce trebuie parcurse în vederea restaurării icoanelor, precum și instrumentarul și materialele folosite, toate acestea fiind ilustrate cu ajutorul unor studii de caz atent selectate. Concluziile cuprind referiri la aspectele generale, dar și la cele specifice, în condițiile în care fiecare icoană constituie un unicat.

Așadar, volumul de față este întru totul o premieră editorială de referință, de multiplu interes și care trebuie apreciată ca atare.

Reproduceri în pag. 20

Corneliu Ostahie

Două excelente spectacole

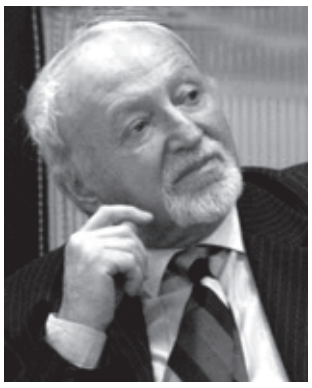

Candid Stoica

Semnalam în precedenta cronică realizarea a două spectacole de o calitate deosebită, aduse în capitală cu ocazia Festivalului Național de Teatru care a reușit în mod miraculos în pofida scandalurilor politice furnizate din plin de corupția clasei politice, întreținute la foc continuu și chiar amplificate de multiplele canale de știri și de fițuicile de scandal, să aducă publicul larg în sălile de teatru, extrăgându-l din fața ecranelor televizoarelor. Spațiul nu mi-a îngăduit atunci să detaliez. O fac acum cu plăcere. Mai întâi am să analizez spectacolul Teatrului Național din Iași.

Piesa **Acum, în toiul verii** ieșită vizibil din pulpana textelor lui Eugen O Neill și ale lui Arthur Miller, scrisă de un actor, omagiată cu un premiu Pulitzer, adusă la rampă de teatrului ieșean, catalogată de critică drept o „comedie neagră", este în ultimă instanță o radiografie acidă a unei familii tipice americane, în care cu ocazia unui eveniment nefericit, dispariția neașteptată și misterioasă a tatălui, familia se reunește dând la iveală neașteptat violente și dureroase, chiar surprinzătoare, conflicte ținute mult timp ascunse.

Dacă piesa nu ne conduce decât foarte rar spre conflicte iremediabile, ireconciliabile, spre sfâșieri lăuntrice abisale, în final totul terminându-se printr-o împăcare generală, în schimb spectacolul lui Claudiu Goga reușește, paradoxal, conjugând conflictele destul de minore dintre membrii familiei, spre o potențare maximă cu ajutorul unei excelente echipe de actori, bine sudate, în care fiecare interpret bine ales, își are cum se spune, felia lui

Dacă Ioan Cocieru în rolul dispărutului Bevery Weston, cel care generează de fapt suita de evenimente scenice ale piesei este foarte scurt constând dintr-un monolog și o singură scenă la început, dezvăluie un suflet complex, de care interpretul se achită conștiincios, atât Mihaela Arsenescu Werner în dificilul rol al lui Violet Weston, soția dispărutului Beverly Weston cât și Delia Deleanu (Barbara, fiica mai mare a cuplului Weston), care se decide să preia conducerea clanului, oferind o scenă de intens dramatism, dar și ceilalți componenți ai familiei ca Ion Pușcașu (soțul ei, care de fapt sunt separați practic de câțiva ani), și Ioana Corban (fiica lor), ca și Haruna Condurache și Petronela Georgescu celelalte fiice ale cuplului Weston, portretizează puternic, distinct, dramatic, cu aplomb, personaje deosebite ca structură sufletească. Cu același profesionalism își creionează personajele și Tatiana Ionesi și Teodor Corban (sora și cumnatul lui Violet Weston), precum și Cosmin Maxim (fiul lor) pe parcursul a trei ore de spectacol, în multiple scene fiecare dezvăluindu-și pregnant atât biografia cât și caracterul…

Mânuiți abil de regizor, toți actorii, fără excepție, desfășoară un joc subtil, plin de nuanțe, de tonurile adecvate realizând în final tipuri credibile.

Chiar și Diana Chirilă în micul rol al menajerei angajate de Beverly înainte de dispariția sa, sau Doru Atanasiu în rolul unui modest șerif reușesc să portretizeze cu pregnanță și acuratețe, două siluete adevărate.

Dacă la început conflictul se lasă așteptat multiplicându-se în diverse scene explicative, el este potențat la maxim la sfârșitul primei părți a spectacolului constituind unul din momentele de vârf ale sale și de fapt marea realizare a regizorului, în lunga scenă a mesei tradiționale care se face de obicei după venirea de la cimitir a membrilor familiei. Moment aș spune antologic bine scris și excelent realizat atât de regizor cât și de toți interpreții care aparțin familiei. Dar ce păcat că după momentul amintit tensiunea și interesul pentru tot ce se mai întâmplă scade spre cote de plictiseală, piesa lungindu-se poate nepermis de mult, dând uneori iluzia posibilității transformării ei ulterioare într-un serial cu episoade paralele gen „Tânăr și neliniștit" care încă mai dăinuie pe unele canale TV până și astăzi.

Mai trebuie amintit că unul din factorii care contribuie la succesul spectacolului este și decorul, o secțiune verticală, pe trei nivele, solid construit, a unei somptuoase vile conceput de excelentul scenograf Ștefan Caragiu…

Multe, multe felicitări atât regizorului cât și echipei de valoroși interpreți ai Teatrului Național care prin jocul lor modern și prin atmosfera creată au dat impresia că teatrul ieșean se află pe un drum fericit.

Spectacolul Teatrului German din Timișoara, jucat în noua sală studio a Teatrului Național, (recuperată miraculos de I. Caramitru), vorbit, jucat în limba germană și tradus în limba română, prin mijloace moderne, realizat de Răzvan Mazilu în calitate de regizor și coreograf, în decorul ingenios conceput de Dragoș Buhagiar, beneficiind de concursul muzicianului Peter Oschanitzky, a impresionat mai întâi prin excepționala distribuție pe care a avut-o pe toate sectoarele și prin calitățile cu totul și cu totul ieșite din comun ale interpreților.

Dansator, comediograf de mare clasă, Răzvan Mazilu dovedește după acest spectacol, ca și după cel de la București cu West Side Story (pe care n-am ajuns să-l comentez) o deosebită maturitate artistică și calități cu totul deosebite pentru regia de teatru și mai ales pentru spectacolul muzical, atât de pretențios în care câteva arte își dau întâlnire într-un tot unitar. Coregrafia lui Răzvan Mazilu, incorporând mai toate cuceririle dansului modern, se caracterizează printr-o simplitate bine orientată spre ideile temei și supratemei suportului dramatic, neuitând să evidențieze calitățile corporale ale interpreților. Dar, dincolo de calitățile tehnice, dincolo de profesionalismul ansamblului, a impresionat în mod deosebit pasiunea și ardoarea pe care o degajau prin jocul lor toți interpreții spectacolului, desfășurând o energie debordantă, o dăruire exemplară, o poftă de joc molipsitoare pe deasupra tehnicilor de dans și cânt, evident asimilate, iar nu mimate exterior.

Daniela Török în rolul nebunaticei Sally Bowles și Georg Peretz în rolul complex al prezentatorului spectacolului de bar realizează, după părerea mea, două performanțe artistice de mare succes, îmbinând ca și predecesorii lor (Liza Minelli și Joel Grey) din filmul realizat în 1972, de Bob Foss, dansul cu cântecul cu un farmec inedit demn de invidiat, demonstrând, dacă mai era nevoie, că și în România există talente pentru asemenea gen de spectacole, atât de îndrăgite de publicul larg de pretutindeni.

Îi secondează cu același aplomb și cu un simț deosebit al detaliilor, C-tin Keidel, (tânărul student venit să studieze la Berlin), Ida Iarcsek-Gaza, d-ra Schneider) Cristian Bormann (d-l Schultz), Dana Borteanu, (d-ra Kost), Radu Vulpe, (Ernst Ludwig), precum și restul distribuției format din Olga și Silvia Török, Anie Marie Waldeck, Cristina Romândașu, Suzana Vrânceanu (Kit Kat Klub – Girls), ca și Horia Săvescu, Richard Hladeck, în rolurile unor Kit Kat Klub-Boys. Nu trebuie uitat nici Frantz Katersch (patronul clubului), nici cei doi naziști, nici pe interpretul maimuței, nici pe marinarii care complectează ansamblul, interpretați de unii din cei menționați mai înainte, ca un al doilea rol. Se pot aduce laude și orchestrei care a interpretat cu acuratețe și dinamism mai toate partiturile cântecelor care ulterior au devenit hituri celebre.

În câteva cuvinte, Cabaret-ul Teatrului German din Timișoara este un spectacol greu de uitat. Aș fi curios să văd și alte realizări ale teatrului. Excelent, original, doct, amuzant, caietul program.

Felicitări echipei manageriale conduse de d-l Lucian. M. Vârșădan.

Cărți, imagini și evenimente

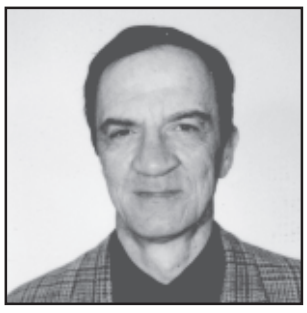

Călin Stănculescu

Finele anul 2014 ne propune o concluzie nu prea optimistă pentru cinematografia românească, aflată până acum pe un deloc sinuos drum ascendent. A scăzut numărul premierelor, s-au redus drastic premiile internaționale obținute de cineaștii români pe la varii festivaluri naționale și de peste hotare, în schimb au proliferat festivalurile de toate mărimile, cu și fără sprijin de la CNC sau UCIN, lucru de altfel dătător de speranțe pentru cinefilul agresat de producția *made in USA*.

Totuși, am avut parte și de câteva titluri de referință, am admirat aspirația cineaștilor de a se ridica la înălțimea operelor literare care i-au inspirat (Alexa Visarion cu *Ana*, ecranizare a Meșterului Manole sau Dan Pița cu *Kyra Kyralina*, inspirat de Panait Istrati), după cum se simte o ofensivă a autorilor de documentar și de animație, așa cum n-am mai avut parte în ultimii ani.

Quod erat demonstrandum este filmul anului semnat de Andrei Gruzniczki, o demomnstrație de virtuozitate regizorală într-un gen mai puțin prizat de 25 de ani încoace,filmul de spionaj. Cu un Florin Piersic junior absolut de neuitat într-un rol de securist inteligent, cu o tramă ce nu seamănă cu minimalismele succeselor anterioare ale Noului Val românesc, în care evoluează personaje și bune și rele, dar fără dihotomii drastice, cu devoalări subtile de tehnici de lucru, și cu o dramă psihologică bine desenată în umbra scenariului spectaculos de intrigă de tip policier, filmul amintit poate face față oricând unei frumoase antologii de cinema românesc din mileniul trei.

Brâncuși în eternitate este numele filmului semnat de Adrian Popovici, la scenariu fiind indicați Ioan Cărmăzan, Radu Aneste Petrescu și Pascal Ilie Virgil. Am primit recent volumul semnat de ultimul scenarist și rămân la concluzia că ceilalți doi coautori ai scenariului au fost doar onorific menționați ca atare . Pascal Ilie Virgil a imaginat o evocare Brâncuși de manieră hollywoodiană, cu cel puțin trei planuri ideatice susținute de mai multe secvențe dramatice de mare impact emoțional și nostalgic - afectiv, pentru existența și urmele unei arte universale, prost recunoscute de contemporani, idiot refuzate de conaționali, chiar de academicieni de renume ca George Călinescu, Ralea sau Sadoveanu, mai degrabă interesați de avantajele pecuniare avansate de ocupantul rus al țării în anii, '50.

Adrian Popovici este cineastul care nu se teme de mari teme. Cu *Brâncuși în eternitate,* regizorul propune o *viziune polimorfă* a ceea ce ar fi de materializat dintr-o manieristă biografie a genialului sculptor. În epica filmului se juxtapun mai multe fire narative, o idilă a sculptorului, amiciția sa cu Modigliani, aventura tragică a unui admirator, student la Arte Frumoase, care, indignat de refuzul academicienilor RPR de a primi *Moștenirea Brâncuși*, face ani de închisoare politică, dar și devine șantajatul ideal pentru a produce opere brâncușiene pentru oamenii Securității, complici sau afaceriști veroși ce-l vor împinge la gestul suprem de refuz.

Toate aceste planuri se suprapun cu evocarea înțeleptului tibetan Milarepa (interpretat de Claudiu Bleonț), care poate asista, dirija și interveni în destinele personajelor.

Dacă spectatorul intră în convenția propusă de cineast, evocarea lui Brâncuși este perfect rotundă pentru a marca un film de artă de mare profunzime, cu spectaculoase aspecte, atât pe tărâm erotic, narativ, interpretativ,muzical și de imagine.

Cum spuneam, o bună parte din meritele filmului aparține și scenaristului care a imaginat această biografie deloc convențională a unui titan al artei moderne. Dar pe Pascal Ilie Virgil îl așteptăm și cu filmul său de suflet care, fără finanțări de la statul atât de darnic cu artiștii, l-a terminat cu datorii de zeci de mii de euro. Are cineva urechi să audă sau măcar să citească aceste rânduri ?

Vitralii

Astralul Eminescu

…– Cum priviți apariția fulgerătoare și miraculoasă, aș putea spune, a lui Eminescu ?

– Eminescu vine meteoric în cultura românească și este vizibil, prin tot ce a scris, că avea obsesia infinitului. L-am putea compara cu un astru care vine din infinit, poposește o clipă aici, într-un spațiu și timp special destinate, pentru a da culturii românești dimensiunile universalului, în momentul în care limba, literatura, aproape nimic nu era pregătit pentru asta. (…) Acest meteor luminos adastă o clipă pe pământul nostru și pleacă, urmându-și cursa către alte orizonturi, pentru a le da și lor… aceeași strălucire, aceeași dimensiune a infinitului.

– În afară de această haltă, ***aici*** *și* ***atunci****, este posibil ca Eminescu să fi avut, în atemporalul infinit, și alte halte ?*

– …În poezia *Egipetul*, de pildă, capacitatea de surprindere în versuri a unei realități, pe care n-o văzuse fizic niciodată, este atât de vie, încât cel ce o citește are impresia că vedea aievea Nilul curgând… Referindu-se la forța evocatoare a acestor imagini, cineva spunea cu subînțeles că Eminescu descrie Egiptul ca și când ar mai fi trăit acolo. (…) Noi nu putem aduce totuși (deocamdată ! – n.n.) în discuție această idee decât la modul metaforic, în dorința de a-l vedea pe Eminescu dintr-un alt unghi, pentru că nu avem (încă ! – n.n.) susținerea științifică necesară. Parafrazând cele de mai sus, am spune că geniul lui Eminescu s-a manifestat pe o arie extinsă în așa de multe spații, ca și cum le-ar fi trăit.

Dacă timpul este infinit, iar existența ciclică, putem admite ipotetic și posibilitatea unor reveniri din alte spații cu tezaurul de informații acumulat anterior. Evident, ideea este impusă de singularitatea sa cosmică în spațiul trăirii românești. Și dacă s-a dorit uneori demitizarea sa (cu bune intenții, nu cu „filozofie" de debara ! – n.n.) coborârea din rândul *zeilor* printre noi, a fost probabil și pentru a-l simți mai aproape… așa după cum unii au vrut să-l reducă pe Iisus la dimensiuni umane…

Iisus ne este înfățișat ca un supraom întrupat în real, în om, purtând în sine însemnul divinității, venit să ofere o nouă Lege, un nou veșmânt spiritual pentru muritori. El n-a venit pentru Sine, ci pentru a mântui o omenire, țesându-i firul de care să se suspende, pentru a fi în siguranță. A venit pentru a oferi un reper, un sens, motivația de a fi, pentru a ne descoperi pe noi înșine, lumina din noi, forța trăirii și filiația noastră cosmică. Am putea afirma că Eminescu săvârșește același miracol în cultura românească. Îi oferă un nou veșmânt spiritual, o altă dimensiune și, prin el, implicit sufletului și minții noastre, care de atunci au un nou reper, o nouă muzică; de atunci și prin el, noi am obținut sentimentul autenticității noastre în spiritualitatea lumii. (…)

Este posibil ca Eminescu să fi venit într-adevăr din alte universuri, din alte culturi, deja cu o pregătire în planul receptivității spirituale, intelectuale, cerebrale în ultimă instanță; și-a trăit clipa de aici, ne-a transfigurat lirica poetică, dându-i dimensiuni universale, pe care nimeni nu ni le va putea lua vreodată. Eminescu ne-a pus poezia pe muzica Serafimilor, cum nu o auzisem până atunci, și l-a pus pe Hyperion să dialogheze cu Dumnezeu în limba română, ridicând-o la valențele Absolutului. Numai atât de-ar fi făcut și tot ar fi suficient pentru a avea dreptul la Eternitate.

…Fără comentarii. Doar informația că am citat din interviul pe care regretatul scriitor Alecsandru Văduva l-a luat medicului-filosof Dumitru Constantin-Dulcan, publicat de acesta în volumul „Somnul rațiunii", Editura Sinopsis, București, 2001 (și reluat în volumul cu același titlu, apărut în Editura EIKON, Cluj-Napoca, 2014).

…Și încă o informație, mai puțin cunoscută publicului larg. În ziua de 26 martie 1971, astronomii de la Observatorul Palomar-California au descoperit un asteroid cu diametrul de șase kilometri – care se poate apropia la 140 de milioane de kilometri de Pământ – pe care l-au consemnat, în hărțile lor astrale (cum se obișnuiește, de altfel) sub numărul 9495. În anul 2000 – An Internațional Eminescu, decretat de UNESCO – Uniunea Astronomică Internațională a atribuit asteroidului 9495 numele lui Mihai Eminescu.

Așadar, astronomii lumii l-au urcat pe Poetul Național al României printre astre; noi, conaționalii lui, n-am izbutit sa-l urcăm nici măcar în calendarul nostru ortodox, prin care ne omagiem sfinții neamului.

Ce zic măritele cârje arhierești, din jilțul Ortodoxiei Române ?

Ion Andreiță

Eminescu la "Catacombă"

S-a întâmplat și de astă dată să nu se potrivească socoteala din târg cu cea de acasă. Stabilisem, între altele, să onorăm prezența noului venit în cenaclul nostru, prozatorul Romulus Lal. Numai că „probleme neprevăzute" l-au făcut să amâne „botezul". S-a retras cu scuze elegante, lăsându-ne câteva exemplare din noul său roman – „Povestea Cristinei". Dar lucrurile au intrat urgent pe făgașul normal, căci Jean Andreiță, răsfoind revista „Bucureștiul literar și artistic", abia apărută, a semnalizat greșeli de tipografie, de neacceptat, după părerea lui, opinie împărtășită și de câțiva curioși strânși ciorchine în jurul „criticului". În replică, Ion Haineș a fost prompt: „Ce, vreți să nu mai fac eu corectura ?" Florentin Popescu a calmat lucrurile din start și cu toții am fost de acord să rămână „cum am stabilit", cu promisiunea să-și revadă fiecare textul înaintea intrării în tipografie. Pentru că, spune „șeful", „O revistă ca asta nu se face simplu… Am făcut-o și forțat… E nevoie de toată lumea, cum se vede". La unison, Neagu Udroiu remarcă revista ca „o publicație notabilă în peisajul literar". Apreciază intervenția lui Jean, „căci părerile nu trebuie neapărat să devină legi". În consecință, „fiecare trebuie ascultat, nu neapărat urmat".

Adrian Bucurescu ridică țăcheta, comparând cenaclul „Catacomba" cu „Junimea", el incluzându-se la „caracudă", neavând pretenția să fie publicat (deși „mi-au apărut mii de articole"). „Vin aici că-mi place atmosfera". Ideea e prinsă din zbor de Ninel Popescu (fotoreporter nelipsit de la întâlnirile programate). Îmi place că aveți aceleași trăiri și gânduri, că aveți un scop. Este inedit faptul că nu există un interes material. Cred că revista asta este apreciată din multe puncte de vedere. Nu aveți nici un canon, nu vă cenzurează nimeni. Ceea ce faceți nu seamănă cu nimic altceva. Întâlnirile astea încarcă bateriile.

Dezbaterile devin din ce în ce mai serioase și duc spre ce exprimă, prin prisma bogatei sale experiențe, Nicolae Dan Fruntelată „Noi nu facem aici literatură de gașcă. Nu avem obligații, nu ne plătește nimeni". O revistă literară e importantă când reprezintă o mișcare. Cert este că revista „Bucureștiul literar și artistic", tribună a „catacombei", merge într-un pas nou. Coman Șova și Florentin Popescu au reușit să promoveze această mișcare literară, a cărei prezență se face simțită, și ea se poartă cu oamenii din diverse generații, pe care trebuie să-i prezinte mai mult. Anul 2015 e important pentru revistă, așa că va fi nevoie să ne străduim s-o ducem în țară, să fie cunoscută această mișcare din „Catacombă".

Marcați de gravitatea celor spuse, cenacliștii s-au grupat după afinități, mai vocali fiind Marian Nencescu, Dumitru Matală, Ion Monafu, Aurel Ivan, Doina Fruntelată, Romanița Ștențel, Corneliu Ostahie, Tudor Meiloiu, generalul aviator Viorel Oniga, Anellise Țonea… Așa încât, concursul ad-hoc, dedicat nașterii poetului național Mihai Eminescu, a devenit „temă pentru acasă".

În agitația de final, am recuperat următoarea strofă:

„Mărețul rege stelar
Cu chip de Luceafăr firesc,
Din universul lui eminesc,
Veghează pre noi tutelar"

În așteptarea „marilor creații" ce vor apărea cu siguranță, cenacliștii s-au bucurat ca la sfârșitul unui an mulțumitor, „sorcovindu-i" cu dedicații, care mai de care inopinate, pe conducătorii lor – Coman Șova și Florentin Popescu, pe omologii acestora de la revistele „Sud", „Cetatea lui Bucur", „Destine", pe directorii editurilor „eLiteratura", „Detectiv", „Botta", pe brașovenii reprezentați de Ion Victor Bibicioiu, pe cei mai tineri „catacombiști" – Petre Mărculescu și Ovidiu Ionel Marian și pe toți ceilalți care s-au prins în amintiri, declarații, promisiuni de colaborare, felicitări reciproce (inclusiv pentru calendarul revistei „Bucureștiul literar și artistic" și darul părintelui Toader) etc., până asupra serii unei preafrumoase și calde zile de decembrie, așteptată după o ceață prelungită neverosimil.

Dacă așa stau lucrurile, „Catacomba" are toate șansele să devină o mișcare literară de luat în seamă. Un semnal relevant pot fi și cele aproape 50 de apariții editoriale ale cenacliștilor (printre care și „Cartea anului" – C. Lupeanu) asigurate numai de Rawes Coms, în 2014, sub oblăduirea omniprezentelor Raluca Tudor și Marcela Marica.

Don Basilio

DELICII VALAHE

- trase den cronici -

"O veac hilar, sulemenit mi-e graiu'
Pontificând zbanghii dulcețuri
M-ai biruit; în caldarâme
Scot la mezat mantaua cu fireturi."

Umbla amânat, cu fereală, trădată pe alocuri de semeția galeșă a iepelor sterpe din grajdurile pângărite ale caloienilor. Pe când surâsu-i daurit întârzia, undeva în colțul de jos al gurii, adăuga chipului ei nobletea unei drahme. Subțiri, slujindu-i de o parte și de alta, brațele ca două anse, sufereau adesea de-un fel de aiureală. Într-atât iscusit și cu meteahnă, Kyril o întâmpina voit, cu oboseala și sila valahului. Sub streașina 'năbușită a Hanului cu șindrilă roșie.

– Îmi dai fiori Luminația Ta – cum numai frica de moarte. Șezi.

– Iureș de vorbe, logodetti.

– Nu doară vii să zici că din fire așa ești tocmită ? !

– Sânge grăbit dedat la grele ispite. De-ar fi numai asta ! Cu iconomie rafinată și nerv Aya Potra își strânse feregeaua în jurul gâtului diafan. Era într-acel păgubos an, cu multe rătăciri și vremi nestătătoare. Pe la cristovu' viilor. O lume belalie, anevoie de stăpânit, curgea dinspre ulița zarafilor: giolari, șeitari, zețari, cârjalii, ciocoi, zăcași, beșlii. Întru totul această urzeală făcea impresie de spaimă ochiului străin, nedeprins cu zurbaua. Vești de gătiri de poduri, de angarale și zaherea. Bucresciul făgăduia daruri zbanghii. Dintr-acelea ca să se slobozească la chefuri. Era pierdut.

– De-ar fi numai asta ! reluă, târziu, cu luare aminte Aya.

– Gloata-i întoarsă și pe dos, Luminație.

– Ne-am amestecat cu păgânii.

– Pingeaua ruptă ne strică traiu' și învățăturile. Ne b i r u i e.

– Deși nu pare, lumea e-n schimbare.

– Așa să fie, numai să fie cu folos, pe măsura răbdării, că numai am păgubit.

– Ia seama cu cine te-nsoțești logodetti, vremile sunt pricinoase. Fecioru' Hrizii din Popești ți-i de încredere ? Afli aci îndreptările.Și-i întinse un sul de hârtie învechită amirosind a sudoare și seu. Cu grăbire acesta o adăposti la sân.

George Theodor Popescu

BUCUREȘTIUL LITERAR și ARTISTIC

Revista apare cu sprijinul Fundației **Avocat HURMUZ AZNAVORIAN**

Director: COMAN ȘOVA (Tel: 0212101693; 0722623622)
Redactor șef: Florentin Popescu (Tel: 0213177508; 0762865074)
Seniori editori: Acad. Mihai Cimpoi, Acad. Nicolae Dabija, Acad. Valeriu Matei, Acad. Gh. Păun, Acad. Vasile Tărâțeanu, Ion Brad, Radu Cârneci, Horia Zilieru, Adrian Dinu Rachieru, Ion Dodu Bălan
Corespondenți speciali: Theodor Damian (New York), Alexandru Cetățeanu (Canada), Jean-Yves Conrad (Paris), Constantin Lupeanu (Beijing),Leo Butnaru, Vasile Căpățână (Chișinău)

Compartimente:
Literatură, critică și istorie literară: Florentin Popescu
Publicistică: Ion Andreiță
Teatru: Candid Stoica
Film: Călin Stănculescu
Arte plastice: Corneliu Ostahie
Muzică: Dan Anghelescu
Redacția*:* Florea Burtan (Alexandria), Aurel Sasu (Cluj-Napoca), Gheorghe Andrei Neagu (Focșani), Ovidiu Dunăreanu (Constanța), Ion Haineș (București), Aurel Pop (Satu Mare), George Vulturescu (Satu Mare), Iuliana Paloda-Popescu (București), Romulus Lal (București), Valeriu Stancu (Iași), Valeria Manta-Tăicuțu (Râmnicu Sărat), Florea Miu (Craiova), Virgil Diaconu (Pitești), Lucian Mănăilescu (Mizil), Gheorghe Dobre (Slobozia), Ioan Barbu (Rm. Vâlcea), Mihai Stan (Târgoviște), Mariana Pândaru-Bârgău (Deva), Ioan Radu Văcărescu (Sibiu)
Culegere, machetare și prezentare grafică:
Raluca Tudor (Tel: 0720773209)

Manuscrisele se primesc pe adresele de e-mail și site:
revistabucurestiulliterar@yahoo.com
ralucatudor2000@yahoo.com

Întreaga responsabilitate pentru conținutul textelor revine autorilor. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Revista poate fi procurată de la chioșcul de presă din Piața Romană (la Coloane), sector 1, București, sau direct de la redacție, Calea Griviței nr. 403, Bl R, sector 1, București, tel.: 0720773209)

Icoane din colecția Muzeului Național al Satului "Dimitrie Gusti", București

Dr. Iuliana Popescu – cercetător științific, expert restaurator pictură tempera, autoarea volumului *Istoricul constituirii colecției de icoane a Muzeului Național al Satului "Dimitrie Gusti", București. Metodologia conservării și restaurării icoanelor pe lemn și pe sticlă.*